

**KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS
2016 METŲ VEIKLOS ATASKAITA**

TURINYS

I. BENDROJI DALIS / 4

II. BIBLIOTEKŲ PRIEINAMUMAS / 5

1. Bibliotekų tinklas / 5
2. SVB struktūra ir pokyčiai / 5
3. Prieiga ir darbo laikas / 5
4. Darbo vietų skaičius / 5

III. DOKUMENTŲ FONDŲ SUDARYMAS / 6

1. Fondų būklė / 6
2. Dokumentų gautis / 7
3. Dokumentų nurašymas / 10
4. Fondų panaudojimas / 11
5. Mainų ir atsarginis fondai / 11
6. Fondų apsaugos klausimai / 11

IV. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS / 11

1. Vartotojų telkimas / 11
2. Registruoti vartotojai ir jų sudėtis / 12
3. Apsilankymų skaičius ir lankomumas / 13
4. Dokumentų išduotis ir skaitomumas / 14
5. Nestacionarinis aptarnavimas / 16
6. Vieningo SVB dokumentų fondo panaudojimas / 16
7. Tarpbibliotekinis abonementas / 16
8. Paslaugos specialiųjų poreikių lankytojams / 16
9. Mokamos paslaugos / 17

V. KULTŪRINĖ VEIKLA / 17

1. Kupiškio viešosios bibliotekos žodiniai ir kompleksiniai renginiai suaugusiems / 18
2. Padalinių žodiniai ir kompleksiniai renginiai suaugusiems / 22
3. Dokumentų parodos viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose / 24
3. Kūrybinių darbų ir meno parodos viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose / 25

VI. DARBAS SU VARTOTOJAIS VAIKAIS / 25

1. Vartotojai ir lankytojai / 25
2. Dokumentų išduotis / 26
3. Renginiai vaikams / 27
- 3.1. Vaikų literatūros skyriaus žodiniai ir kompleksiniai renginiai / 27
- 3.2. Žodiniai ir kompleksiniai renginiai vaikams padaliniuose / 29
- 3.3. Vaizdiniai renginiai / 31
4. Informacinės paslaugos / 32

VII. INFORMACINĖ IR KRAŠTOTYRINĖ VEIKLA / 33

1. Automatizuotos bibliotekų informacinės sistemos kūrimas / 33
2. Informacinis fondas ir informacinė paieškų sistema / 34
4. Informacinis vartotojų aptarnavimas / 34
5. Vieša interneto prieiga / 34
6. Elektroninės paslaugos / 35
7. Vartotojų mokymai / 36
8. Kraštotyros veikla / 37
9. Dokumentų skaitmeniniam / 38

VIII. DALYVAVIMAS PROGRAMOSE. PROJEKTŲ RENGIMAS / 38

1. Dalyvavimas programose, projektuose / 38
2. Projektų rengimas / 39

IX. BIBLIOTEKOS ĮVAIZDŽIO FORMAVIMAS / 40

1. Leidiniai / 40
2. Straipsniai ir informacija žiniasklaidoje, kituose leidiniuose / 40
3. Kitos bibliotekos įvaizdžio kūrimo priemonės / 42

X. BENDRADARBIAVIMAS / 42

1. Bendradarbiavimas su įvairiomis institucijomis / 42
2. Bibliotekos bičiuliai / 43
3. Narystė kitose organizacijose / 43

XI. METODINĖ VEIKLA / 43

1. Normatyviniai, planavimo ir atskaitomybės dokumentai / 43
2. Praktinė pagalba / 44

XII. PERSONALAS / 44

1. Darbuotojų skaičius ir kaita / 44
2. Bibliotekininkų profesionalumo ugdymo renginiai Kupiškio VB / 45
3. Profesinės kvalifikacijos kėlimas už bibliotekos ribų / 46

XIII. MATERIALINĖ BAZĖ / 47

1. Patalpų būklė / 47
2. Techninis aprūpinimas / 47

XIV. FINANSAVIMAS / 48

1. Lėšos / 48
2. Išlaidos / 48

XV. IŠVADOS / 49

Ataskaitoje naudojamos santrumpos:

DB – duomenų bazė
DKTS – Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyrius
fiz. vnt. – fizinis vienetas
IKS – Informacijos ir kraštotyros skyrius
IPS – informacinė paieškų sistema
KM – Kultūros ministerija
KP – kaimo padalinys
KRF – Kultūros rėmimo fondas
LBD – Lietuvos bibliotekininkų draugija
LIBIS – Lietuvos integrali bibliotekų informacinė sistema
LKT – Lietuvos kultūros taryba
LNB – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
LR – Lietuvos Respublika
MP – miesto padalinys
NBDB – Nacionalinis bibliografinių duomenų bankas
NVŠ – neformalusis vaikų švietimas
pav. – pavadinimas
PAVB – Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka
PJ – programinė įranga
PS – Periodikos skaitykla
SAP – Skaitytojų aptarnavimo posistemė
SAS – Skaitytojų aptarnavimo skyrius
SK – Suvestinis katalogas
SVB – savivaldybės viešosios bibliotekos
VB – viešoji biblioteka
VIP – vieša interneto prieiga
VLS – Vaikų literatūros skyrius
VRSS – Vartotojų registracijos ir statistikos sistema

Parengė

Lina Matiukaite

Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktoriaus pavaduotoja
Kupiškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka, 2017 m.

Tel. 8 459 35471, tel. / fak. 8 459 35470, www.kupiskiovb.lt
El. paštas lina.matiukaite@kupiskis.rvb.lt,
L.Stuokos-Gucevičiaus aikštė 3 a, LT-40130, Kupiškis

I. BENDROJI DALIS

Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos vizija – naujai atgimusi ir autentiškumą išlaikiusi, moderni, tradicines ir inovatyvias paslaugas teikianti biblioteka, patraukli vieta informaciniais, bendravimo ir kultūriniais bendruomenės poreikiams tenkinti.

Misija – kaupti, saugoti ir skleisti įvairiuose dokumentuose ir interneto tinkluose užfiksuotas žinias ir informaciją, prisidėti prie žinių visuomenės kūrimo, skatinant bendruomenės narių nuolatinį mokymąsi, kultūrinę veiklą ir kūrybiškumą.

Kupiškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka savo veikloje vadovaujasi Kupiškio rajono plėtros iki 2020 metų strategijos I prioritetu „Išsilavinusios, pilietiškos, saugios ir sveikos visuomenės vystymasis“ ir įgyvendina Kupiškio rajono savivaldybės 2016–2018 metų strateginio veiklos plano programą „Žinių visuomenės, kultūrinio ir sportinio aktyvumo skatinimas“.

Pagrindinis dėmesys buvo skiriamas šiems funkciniais tikslams:

- ✓ vartotojų poreikius atitinkančio dokumentų fondo tradicinėse ir elektroninėse laikmenose formavimui, prieigos prie sukauptos informacijos gerinimui;
- ✓ kokybiškam įvairaus amžiaus ir socialinių grupių vartotojų informaciniam aptarnavimui, jų mokymosi visą gyvenimą ir kultūrinių poreikių tenkinimui;
- ✓ Kupiškio krašto kultūros paveldo fiksavimui, išsaugojimui ir sklaidai;
- ✓ Patrauklios ir šiuolaikiškos bibliotekos įvaizdžio formavimui, bendradarbiavimo ryšių stiprinimui;
- ✓ personalo profesinės kompetencijos ir įgūdžių tobulinimui;
- ✓ bibliotekų materialinės bazės ir patalpų atnaujinimui, didžiausią dėmesį skiriant Kupiškio viešosios bibliotekos pastato rekonstrukcijos darbams. Balandžio mėnesį bibliotekoje lankėsi ir rekonstrukcijos projektu domėjosi Kultūros ministras Šarūnas Birutis.

2016-ieji buvo paskelbti Bibliotekų ir Vietos bendruomenių metais siekiant padidinti bibliotekų įvaizdžio patrauklumą visuomenei ir socialiniams partneriams, atskleisti daugialypių bibliotekų teikiamų paslaugų plėtros ir naudos visuomenei potencialą. Kupiškio viešosios bibliotekos įsijungė į Bibliotekų metų programos įgyvendinimą, organizavo įvairius renginius, vykdė projektus, skaitymo skatinimo iniciatyvas, savo veiklas ir paslaugas pristatė ne tik Kupiškio rajone, bet ir XVII Tarptautinės Vilniaus knygų mugės Aukštaitijos bibliotekų stende, Panevėžio „Cido“ arenoje vykusioje parodoje „EXPO Aukštaitija 2016“, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės bei Pasvalio rajono savivaldybės Mariaus Katiliškio viešosiose bibliotekose, Vilniaus kupiškėnų klube ir kitose erdvėse.

● Pagrindinių 2016 metų veiklos vertinimo kriterijų vykdymas:

Bibliotekų veiklos rodikliai (SVB)	2016 m. planas	Įvykdyta	Vykdymas %
Registruoti bibliotekų vartotojai	6090	6164	101,2
Gyventojų sutelkimas bibliotekose (procentas)	33,0	33,8	+0,8 proc. punktai
Lankytojų skaičius	93425	93194	99,8
Registruoti interneto vartotojai (per metus)	1950	1880	96,4
Vartotojams skirtos kompiuterizuotos darbo vietos	65	64	98,5
Dokumentų išduotis (fiz. vnt.)	189970	200124	105,3
Vienam vartotojui išduotų dokumentų skaičius	31,2	32,5	+1,3 proc. punktai
Renginiai (žodiniai ir vaizdiniai)	447	669	149,6
Dokumentų gautis (fiz. vnt.)	8200	8735	106,5
Dokumentų fondas 2016-12-31 (fiz. vnt.)	197678	198820	100,6
Kvalifikaciją pakėlusiu darbuotojų skaičius	25	30	120,0

Dauguma 2016 m. planuotų veiklų vertinimo rodiklių pasiekta: rajono viešosiose bibliotekose užregistravo 74 vartotojais daugiau, negu planuota; gyventojų telkimo bibliotekose rodiklis padidėjo 0,8 procentinio punkto; dokumentų išduoties rodiklis viršytas 10154 fiz. vnt., dokumentų gauties – 535 fiz. vnt. Daugiau organizuota renginių (+222). Tačiau nepasiekti planuoti lankytojų (-231) ir registruotų interneto vartotojų (-70) rodikliai.

2016 m. veiklos vertinimo rodikliai buvo planuoti mažesni, atsižvelgiant į pastarųjų metų tendencijas – mažėja gyventojų, tuo pačiu ir bibliotekų vartotojų bei lankytojų skaičius. Tikėtasi, kad dėl pastato rekonstrukcijos darbų viešoji biblioteka kelsis į kitas patalpas ir ilgesnį laiką neaptarnaus lankytojų.

II. BIBLIOTEKŲ PRIEINAMUMAS

1. Bibliotekų tinklas

● **Kupiškio rajono savivaldybės viešųjų bibliotekų (SVB) sistema** sudaro 17 bibliotekų: Kupiškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka (VB), Subačiaus miesto padalinys (MP) ir 15 kaimo padalinių (KP). 5 padaliniai (31,3%) – tai sujungtosios bibliotekos, aptarnaujančios ir mokyklų bendruomenes (Adomynė, Antašava, Rudiliai, Salamiestis ir Šepeta). Sujungtųjų padalinių mažėja, nes 2016 m. uždarytas Subačiaus gimnazijos Lukonių pradinio ugdymo skyrius. Rajone toliau vyksta mokyklų reorganizacija: Adomynės ir Antašavos pagrindinės mokyklos tapo mokyklomis-daugiafunkciais centrais, Rudilių Jono Laužiko pagrindinė mokykla – universaliu daugiafunkciu centru.

Rajone yra Bakšėnų knygų išdavimo punktas, kuriame du kartus per mėnesį lankytojus aptarnauja Salamiesčio padalinio vyresn. bibliotekininkė.

● **Tinklo pokyčiai.** Kupiškio rajono SVB tinklas nekinta nuo 2009 m., kai buvo uždarytas Migonių padalinys. Bibliotekų prieigos koeficientas 1072, tai yra vienai bibliotekai tenka 1072 gyventojai.

2. SVB struktūra ir pokyčiai

VB ir padalinių struktūra 2016 m. nesikeitė.

3. Prieiga ir darbo laikas

● **Darbo valandos per savaitę:** VB – 52 val., padaliniuose – vidutiniškai 37,5 val. Viešojoje bibliotekoje 5 dienas per savaitę lankytojai aptarnaujami po 9 val. (nuo 9 iki 18 val.) ir 1 dieną (šeštadienį) – 8 val. (nuo 9 iki 17 val.). 14 padalinių vartotojams prieinami po 40 val. per savaitę ir po 8 val. per dieną, 2 – po 20 val. per savaitę ir po 4 val. per dieną (Laičiuose ir Lukonyse yra po 0,5 bibliotekininko etato). 11 padalinių poilsio dienos – šeštadienis ir sekmadienis, 5 – sekmadienis ir pirmadienis. Daugiau informacijos apie darbo laiką www.kupiskiovb.lt.

● **Darbo dienos per metus:** VB – 279 (2015 m. – 278), padaliniuose – vidutiniškai po 208 (2015 m. – 206). 2016 m. rugsėjo 12-30 d. dėl viešosios bibliotekos pastato rekonstrukcijos darbų lankytojų neaptarnavo Vaikų literatūros bei Informacijos ir kraštotyros skyriai. Tris savaites lankytojai buvo priimami tik Skaitytojų aptarnavimo skyriuje. Nuo birželio 1 d. iki rugpjūčio 31 d. Kupiškio VB šeštadieniais lankytojų neaptarnauja. Padaliniai uždaryti darbuotojų kasmetinių, mokymosi ir kitų atostogų metu, darbuotojams turint nedarbingumo pažymą, išvykus į pasitarimus ir kitus kvalifikacijos kėlimo renginius.

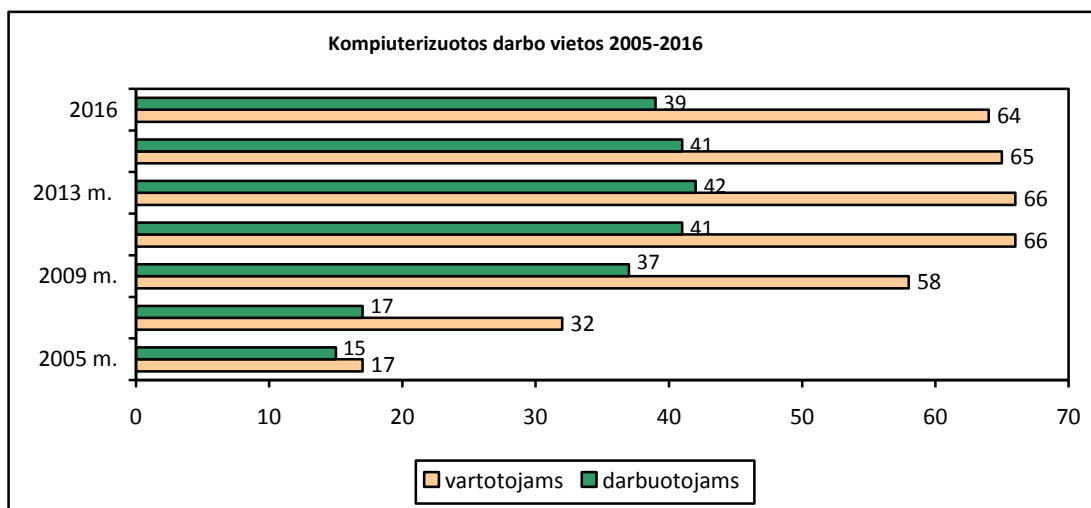
Paskutinė mėnesio darbo diena VB ir padaliniuose – švaros diena, lankytojai neaptarnaujami.

4. Darbo vietų skaičius

● **Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius:** SVB – 205, VB – 36, Subačiaus miesto padalinyje – 21, kaimo padaliniuose – 148 (vidutiniškai po 10). Palyginti su 2015 m., sumažėjo 26 darbo vietomis. Priežastis – remontuojamos viešosios bibliotekos patalpos.

● **Kompiuterizuotas darbo vietas vartotojams** turi visos 17 bibliotekų. SVB yra 64 kompiuterizuotos darbo vietos vartotojams (visos su interneto prieiga): VB – 11, MP – 5, KP – 48 (vidutiniškai po 3,2 darbo vietas). VB sumažėjo viena kompiuterizuota darbo vieta. Vienai darbo vietai tenka 96 vartotojai.

● **Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius bibliotekos darbuotojams.** Kompiuterizuotos visų profesionalių bibliotekininkų ir kvalifikuotų specialistų darbo vietos: SVB – 39, VB – 22, Subačiaus miesto padalinyje – 2, kaimo padaliniuose – 15.

Nuo 2005 m. kompiuterizuotų darbo vietų skaičius vartotojams padidėjo 3,7 karto, o darbuotojams – 2,6 karto. Šių rodiklių išaugimą nulėmė sėkmingas dalyvavimas projekte „Bibliotekos pažangai“.

III. DOKUMENTŲ FONDŲ SUDARYMAS

1. Fondų būklė

Iš viso SVB fonduose 2016 m. gruodžio 31 d. yra 198820 fizinių vienetų (fiz. vnt.) 40804 pavadinimų (pav.) dokumentų, iš jų: 186151 fiz. vnt. (arba 94 %) ir 40593 pav. yra inventorinti dokumentai. Viešosios bibliotekos fonduose yra 57957 fiz. vnt. ir 39753 pav. dokumentų, iš jų: 53932 fiz. vnt. (93 %) inventorinti dokumentai. Subačiaus miesto padalinyje – 16888 fiz. vnt. 13613 pav. dokumentų, kaimo padaliniuose – 123977 fiz. vnt. 7527 pav. dokumentų. Vidutinis kaimo padalinių dokumentų fondų dydis 8265 fiz. vnt. Didžiausias dokumentų fondas yra Rudiliuose – 12011 fiz. vnt., mažiausias Laičiuose – 3287 fiz. vnt.

Viešojoje bibliotekoje didžiausias dokumentų fondas yra Abonemente – 28186 fiz. vnt. ir 22936 pav. Tikslus dokumentų pavadinimų skaičius kaimo padaliniuose nėra žinomas, todėl nurodomas daugiausia turinčio Adomynės padalinio dokumentų pavadinimų skaičius – 7527.

	Dokumentų fondas						Fondo prieaugis/ kritimas (nuo viso fondo)	
	2015 12 31			2016-12-31				
	Iš viso		Inventorintų dokumentų	Iš viso		Inventorintų dokumentų		
	fiz. vnt.	pav.		fiz. vnt.	pav.		fiz. vnt.	
VB	57561	38718	53581	57955	39753	53932	+394	+0,7
MP	18011	14045	17280	16888	13613	16260	-1123	-6,7
KP	126706	7851	118363	123977	7527	115959	-2729	-2,2
SVB	202278	39537	189224	198820	40804	186151	-3458	-1,8

SVB dokumentų fondai per metus sumažėjo 3458 fiz. vnt. arba 1,8 % (2015 m. – 3907 fiz. vnt. arba 1,9 %). VB fondai padidėjo 394 fiz. vnt. arba 0,7 %. Subačiaus MP fondas sumažėjo 1123 fiz. vnt. arba 6,7 %, kaimo padalinių fondai sumažėjo 2729 fiz. vnt arba 2,2 %. Daugiau dokumentų nurašoma, negu gaunama – tokia situacija yra jau daug metų.

• *Grožinės ir šakinės literatūros santykis:*

Didesnę SVB dokumentų dalį sudaro grožinė literatūra – 127046 fiz. vnt. ir 63,0 %, VB – 29712 fiz. vnt. ir 51 %, KP – 80648 fiz. vnt. ir 65 %. Subačiaus padalinyje grožinė literatūra sudaro net 89 % fondo.

• *SVB fondo sudėtis pagal dokumentų rūšis (laikmenas) mažai keičiasi:*

- knygos: 182542 fiz. vnt. arba 91,8 % viso fondo (2015 m. knygos sudarė 91,8 %);

- periodiniai leidiniai: 13153 fiz. vnt. arba 6,6 % (2015 m. – 6,7 %) ir 145 pav. periodinių leidinių. Iš jų 12703 fiz. vnt. 103 pav. žurnalų ir 450 fiz. vnt. 42 pav. laikraščių metinių komplektų. 77 metiniai komplektai 4 pav. laikraščių yra nuolatinio saugojimo inventorinti dokumentai (tai rajono laikraščiai).

- Kiti dokumentai (natos, garso, garso regimieji, vaizdo, tęstiniai, elektroniniai, trimačiai, rankraščiai ir kt.): 3125 fiz. vnt. ir sudaro tik 1,6 % (2015 m. – 1,5 %).

• **Aprūpinimas dokumentais:**

- vienam rajono gyventojui tenka 10,9 (2015 m. – 10,8) dokumentų: mieste – 8,3; kaime – 13,5;
- vienam gyventojui tenka 0,48 (2015 m. – 0,43) naujai gauto dokumento: mieste – 0,37; kaime – 0,59;
- vienam bibliotekų vartotojui tenka 32,2 (2015 m. – 32,8) dokumentai: mieste – 22,9, kaime – 38,8;
- vienam vartotojui tenka tik 1,4 (2015 m. – 1,3) naujo dokumento: mieste – 1,0, kaime – 1,7.

Palyginti su Lietuvos SVB šių rodiklių vidurkiais, Kupiškio SVB dokumentų fondai yra dideli. Tik naujų dokumentų rodikliai fonde yra labai maži.

2. Dokumentų gautis

	2015 m. gauta fiz. vnt.	2016 m. gauta		Gauta inventorintų dokumentų (įtrauktų į vienetinę apskaitą)	
				2015 m.	2016 m.
		fiz. vnt.	pav.	fiz. vnt.	fiz. vnt.
VB	2333	2610	1573	1579	1849
MP	825	748	467	645	524
KP	4803	5377	467	2209	2823
SVB	7961	8735	1740	4433	5196

Pastaba: KP dokumentų pavadinimų skaičius – tai daugiausia pavadinimų gavusio Skapiškio KP duomenys.

Iš viso per metus įsigyta (pirkta ir gauta iš įvairių šaltinių) 8735 fiz. vnt. 1740 pav. dokumentų (2015 m. – 7961 fiz. vnt.), iš jų 5196 fiz. vnt. inventorintų dokumentų, kurie sudaro 59,0 % visos metų gauties. 2016 m. gautis 9,7 % didesnė nei 2015 m. – gauta 774 fiz. vnt. ir 288 pav. daugiau.

Priežastys, turėjusios įtakos, gauties padidėjimui:

- daugiau lėšų einamajam dokumentų fondų komplektavimui gauta iš Kultūros ministerijos;
- savivaldybė skyrė lėšų knygų pirkimui;
- daugiau gauta dovanotų knygų;
- daugiau dokumentų gauta iš įvairių kitų šaltinių.

KP vidutiniškai gavo po 358 fiz. vnt. dokumentų (2015 m. – 320 fiz. vnt.).

Daugiausia dokumentų gavo:

- Skapiškis 684 fiz. vnt. 467 pav. (iš jų 501 fiz. vnt. ir 466 pav. inventorinti)
- Noriūnai 510 fiz. vnt. 299 pav. (iš jų 323 fiz. vnt. 299 pav. inventorinti).

Mažiausia dokumentų gavo Virbališkių (272 fiz. vnt.) ir Rudilių (289 fiz. vnt.) padaliniai.

Inventorintų dokumentų mažiausia gavo Palėvenėlė (116 fiz. vnt.) ir Rudiliai (127 fiz. vnt.).

• **Gautis pagal dokumentų rūšis:**

SVB knygos sudaro 5056 fiz. vnt. arba 58 %, kiti dokumentai – 139 fiz. vnt. arba 2 %, periodiniai leidiniai – 3540 fiz. vnt. arba 40 % visos metų gauties. Palyginti su 2015 m., daugiau gauta knygų ir kitų dokumentų.

Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas skiria finansinę paramą kultūrinių ir šviečiamųjų periodinių leidinių leidybos projektams. Dalis šių leidinių perduodama bibliotekoms. Kupiškio SVB iš viso gavo 49 pav. laikraščių ir žurnalų (2015 m. – 61 pav.), kurie paskirstomi viešajai bibliotekai bei padaliniams ir į bendrąją fondų apskaitą neįtraukiami. Šie žurnalai ir laikraščiai nėra paklausūs eiliniam skaitytojui tiek viešojoje bibliotekoje, tiek padaliniuose.

• **Komplektavimo šaltiniai (inventorintų dokumentų):**

Eil. Nr.	Komplektavimo šaltinis	Gauta dokumentų			Suma Eur 2016 m.
		2015 m. (fiz. vnt.)	2016 m.		
			fiz. vnt.	proc.	
1	2	3	4	5	6
1.	Pirkimas:				
1.1.	LR Valstybės biudžeto lėšas (iš viso):	1800	1930	37,1	14364,00
	- UAB „Alma littera sprendimai“	451	530		3936,44
	- UAB „Patogu pirkti“	971	909		7098,28
	- UAB „Baltų lankų leidyba“	113	163		1386,51
	- UAB „Niekio rimto“	196	204		1040,85
	- Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla	54	76		607,17
	- VŠĮ „Terra Publika“	-	48		294,75
	- Dailės akademijos leidykla	15	-		-

1	2	3	4	5	6
1.2.	Savivaldybės lėšos (iš viso):	1	256	4,7	2033,61
	Prenumerata	1	1		34,41
	Pirkimas	-	255		1999,20
1.3	Projektų lėšos (iš viso):	25	7	0,1	73,22
1.4	Europos sąjungos lėšos	-	46	0,9	408,82
2.	Leidėjai iš LR KM nemokamai	245	242	4,7	2341,92
3.	Gauta iš įvairių šaltinių (iš viso):	197	226	4,4	1166,35
3.1.	Pagrindinės mokyklos:				
	Adomynės pagrindinė mokykla	-	23		75,14
3.2.	Savivaldybė	40	60		370,62
3.3.	Valstybinė lietuvių kalbos komisija	4	-		-
3.4.	LNB (Metų knygos rinkimai)	59	50		276,34
3.5.	Įvairūs kiti šaltiniai	-	20		200,00
3.6.	Kupiškio kultūros centras	-	17		28,35
3.7.	Priimta iš skaitytojų vietoje pamestų	94	56		215,90
4.	Parama (iš viso):	548	430	8,3	506,86
4.1	Leidyklos (iš viso):	109	106		350,24
	- UAB „Alma littera“	30	28		64,81
	- UAB „Nieko rimto“	17	21		53,86
	- K. Mickevičiaus leidykla „Briedis“	-	57		231,77
	- UAB „Vagos prekyba“	16	-		-
	- UAB „Eugrimas“	46	-		-
4.2	Įvairūs tiekėjai:	439	324		156,42
	Labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“	429	324		156,42
	Labdaros ir paramos fondas „Saulė ir vėjas“	10	-		-
5.	Dovanos (iš viso):	966	1648	31,7	4684,44
5.1.	Fizinių asmenų donacijos (iš viso):	801	1407		3977,03
	- Kiti privatūs asmenys	399	632		2591,83
	- Skaitytojai	402	775		1385,20
5.2.	Įvairūs tiekėjai:	165	241		707,41
	- Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras	26	-		-
	- Kiti tiekėjai	139	-		-
6.	Akcija „Knygų Kalėdos“	651	411	7,9	1534,89
	- Skaitytojai	340	279		1079,11
	- Kiti privatūs asmenys	84	64		331,19
	- Įvairūs tiekėjai	227	68		124,59
Iš viso: (1+2+3+4+5+6)		4433	5196	100	27114,11

Pastaba: Lentelėje pateikiami duomenys pagal bendrąją dokumentų fondų apskaitos knygą: ne tik už į VB sąskaitą pervestas lėšas pirkti dokumentai, bet ir įvairios donacijos, parama knygomis, įvairių organizacijų, projektų perduoti dokumentai. Tačiau nenurodomi periodiniai leidiniai (tai neinventorinti dokumentai) ir jų prenumeratai išleistos savivaldybės skirtos lėšos, nes jos neįtraukiamos į bendrąją dokumentų fondų apskaitą. Priskaičiuojant periodiką (3528 fiz. vnt.) ir prenumeratai 2016 m. išleistas lėšas (8100 Eur), gauta iš viso 8735 fiz. vnt. dokumentų už 35214,11 Eur (2015 m. – 7961 fiz. vnt. 28354,50 Eur).

Pirkimas. Kultūros ministerijos lėšos (eilutė 1.1). Dokumentams įsigyti skirta 14364,00 Eur (2015 m. – 12739,00 Eur). Už juos nupirka 1930 fiz. vnt. 917 pav. dokumentų: 1905 fiz. vnt. knygų ir 25 fiz. vnt. kitų dokumentų. Tai sudaro 37 % visos šių metų gauties, skaičiuojant gautus inventorintus dokumentus.

Savivaldybės lėšos (eilutė 1.2). Savivaldybė po daugelio metų pertraukos skyrė lėšų dokumentams pirkti – už 1999,20 Eur nupirka 255 fiz. vnt. naujų knygų ir garso dokumentų.

Projektų lėšomis (eilutė 1.3) įsigyta 7 fiz. vnt. (73,22 Eur) dokumentų. Tai Lietuvos kultūros tarybos finansuoto projekto „Fotografijos mokymai – paroda „Neatrastas Kupiškis“ įgyvendinimui skirti leidiniai.

Europos Sąjungos lėšos (eilutė 1.4). Neformaliojo vaikų švietimo programa buvo vykdoma Vaikų literatūros skyriuje ir Skapiškio padalinyje. Už programos lėšas 608,82 Eur (408,82 Eur – ES lėšos, 200,00 Eur – valstybės biudžeto lėšos) nupirka įvairių naujų vaikiškų knygų: Vaikų literatūros skyriui 60 fiz. vnt. už 532,33 Eur ir Skapiškio padaliniui 6 fiz. vnt. už 76,49 Eur.

Likusieji dokumentai (eilutės 2-6) gauti iš įvairių šaltinių, taip pat kaip parama, donacijos – už juos viešojoji biblioteka pinigų nemokėjo.

Gauta iš leidėjų (eilutė 2). Kultūros ministerija per UAB „Greitasis kurjeris“ bibliotekoms išplatino Kultūros ministerijos (Lietuvos kultūros tarybos) dalinį finansavimą gavusių projektų išleistus leidinius. Iš įvairių leidėjų gauta 242 fiz. vnt. dokumentų už 2341,92 Eur (2015 m. – 245 fiz. vnt.).

Kupiškio rajono savivaldybė (eilutė 3.2) remia kraštotyros leidinių leidybą ir dalį nusipirktų dokumentų perduoda viešajai bibliotekai. 2016 m. perduota 120 fiz. vnt. dokumentų: į fondų apskaitą

įtraukta 60 fiz. vnt. už 370,62 Eur, kiti 60 fiz. vnt. direktorės įsakymu palikti bibliotekos reprezentacijai. Tai leidiniai „Mediniai kupiškėnų paminklai: mažoji architektūra“ (sud. A. Jonušytė), „Kūrybinė brolytė“ (sud. L. Matiukaitė), „Prošvaistės: Kupiškio krašto literatų klubo „Lėvens balsai“ kūrybos almanachas“ (sud. R. Baltrūnienė, L. Matiukaitė), istorijos ir kultūros almanachas „Kupiškis: kultūra ir istorija. 2015“.

Akcija „Metų knygos rinkimai“ (eilutė 3.4). Šioje akcijoje kaip ir kiekvienais metais dalyvavo VB ir visi padalinių darbuotojai: parengė po vieną paraišką Metų knygos rinkimų knygų penketukams gauti. Teigiamai buvo įvertinta 11 paraiškų, gauta 50 fiz. vnt. knygų už 276,34 Eur. Jos pasiekė dešimt kaimo padalinių ir viešosios bibliotekos skyrius. Knygų suaugusiems kategorijoje laimė nusišypsojo VB Abonementui, Subačiaus, Antašavos, Juodpėnų, Palėvenėlės padaliniams; vaikų – Salamiesčiui, Virbališkiams ir Vaikų literatūros skyriui; poezijos – Laičiams ir Lukonims. Papildomai akcijos Metų knygos rinkimų suaugusiųjų kategorijoje knygas gavo Naivių padalinys. Šios knygos (5 fiz. vnt.) gautos pavėluotai, todėl į apskaitą įtrauktos 2017 m.

Paramos būdu (eilutė 4) dokumentai gaunami pagal paramos teikimo sutartis, daugiausia – iš leidyklų. Iš labdaros ir paramos fondo „Švieskime vaikus“, kurio steigėjai Andrius Mamontovas ir Ramūnas Karbauskis, gauta „Vaikų bibliotekėlės“ 324 fiz. vnt. knygų, kurios papildė VB ir visų padalinių fondus.

Fizinių ir juridinių asmenų dovanos (eilutė 5) – nepastovus, bet vienas iš svarbiausių papildomo komplektavimo šaltinių. 2016 m. bibliotekai dovanota 2059 fiz. vnt. knygų ir tai sudaro 39 % visos inventorintų dokumentų gauties.

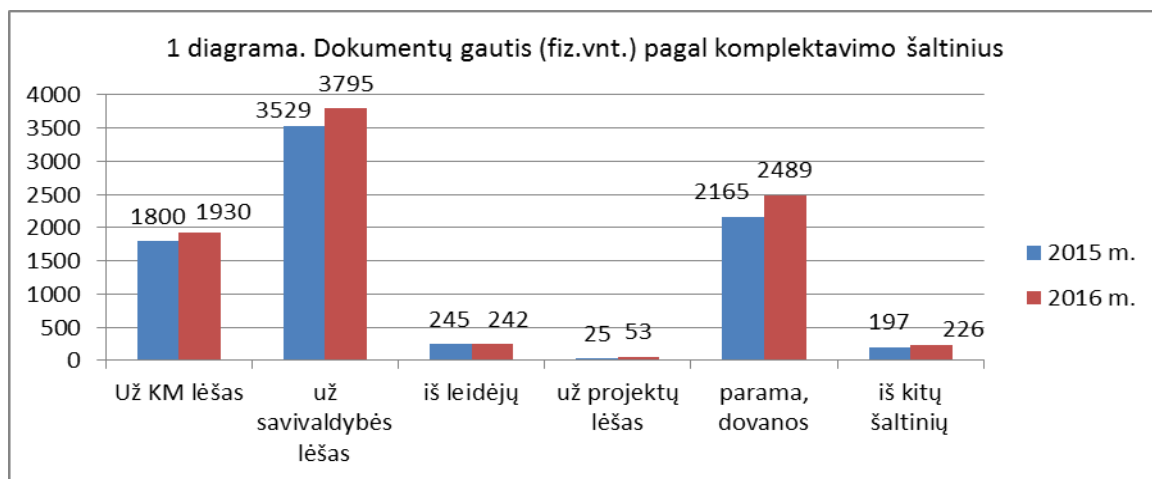
Nuolatinis rėmėjas yra Kupiškio rajono meras D. Bardauskas – 2016 m. padovanojo 99 fiz. vnt. naujų knygų. Viešosios bibliotekos globėjas V. Radzevičius padovanojo 172 fiz. vnt., kraštiečių, rašytojų R. Šerelytė Šimonių padaliniui padovanojo 66 fiz. vnt. naujų knygų. Smagu, kad biblioteką nepamiršta ir LR Seimo nariai, kurie užsuka į bibliotekas ar perduota knygas per kitus asmenis (R. Juknevičienė, V. Saulis, A. Zeltinis, J. Bernatoniš). Skaitytojai viešajai bibliotekai ir padaliniams padovanojo 775 fiz. vnt. knygų.

Gauta dovanų iš knygų autorių J. Markevičiaus, I. J. Janonės, J. Mažylės, R. ir N. Vanagų, B. Zaborskytės-Jasinskienės, L. Balčiūno, A. Vilučio, A. M. Jonuškienės, E. Petrulienės, L. Vidugirio ir kitų.

Daug knygų padovanojo Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka, UAB „Patogu pirkti“, Lietuvos gyventojų ir rezistencijos tyrimo centras. Labai džiugu, kad kiekvienais metais atsiranda rėmėjų savanorių, kurie papildė fondus dokumentais.

Akcija „Knygų Kalėdos“ (eilutė 6), inicijuota Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės, vyko jau šeštąjį kartą. Jos metu Kupiškio VB ir padaliniams padovanojo 411 fiz. vnt. knygų. Prie akcijos prisijungė įvairių partijų atstovai, knygų autoriai ir leidėjai, mūsų rajono gyventojai.

• **Dokumentų komplektavimo šaltiniai 2015-2016 m. (fiz. vnt.)**

• **Periodikos prenumerata.** Rajono savivaldybė kiekvienais metais skiria lėšų periodikos prenumeratai. Keletą metų pinigų suma nesikeitė. Metų pradžioje, kaip ir kiekvienais metais, periodikai buvo paskirta 6500,00 Eur. Džiugu, jog metų gale savivaldybė papildomai skyrė 1600 Eur. Periodikos prenumeratai iš viso išleista 8099,76 Eur. Už šiuos pinigus VB ir padaliniams užsakyta periodika 2016 m. II-IV ketvirčiams ir 2017 m. I ketvirčiui. VB prenumeratai išleista 2918,68 Eur (2015 m. – 2091,26 Eur), Subačiaus MP – 518,27 Eur (2015 m. – 410,65 Eur), kaimo padaliniams – vidutiniškai po 311,00 Eur.

Už papildomai skirtus pinigus užprenumeruota daugiau ir įvairesnių leidinių VB ir padaliniams. Kiekvienais metais vis tikima, kad ateinantys bus geresni. Taupant pinigus ieškoma įvairių išeičių – vasaros laikotarpiui padaliniams užsakoma tik „Kupiškėnų mintys“ ir žurnalai. Per akciją užsakytas „Lietuvos rytas“, specialūs pasiūlymai bibliotekai gauti iš UAB „Veidas“ ir UAB „Lietuvos žinios“.

- **Lėšos dokumentams įsigyti** (čia pateikiamos į bibliotekos sąskaitą pervestos lėšos, už kurias buvo įsigyti dokumentai, ir parama bei dovanos knygomis, kurios įkainotos VB):

Lėšų šaltinis	Gautos lėšos		Vienam gyventojui tenka lėšų	
	2015 m. Eur	2016 m. Eur	2015 m. Eur	2016 m. Eur
Kultūros ministerija einamajam dokumentų komplektavimui	12739,00	14364,00	0,68	0,79
Rajono savivaldybė (tik periodikai)	6497,75	10503,99	0,35	0,58
VB darbuotojų parengti projektai	50,00	73,22	0,003	0,004
Europos Sąjungos lėšos	-	408,82	-	0,02
Kultūros ministerijos paskyrimu nemokamai (leidėjai)	2027,46	2341,92	0,11	0,13
Parama ir dovanos knygomis	6041,43	6726,19	0,32	0,37
Kiti šaltiniai	996,61	795,73	0,05	0,04
Iš viso	28352,25	35213,87	1,52	1,9

2016 m. vienam Kupiškio rajono gyventojui dokumentams įsigyti teko po 1,9 Eur – 0,38 Eur daugiau nei praėjusiais metais. Lėšos dokumentams įsigyti išaugo 19,49 %. Teigiamus pokyčius nulėmė tai, kad 11,3% padidėjo Kultūros ministerijos lėšos einamajam dokumentų fondų komplektavimui ir 38,1 % – savivaldybės lėšos. Įvairi parama ir dovanos knygomis (knygos įkainotos VB) padidėjo 684,76 Eur arba 10,2 %. Tačiau tai nėra pagrindinis ir svarbiausias bibliotekų fondų atnaujinimo šaltinis, ne visada dovanojamos pačios reikalingiausios bibliotekoms ir pačios naujausios knygos.

Bibliotekų dokumentų fondų atnaujinimas ir toliau išlieka problema.

- **Naujai gautų inventorintų dokumentų procentas fonde:**

SVB – 4,4 % (2015 m. – 3,9 %), VB – 4,5 % (2015 m. – 4,1 %),

MP – 4,4% (2015 m. – 4,6 %), KP – 4,3 % (2015 m. – 3,8 %).

SVB fondų atnaujinimo rodikliai šiek tiek geresni nei praėjusiais metais.

Pagal IFLA rekomendacijas einamaisiais metais gauti dokumentai turi sudaryti ne mažiau kaip 5 % viso bibliotekų dokumentų fondo, o per paskutinius 5 metus išleisti dokumentai – 30-40 % viso fondo.

3. Dokumentų nurašymas

SVB – 12193 fiz. vnt. 473 pavadinimų dokumentai (2015 m. – 11868 fiz. vnt. 919 pav.);

VB – 2216 fiz. vnt. 538 pav.;

Subačiaus miesto padalinyje – 1871 fiz. vnt. 899 pav.;

kaimo padaliniuose – 8106 fiz. vnt. 1116 pav. (nurodomas daugiausia pavadinimų nurašęs Skapiškio padalinys). Vidutiniškai kiekvienas kaimo padalinys nurašė po 540 fiz. vnt. dokumentų.

2016 m. nurašyta 325 fiz. vnt. arba 3,0 % dokumentų daugiau nei 2015 m. Didesnę nurašytų dokumentų dalį sudaro knygos – 8177 fiz. vnt. arba 67,0 %, periodiniai leidiniai – 3948 fiz. vnt. arba 32,4%. Daugiausia inventorintų dokumentų nurašyta: VB Abonemente – 1276 fiz. vnt. ir dviejuose padaliniuose: Salamiestyje – 1071 fiz. vnt. ir Skapiškyje – 1170 fiz. vnt.

- **Dokumentų nurašymas pagal priežastis:**

Nurašymo priežastys	Nurašyta dokumentų (fiz. vnt.)		%
	2015 m.	2016 m.	
nusidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai	6991	7639	62,6
turinio požiūriu neaktualūs dokumentai	404	558	4,6
periodiniai leidiniai pasibaigus saugojimo laikui	4311	3909	32,1
skaitytojų prarasti dokumentai	104	54	0,4
dėl kitų priežasčių (patikrinimo metu rasto trūkumo nurašymas)	58	33	0,3
Iš viso :	11868	12193	100 %

Didžiausią nurašomų leidinių dalį sudaro nusidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai – 62,6 % viso nurašymo. Mažiausia dokumentų nurašoma dėl kitų priežasčių – 0,3 % (patikrinimo metu rastas trūkumas).

4. Fondų panaudojimas

- **Fondo apyvartos rodikliai** mažai keitėsi: SVB – 1,0 (2015 m. – 1,02); VB – 1,7 (2015 m. – 1,7); MP – 0,85 (2015 m. – 0,84); KP – 0,77 (2015 m. – 0,74).

5. Mainų ir atsarginis fondai

- **Mainų fonde** 2283 fiz. vnt. knygų už 117,19 Eur: 2235 fiz. vnt. (98 %) – grožinė literatūra, 48 fiz. vnt. (2 %) – šakinė literatūra. 2015 m. Mainų fondas dokumentais nepasipildė. Nurašytų dokumentų nebuvo.

- **Atsarginiame fonde** likę 65 fiz. vnt. šakinės literatūros už 1,55 Eur. Per metus šiame fonde judėjimo nebuvo. Mainų ir atsarginis fondai yra nešildomose patalpose.

6. Fondo apsaugos klausimai

Savivaldybės viešųjų bibliotekų fondai apskaitomi, tvarkomi ir saugomi vadovaujantis „Bibliotekų fondo apsaugos nuostatais“, patvirtintais Kultūros ministro 2010 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. IV-449, „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos dokumentų fondo apskaitos tvarkos aprašu“, patvirtintu VB direktoriaus 2011 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. IV-77, „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos spaudinių ir kitų dokumentų įkainojimo metodika“, patvirtinta 2014 m. gruodžio 29 d. Nr. IV-67.

Pagal nuostatus rekomenduojama fondus, kuriuose iki 15 tūkst. fiz. vnt. dokumentų, tikrinti kas 5-7 metai, bibliotekose, turinčiose 50-100 tūkst. fiz. vnt. fondus, patikrinimus rekomenduojama atlikti kas 15-20 metus. 2016 m. patikrinti Laičių ir Skapiškio padalinių fondai, tuo pačiu atrinkti dokumentai nurašymui. Laičių padalinyje rastas 5 fiz. vnt. dokumentų trūkumas, kurį leista nurašyti 2017 m. sausio mėnesį. Patikrinimo rezultatus apsvaščius, surašyti šių bibliotekų fondo patikrinimo aktai.

Perdavimo-priėmimo aktas surašytas Subačiaus miesto padaliniui, nes keitėsi materialiai atsakingi darbuotojai (iš darbo išėjo padalinio vedėja Inga Dovydenienė).

Ne visų bibliotekų patalpos atitinka fondo saugojimo reikalavimus. Adomynės, Juodpėnų, Laičių, Naivių, Virbališkių padalinių patalpos blogai šildomos, nepastovi patalpų temperatūra kenkia knygoms. Nemažai bibliotekų fondai nukenčia ir dėl neatsakingo skaitytojų požiūrio į knygas.

IV. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS

1. Vartotojų telkimas

Statistikos departamento duomenimis 2016 01 01 Kupiškio rajone 18225 gyventojai (2015 01 01 – 18678). 6575 iš jų Kupiškyje, 933 – Subačiuje, 10717 – kaimuose. Per metus rajone sumažėjo 453 gyventojais arba 2,4 %. Demografinė situacija kasmet blogėja: daug žmonių emigruoja į užsienį, išvažiuoja į miestus, mažėja gimstamumas. Nuo 2010 m. rajone sumažėjo 4144 gyventojais arba 18,5 %.

Rajono teritorija suskirstyta į 6 seniūnijas: Alizavos, Kupiškio (seniūnijai priklauso tik kaimiškosios vietovės, o pats miestas jai nepriskirtas), Noriūnų, Skapiškio, Subačiaus ir Šimonių. Noriūnų ir Subačiaus seniūnijose yra po dvi bibliotekas, kitose – po tris.

Kupiškio VB aptarnaujamą bendruomenę (7585) sudaro Kupiškio miesto (6575) ir aplinkinių kaimų (1010), gyventojai, Subačiaus miesto padalinio (1469) – Subačiaus miesto (933) ir aplinkinių kaimų (536) gyventojai, kaimo padalinių aptarnaujamose bendruomenėse gyvena 9171 žmogus.

Eil. Nr.	Bibliotekos, padalinio pavadinimas	Aptarnaujamos bendruomenės gyventojų skaičius (mikrorajonas)		Vartotojų skaičius		Gyventojų sutelkimo %
		2015 m.	2016 m.	2015 m.	2016 m.	
1.	Adomynė	529	522	200	200	38,3
2.	Alizava	670	660	280	280	42,4
3.	Antašava	620	620	167	173	27,9
4.	Juodpėnai	340	338	212	207	61,2
5.	Laičiai	303	301	100	95	31,6
6.	Lukonys	495	490	180	180	36,7
7.	Naiviai	367	368	185	193	52,4
8.	Noriūnai	1370	1350	283	280	20,7
9.	Palėvenėlė	470	470	176	170	36,1
10.	Rudiliai	492	467	170	165	35,3
11.	Salamiestis	640	627	233	226	36,0
12.	Skapiškis	950	930	228	244	26,2
13.	Šepeta	880	870	260	260	29,9
14.	Šimonys	800	790	204	201	25,4
15.	Virbališkiai	370	368	158	161	43,8
	KP	9296	9171	3036	3035	33,1
16.	Subačiaus MP	1529	1469	606	600	40,8
17.	Kupiškio VB	7853	7585	2520	2529	33,3
	SVB	18678	18225	6162	6164	33,8

Rajono viešųjų bibliotekų paslaugomis naudojasi 33,8 % gyventojų (2015 m. – 33,0 %) – kas trečias kupiškėnas. Rodikliai aukštesni už Lietuvos vidurkius (2015 m. SVB – 19,5 %, kaimo filialuose – 22,1 %).

Mažiausi gyventojų sutelkimo bibliotekose rodikliai yra didžiausią aptarnaujamą mikrorajoną turinčiame Noriūnų padalinyje (20,7 %), didžiausi – Juodpėnuose (61,2%).

- **Vidutinis gyventojų skaičius, tenkantis vienai bibliotekai** (bibliotekų prieigos koeficientas): rajone – 1072 (2015 m. – 1099), kaime – 611.

2. Registruoti vartotojai ir jų sudėtis

	Vartotojai 2015 m.	Vartotojai 2016 m.			Skirtumas	Prieaugis / kritimas %
		Iš viso	Perregistruoti	Naujai užregistruoti		
VB	2520	2529	2204	325	+9	+0,2
MP	606	600	528	72	-6	-1,0
KP	3036	3035	2601	434	-1	-0,1
SVB	6162	6164	5333	831	+2	+0,03

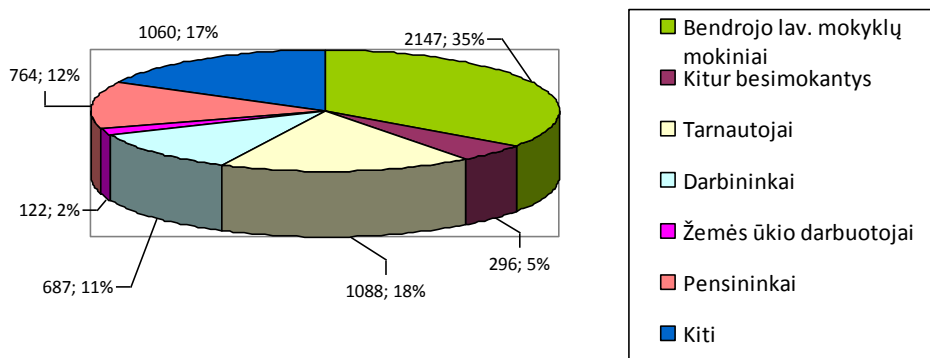
Rajono viešųjų bibliotekų paslaugomis naudojosi 6164 vartotojai. Palyginti su 2015 m., vartotojų skaičius stabilus – padidėjo 2. Naujai užregistruoti vartotojai sudaro tik 13,5 % visų SVB vartotojų. Tai rodo, kad bibliotekų skaitytojai yra gana pastovūs ir mažai keičiasi, naujai užsiregistruoja daugiausia vaikų.

Aštuoniuose kaimo padaliniuose užregistruota po 3-8 vartotojus daugiau arba išliko toks pat jų skaičius. Ryškiausias padidėjimas (+16) Skapiškyje, nes 2015 m. ši biblioteka buvo remontuojama ir skaitytojus aptarnavo laikinose patalpose. Mažiau vartotojų sutelkta 7 kaimo padaliniuose.

- **Vartotojų skaičius vienai bibliotekai:** SVB – 363, kaimo padaliniuose – 202. Lietuvos 2015 m. vidurkiai: SVB – 445, kaimo filialuose – 197. 8 arba 53,3 % padalinių turi nuo 200 iki 300 registruotų vartotojų, 6 padaliniai (40,0 %) – nuo 100 iki 199 vartotojų. Laičių padalinyje tik 95 vartotojai.

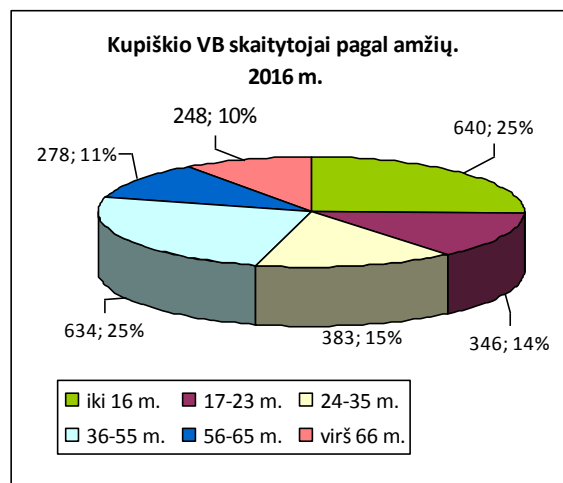
- **Vartotojų sudėtis.** Viešųjų bibliotekų paslaugomis naudojasi įvairių socialinių grupių, skirtingo išsimokslinimo ir amžiaus žmonės.

Kupiškio SVB vartotojai pagal socialines grupes, 2016 m.

SVB vartotojų sudėtis pagal socialines grupes daug metų beveik nekinta. Didžiausia grupė yra bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai – 2147 arba 35,0 % visų vartotojų. Aktyviai bibliotekų paslaugomis naudojasi tarnautojai – jų 1088 arba 18,0 % visų vartotojų. Didelė grupė „Kiti“ (bedarbiai, namų šeimininkės ir kitoms grupėms nepriskirti) – sudaro 17,0 %. Daugiau pensininkų naudojosi bibliotekų paslaugomis – 764 arba 12,0 % visų vartotojų. Tai ypač pastebima viešojoje bibliotekoje: čia vyksta Kupiškio trečiojo amžiaus universiteto užsiėmimai, po kurių senjorai užėina į Skaitytojų aptarnavimo skyrių, pasiskolina knygų, kartais pasinaudoja internetu, bendrauja tarpusavyje.

Pagal LIBIS Skaitytojų aptarnavimo posistemės vartotojų apskaitos duomenis kiekvienais metais atliekama Kupiškio viešosios bibliotekos registruotų vartotojų analizė pagal amžiaus grupes patvirtina: VB vartotojų sudėtis pagal

amžių beveik nekinta, tik nežymiai mažėja vaikų iki 16 metų – tai suprantama, nes kasmet gimsta vis mažiau vaikų. Didžiausios vartotojų grupės – tai vaikai iki 16 metų (640 arba 25 % visų vartotojų) ir 36-55 metų vidutinio amžiaus žmonės (634 arba 25 %). 17-23 m. metų jaunimas sudaro 14 % visų vartotojų. 248 vartotojai (10 %) yra vyresni nei 66 metų.

NAUJIENA – GERIAUSIAS SKAITYTOJAS. Lietuvos Respublikos Seimas, kurio sprendimu 2016-ieji paskelbti Bibliotekų metais, pakvietė šalies bibliotekas išrinkti aktyviausius 2015 metų skaitytojus bei pristatyti skaitomiausius lietuvių autorius. Į šią iniciatyvą atsiliepė ir Kupiškio viešoji biblioteka. Skaitytojų aptarnavimo skyriaus darbuotojos aktyviausiu praėjusių metų skaitytoju išrinko Valdimarą Briką, skaitantį bibliotekoje jau visą dešimtmetį, nuolat besidominčią įvairia literatūra. Seime vykusiose išskilmėse negalėjęs dalyvauti V. Brika buvo pasveikintas bibliotekoje: birželio 8 dieną jam buvo įteiktas tuometinės Seimo pirmininkės Loretos Graužinienės sveikinimas Bibliotekų metų proga su palinkėjimu, kad jį „nuolat lydėtų skaitymo džiaugsmas ir pažinimo jaudulys“ ir suvenyras su Seimo logotipu.

3. Apsilankymų skaičius ir lankomumas

Lyginamoji statistika 2015-2016 m.:

	Lankytojų skaičius		Skirtumas	Prieaugis /kritimas %	Lankomumas	
	2015 m.	2016 m.			2015 m.	2016 m.
- Abonementas	11047	10168	-879	-8,0	x	x
- Periodikos skaitykla	8692	8679	-13	-0,2	x	x
- Meno ir muzikos skaitykla	6586	2643	-3943	-59,9	x	x
- Informacijos ir kraštotyros skyrius	4385	2862	-1523	-34,7	x	x
- Vaikų literatūros skyrius	13072	13705	+633	+4,8	15,9	17,1
VB	43782	38057	-5725	-13,1	17,4	15,0
MP	9450	9007	-443	-4,7	15,6	15,0
KP	45695	46130	+435	+1,0	15,1	15,2
SVB	98927	93194	-5733	-5,8	16,1	15,1

Per metus rajono viešosios bibliotekos sulaukė 93194 lankytojų. Jų skaičius, palyginti su 2015 m., mažėjo 5,8 %. Viešosios bibliotekos rodiklių sumažėjimui (-13 %) didžiausią įtaką turėjo prasidėjusi pastato rekonstrukcija, sumažėjęs bibliotekos patalpų naudingas plotas, pablogėję darbo sąlygos lankytojams ir darbuotojams. Informacijos ir kraštotyros skyrius nemažai (34,7 %) lankytojų prarado nuo gegužės mėnesio perkeltas iš pirmojo aukšto į ankštas patalpas trečiame aukšte, nuo pavasario nebenaudojama Parodų salė, kur būdavo eksponuojamos įvairios meno parodos, dalį renginių biblioteka organizavo kitose erdvėse – kultūros centre, etnografijos muziejuje, mokyklose, vaikų darželiuose. Į Vaikų literatūros skyrių daugiau lankytojų pritraukė kartą per savaitę vykstantys neformalaus vaikų švietimo programos užsiėmimai.

2016 m. per dieną viešojoje bibliotekoje apsilankė vidutiniškai 136 žmonės, ankstesniais metais – po 160. Būna dienų, kai sulaukiama iki 220-250 lankytojų, jų daugiau žiemą, pirmadieniais, mėnesio pradžioje, kai gaunamos naujos knygos, po švaros dienos, kai vyksta renginiai.

Subačiaus miesto padalinyje lankomumo ir kiti veiklos rodikliai sumažėjo, nes nuo vasario mėnesio dirba tik viena darbuotoja.

Labai nežymiai padidėjo lankytojų skaičius kaimo padaliniuose – 435 arba 1 proc. Daugiau lankytojų sulaukė 7 padaliniai: Šepeta (+1053), Skapiškis (+877), Antašava (+816). Į Skapiškio padalinį lankytojus viliojo atsinaujinusios, patrauklios ir šiltos patalpos, suaktyvėjusi bibliotekos veikla. Virbališkių padalinyje lankytojų pagausėjimą (+395) nulėmė tai, kad tame pačiame buvusios mokyklos pastate veikiančiame Krizių centre nuolat gyveno žmonės. Tačiau mažiau lankytojų sulaukė net 8 bibliotekos, o didžiausi neigiami pokyčiai Noriūnuose (-1057). Šio padalinio vyr. bibliotekininkė Irena Gasparonienė ataskaitoje rašo: „Ypač sumažėjo lankytojų vaikų aktyvumas, vis rečiau jie ateina prie kompiuterių, nes beveik kiekvienas turi išmanųjį telefoną ir juo žaidžia. Gyventojų mažėja, jie sensta, nemažai ištikimų lankytojų dėl garbaus amžiaus ir ligų jau nebeįsėina iš namų.“ Panašias priežastis nurodo ir kitų padalinių darbuotojos.

Per metus viename kaimo padalinyje apsilankė vidutiniškai po 3075 lankytojus, o su mokyklų bibliotekomis sujungtuose – po 3902. Nors ir sumažėjo, bet vis tiek daugiausia lankytojų buvo Noriūnuose (5193). Iš sujungtųjų padalinių daugiausia lankytojų, kaip ir ankstesniais metais, sulaukė Salamiestis (4667) ir Antašava (4509). Lankytojai labai aktyviai naudojos ir mažo Juodpėnų padalinio paslaugomis (3284).

● **Lankomumas** (apsilankymų skaičius vienam vartotojui per metus) Kupiškio SVB (15,1) nežymiai sumažėjo ir nesiekė 2015 m. Lietuvos SVB vidurkio (17,2). Jau dėl minėtų priežasčių nuo 17,4 iki 15,0 sumažėjo lankomumas viešojoje bibliotekoje. Didžiausias lankomumas, kaip ir ankstesniais metais, su mokyklų bibliotekomis sujungtuose Antašavos (26,1), Rudilių (20,9) ir Salamiesčio (20,7) padaliniuose, o mažiausias – Laičiuose (4,2) ir Palėvenėlėje (6,7).

4. Dokumentų išduotis ir skaitomumas

Lyginamoji dokumentų išduoties ir skaitomumo statistika 2015-2016 m.:

	Dokumentų išduotis fiz. vnt.		Skirtumas fiz. vnt.	Prieaugis /kritimas %	Skaitomumas (išduotis vienam vartotojui)	
	2015 m.	2016 m.			2015 m.	2016 m.
- Abonementas	26537	23691	-2846	-10,7	x	x
- Periodikos skaitykla	40418	42066	+1648	+4,1	x	x
- Meno ir muzikos skaitykla	1287	882	-405	-31,5	x	x
- Informacijos ir kraštotyros skyrius	7487	5006	-2481	-33,1	x	x
- Vaikų literatūros skyrius	21991	17911	-4080	-18,6	26,8	22,3
VB	97720	89556	-8164	-8,4	38,8	35,4
MP	15205	14302	-903	-5,9	25,1	23,8
KP	94351	96266	+1915	+2,0	31,1	31,7
SVB	207276	200124	-7152	-3,5	33,6	32,5

• **Dokumentų išduotis** 7152 fiz. vnt. arba 3,5 % mažesnė nei 2015 m. Bendri Kupiškio VB dokumentų išduoties rodikliai sumažėjo jau dėl minėtų pastato rekonstrukcijos darbų: dalis knygų yra išvežta į mainų fondo patalpas ir buvo neprieinamos skaitytojams; tris savaites, kai Vaikų literatūros skyrius buvo uždarytas, bibliotekininkės naujausias knygas nešė į Kupos pagrindinę mokyklą ir vaikų darželius, išduotis buvo apskaitoma tik klasių mokytojoms ir auklėtojoms, o skaitė daug vaikų. Dokumentų išduoties išaugimui skaitykloje (1648 fiz. vnt. arba 4,1 %) įtakos turėjo tai, kad užprenumeruoti 7 nauji periodiniai leidiniai.

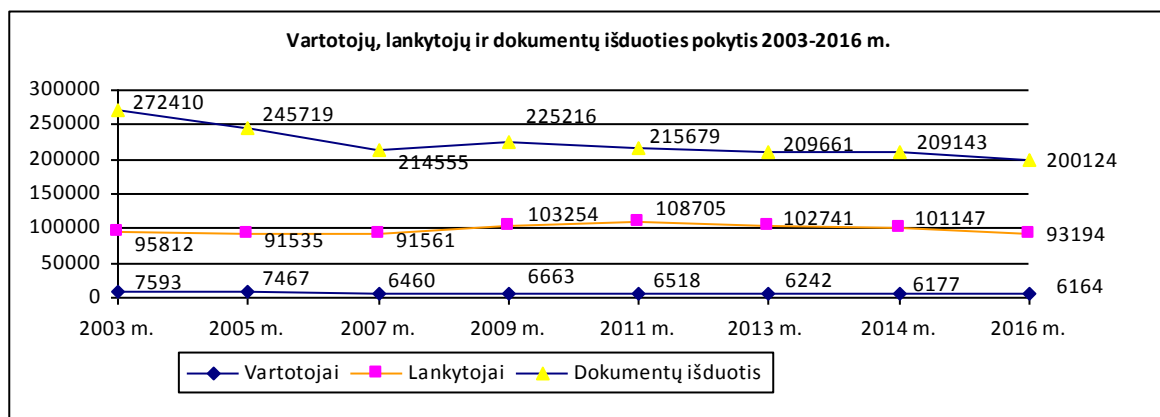
Maloniai nustebino išduoties išaugimas (+1915 fiz. vnt. arba 2,0 %) kaimo padaliniuose. Didžiausi teigiami pokyčiai Šepetoje (+1393 fiz. vnt.), Skapiškyje (+1167 fiz. vnt.) ir Adomynėje (+1089 fiz. vnt.). Tačiau 9 padaliniuose išduota mažiau dokumentų, o didžiausias sumažėjimas Noriūnų padalinyje (-1083 fiz. vnt.). Neigiamų pokyčių priežastys įvardintos skyrelyje „IV.3. Apsilankymų skaičius ir lankomumas“.

Į bibliotekas lankytojai ateina ne tik pasiskolinti knygų ar paskaityti žurnalų bei laikraščių, bet ir dalyvauja renginiuose, naudojami vieša interneto prieiga. Tai patvirtina ir kai kurių padalinių darbo rodikliai: pavyzdžiui Antašavos padalinyje per metus buvo 4509 apsilankymai, o išduotis – 4276 fiz. vnt. dokumentų.

Vidutinė dokumentų išduotis kaimo padaliniuose per metus – 6418 fiz. vnt., per darbo dieną – 31 fiz. vnt. Didžiausia išduotis tuose pačiuose padaliniuose kaip ir ankstesniais metais: Noriūnų (11539 fiz. vnt.), Alizavos (11208 fiz. vnt.) ir Juodpėnų (10223 fiz. vnt.), o mažiausia – Laičių (2212 fiz. vnt.).

• **Skaitomumas.** Vienam Kupiškio SVB vartotojui per metus išduota vidutiniškai po 32-33 dokumentus. Palyginti su 2015 m., skaitomumo rodikliai VB sumažėjo, o padaliniuose – nežymiai išaugo (*žiūrėkite lentelę*). Išlieka ir ankstesniais metais buvęs dėsniumas: skaitomumas didelis tuose padaliniuose, kur didesnę išduoties dalį sudaro periodiniai leidiniai: Juodpėnuose (49), Noriūnuose (41), Alizavoje (40). Naiviuose (38). Mažiausias skaitomumas Skapiškyje (21), Rudiliuose (21) ir Palėvenėlėje (21).

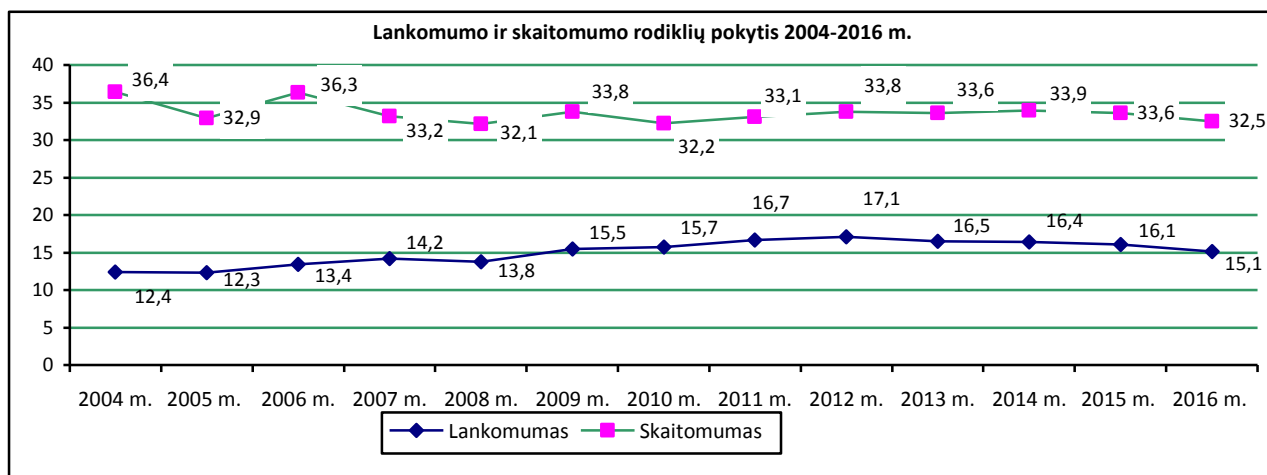
Skaitomumo rodikliai rajone yra geresni už Lietuvos SVB 2015 m. vidurkius, kurie buvo: SVB – 27,8, VB – 30,0, miesto filialuose – 25,6, kaimo filialuose – 27,7.

Vartotojų skaičius Kupiškio SVB nuo 2003 m. sumažėjo 1429 arba 18,8 % – beveik penktadaliu, o dokumentų išduotis – ketvirtadaliu: 72286 fiz. vnt. arba 26,5,0 %. Lankytojų skaičius augo iki 2011 m. – tais metais bibliotekos sulaukė daugiausia lankytojų – 108705. Jau penkti metai lankytojų bibliotekose mažėja.

Kupiškio rajono gyventojų skaičius nuo 2003 m. sumažėjo 5949 arba 24,6 %. Galima daryti išvadą: blogėjant demografinėi padėčiai, bibliotekose mažėjo registruotų vartotojų skaičius, keitėsi poreikiai – jie mažiau skaitė, bet dažniau naudojo kitomis paslaugomis (vieša interneto prieiga), dalyvavo renginiuose,

mokymuose. Lankytojų skaičius yra gana pastovus – tai rodo, kad bibliotekos išliko reikalingos ir XXI amžiuje, tik keičiasi jų uždaviniai, paslaugos. Tai patvirtina skaitomumo bei lankomumo rodiklių pokytis:

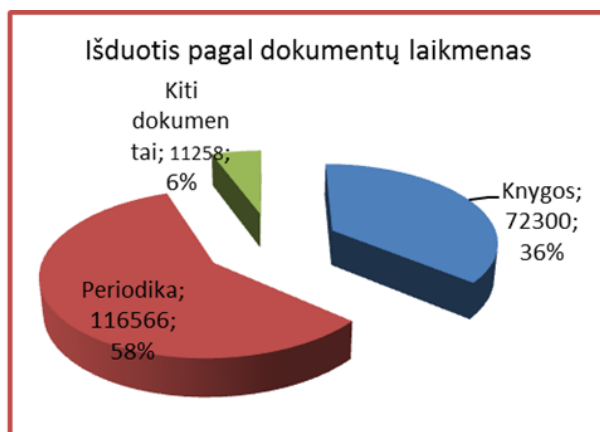

Bibliotekų lankomumas (*vidutinis vartotojų apsilankymų bibliotekoje per metus skaičius*) mažiausias buvo 2004 m. (12,4) ir augo iki 2012 m. (17,1). Jau ketvirti metai Kupiškio viešosios bibliotekos sulaukia mažiau lankytojų. Skaitomumas (*išduotis vienam vartotojui per metus*) – sumažėjo nuo 36,4 iki 32,5.

• **Išduotis pagal mokslo šakas ir dokumentų laikmenas:**

	Grožinė literatūra su periodika		Šakinė literatūra su periodika		Išduotis pagal dokumentų laikmenas					
	fiz. vnt.	% nuo visos išduoties	fiz. vnt.	% nuo visos išduoties	Knygos		Periodiniai leidiniai		Kiti dokumentai	
					fiz. vnt.	% nuo visos išduoties	fiz. vnt.	% nuo visos išduoties	fiz. vnt.	% nuo visos išduoties
VB	29082	32,5	60474	67,5	34287	38,2	44833	50,1	10436	11,7
MP	6492	45,4	7810	54,6	4227	30,0	10075	70,4	0	0
KP	32237	33,5	64029	66,5	33786	35,1	61658	64,0	822	0,9
SVB	67811	33,9	132313	66,1	72300	36,0	116566	58,0	11258	6,0

Dokumentų išduotis pagal mokslo šakas bibliotekos dienoraštyje apskaitoma kartu su periodiniais leidiniais, todėl ir lentelėje taip pateikiami duomenys. Įvairių mokslo šakų literatūra sudaro 66,1 % visos dokumentų išduoties, grožinė – 33,5 %. Panaši situacija buvo ir ankstesniais metais.

Išduotis pagal dokumentų laikmenas, palyginti su 2015 m., mažai pasikeitė. Periodiniai leidiniai sudaro 58,0 % SVB dokumentų išduoties, o kaimo padaliniuose – net 64,0 %. Knygos sudaro 36,0 % visos išduoties, o kaimo padaliniuose – tik 35,1 %. Naujų knygų pasiūla padaliniuose labai maža, todėl labai skaitomi žurnalai ir laikraščiai. Tik Antašavos ir Šepetos padaliniuose didžiąją dalį išduoties sudaro knygos.

Kitų dokumentų Kupiškio SVB išduota 11258 fiz. vnt. arba 6,0 % visos išduoties. Iš jų 7097 fiz. vnt. – tai žaislai (trimačiai dokumentai) Vaikų literatūros skyriuje.

• **Skaitytojų poreikiai ir interesai**

Kaip kasmet, taip ir 2016 m., skaitytojai labiausiai mėgo populiarią grožinę literatūrą, detektyvus, jausmų romanus, karo dokumentiką, kelionių knygas. Mažiausia skaitoma poezija, užsienio autorių romanai labiau mėgstami nei lietuvių. Skaitomiausi užsienio autoriai buvo Jo Nesbo, Sandra Brown, Santa Montefiore, Daniele Steel, Nora Roberts, Jude Deveraux, Colleen McCullough, Jojo Moyes ir keletas kitų.

Daugiausia kartų 2016 m. VB abonemente išduotos šios knygos (LIBIS duomenys): Danielle Steel „Užkietėję viengungiai“ (43 kartus), Mary Higgins Clark „Gražus ir šaltas veidas“ (35 kartus), Sarah Jio „Gegužės pūga“ (55 kartus), Katherine Webb „Palikimas“ ir išeivijos lietuvės Rūtos Šepetys romanas „Tarp pilkų debesų“ (po 33 kartus). „Ant bangos“ dabar yra norvegų autoriaus Jo Nesbo visi bibliotekoje esantys 15 pavadinimų detektyviniai romanai, kurie išduoti po 26-30 kartų.

Iš lietuvių autorių populiarios buvo Aldonos Ruseckaitės „Žemaitės paslaptis“ (išduota 20 kartų), Undinės Nasvytytės autobiografiniai pasakojimai „Apie pulką ir mergele“ bei „Apie sceną, radiją ir meilę“ (išduotos po 15 ir 17 kartų). Martyno Starkaus kelionių apybraiža „Tuk tuk Indija“ keliavo pas skaitytojus 13 kartų. Neliko užmirštos ir Metų knygos vardui nominuotos knygos: Birutės Jonuškaitės „Maranta“ išduota 22 kartus, Antano Šileikos „Pirkiniai išsimokėtina“ – 21 kartus, Valdo Papievio „Odilė arba oro uostų vienetė“ – 19 kartų. Kristinos Sabaliauskaitės „Silva Rerum III“ – 17 kartų. Skaitytojai taip pat domėjosi bibliotekos globėjo Vytauto Radzevičiaus lentynoje esančiomis įvairios tematikos knygomis.

Padalinių darbuotojos kaip labiausiai skaitomas mini lietuvių autorių A. Čekuolio, Z. Čepaitės, R. Granausko, B. Jonuškaitės, E. Malūko, N. Narmontaitės, K. Sabaliauskaitės, R. Šerelytės, A. Užkalnio, R. Vanagaitės, R. Vanago, A. Zurbos ir kt. knygas, iš verstinės literatūros – L. Anderson, J. Archer, H. S. Brown, D. Deveraux, M. Kubicos, A. Marininos, T. Gerritsen, J. Nesbo, J. Picoult, N. Roberts kūriniai.

Noriūnų padalinio vyresn. bibliotekininkė Irena Gasparonienė veiklos ataskaitoje taip apibūdina savo skaitytojų poreikius: „*Suaugusieji dažniausia domisi publicistikos knygomis, detektyvais, autobiografiniais ir istoriniais romanais. Mažėjo meilės romanų paklausa, nors jie vis dar turi savo skaitytoją. Pamažu vėl grįžta klasika. Pastebėta, kad jaunimui daug įtakos pasirinkimui turi jau ne tik draugų rekomendacijos, bet ir socialiniuose tinkluose populiariu pasitarti, kokią knygą skaityti.*“

Išlieka populiari kraštotyrinė literatūra. Didžiausio susidomėjimo sulaukė E. Urbonienės „Užupeckio paveikslėliai“, almanachai „Kupiškis. 2015“ ir „Prošvaistės“, A. Totorio „Laičiai: kaimas prie Žvikės“, „Keliai veda Kupiškį“, „Kupiškėnų enciklopedija“, O. Kriukelienės „Kupiškio krašto partizanai“ ir kt.

Labiausia skaitomi periodiniai leidiniai: žurnalai „Šeimininkė“, „Rasos“, „Sodo spalvos“, „Žmonės“, „Legendos“, „Ji“, „Moters savaitgalis“, „Moters savaitė“, „Namie ir sode“, „Darbštuolė“. Iš kultūrinių žurnalų mėgstamas „Kelionė su bernardinai.lt“, kiti mažiau skaitomi. Dažnai skaitomi laikraščiai „Lietuvos rytas“, „Lietuvos žinios“, „Valstiečių laikraštis“, „Panevėžio kraštas“, „Kauno diena“, ir, žinoma, „Kupiškėnų mintys“. Tiek viešojoje bibliotekoje, tiek padaliniuose yra ištikimų tradicinių laikraščių ir žurnalų skaitytojų, kurių visai nedomina internetinė žiniasklaida. Tik gaila, kad dėl lėšų trūkumo padaliniams prenumeruojama tik 5-8 pavadinimų periodiniai leidiniai. VB savo skaitytojams siūlė 61 pavadinimo laikraščius ir žurnalus (2015 m. – 56). Jau tapo tradicija, kad žmonės, nusipirkę žurnalų ar laikraščių juos perskaito, o po to dovanoja bibliotekai. Tokia praktika džiaugiasi daugelio padalinių darbuotojos.

5. Nestacionarinis aptarnavimas

Skaitytojus aptarnauti padeda 48 knygnešiai, kurie 82 neįgaliems ir senyvo amžiaus žmonėms nunešė apie 1460 fiz. vnt. knygų ir periodinių leidinių. Kiekvienas padalinys turi po 4-10 skaitytojų, kuriems į namus pristatomi jų pageidaujami leidiniai.

Rajone yra vienas knygų išdavimo punktas Bakšėnuose, kur antrą ir ketvirtą mėnesio trečiadienį dirba Salamiesčio padalinio vyresn. bibliotekininkė Jolanta Vosylienė. Per metus užregistruota 24 vartotojai, 127 lankytojai, išduota 1247 fiz. vnt. dokumentų. Punktas veikia nešildomose patalpose, tačiau bakšėniečiams labai reikalingas. Naujų knygų, žurnalų ir laikraščių bibliotekininkė atsiveža iš Salamiesčio padalinio.

6. Vieningo SVB dokumentų fondo panaudojimas

Bibliotekos, norėdamos geriau patenkinti vartotojų poreikius, viena iš kitos skolinasi knygas – vyksta vieningo fondo cirkuliacija, kurią labai palengvina galimybė naudotis elektroniniu katalogu ir sužinoti, kurioje bibliotekoje yra viena ar kita pageidaujama knyga. Per metus taip iš vienos rajono viešosios bibliotekos į kitą keliavo apie 2080 knygų. Iš VB skyrių padaliniams išduota 1614 fiz. vnt. dokumentų: Skaitytojų aptarnavimo skyriaus – 921 fiz. vnt., Informacijos ir kraštotyros skyriaus – 148 fiz. vnt., Vaikų literatūros skyriaus – 316 fiz. vnt. Daugiausia knygų iš VB ir kitų padalinių skolinosi Noriūnų (270 fiz. vnt.), Salamiesčio (203 fiz. vnt.), Lukonių (180 fiz. vnt.), Palėvenėlės (162 fiz. vnt.) padaliniai.

7. Tarpbibliotekinis skolinimas

Dėl didėjančios elektroninių paslaugų ir dokumentų pasiūlos aktualumą praranda tarpbibliotekinis skolinimas. 2016 m. šia paslauga pasinaudojo tik 2 skaitytojai, kuriems parsiusios 3 knygos iš Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos. Tokia ir buvo paklausa.

8. Paslaugos specialiųjų poreikių lankytojams

Specialiųjų poreikių bibliotekų lankytojų apskaita nevedama. Bibliotekos bendradarbiauja su Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Kupiškio skyriumi, Kupiškio krašto žmonių su negalia sąjunga, Kupiškio rajono neįgaliųjų draugija ir kitomis žmonių su specialiais poreikiais organizacijomis.

Vaikų literatūros skyrius jau daug metų bendradarbiauja su Kupiškio mokyklos „Varpelis“ specialiąja grupe ir lavinamosiomis klasėmis, kurias lanko psichinę ir fizinę negalią turintys vaikai ir jaunimas iki 25 metų. Organizuojami bendri renginiai, ugdytiniai lankosi bibliotekoje, taip pat bibliotekininkės nueina į

mokyklą. Per metus organizuotos edukacinės literatūros ir dailės pamokės „Pažinkime knygų pasaulį“ ir „Vaikiškų knygų iliustracijos“ bei 5 mokinių piešinių parodos.

Neįgaliesiems skaitytojams knygų nunešama į namus. Viešosios bibliotekos senyvo amžiaus skaitytoja Bronė Bugailiškienė namuose aplankyta 6 kartus, jai nunešta 60 knygų. Kiekvienas padalinys namuose aptarnauja po 2-4 neįgalius skaitytojus.

Ir toliau bendradarbiaujama su Lietuvos aklųjų bibliotekos Panevėžio skyriumi. Silpnaregių skaitytojų per metus sumažėjo nuo 7 iki 4. Vienas iš šio ketveto skaitė knygas Brailio raštu. Apsilankė jie tik 7 kartus, išduota 21 dokumentas, iš jų 14 garsinių knygų ir 7 Brailio raštu. Per metus iš Panevėžio aklųjų bibliotekos šiai skaitytojų grupei atvežtos 27 garsinės knygos. Iki gegužės mėnesio regėjimo negalią turintys žmonės VB Informacijos ir kraštotyros skyriuje galėjo naudotis jiems skirtomis kompiuterinėmis programomis JAWS (neregiamais) ir MAGIC (silpnaregiams). Paslauga buvo nepopuliari ir dėl bibliotekos pastato rekonstrukcijos darbų ši kompiuterizuota darbo vieta laikinai panaikinta.

Tik 10 (58 %) bibliotekų pritaikytos neįgalųjų poreikiams, kitos – įsikūrę pastatų II aukšte. Neįgaliesiems patogų patekti į II aukštą įsikūrusį VB Subačiaus padalinį – įrengta nuolaiduma ir liftas.

9. Mokamos paslaugos

Mokamas paslaugas teikė VB ir visi padaliniai. Patikslintos bibliotekose teikiamų paslaugų kainos (Kupiškio rajono savivaldybės 2016 m. balandžio 28 d. sprendimas Nr. TS-142). Už mokamas paslaugas gauta 1940,47 Eur (2015 m. – 1294,16). Paslaugų nomenklatūra ir gautos lėšos:

- dokumentų kopijavimas, skenavimas ir spausdinimas – 1279,86 Eur (2015 m. – 920,90 Eur);
- skaitytojo pažymėjimo išdavimas – 294,69 Eur (2015 m. – 257,09 Eur);
- TBA paslaugos – 5,84 Eur (2015 m. – 0,28 Eur);
- mašinos ir patalpų nuoma – 355,24 Eur (2015 m. – 115,75);
- delpinigia už pasiskolintus ir laiku negrąžintus dokumentus – 4,84 Eur (2015 m. – 0,15 Eur);

Palyginti su 2015 m., gauta 646,31 Eur daugiau. Populiariausia išlieka dokumentų kopijavimo ir spausdinimo paslauga – vartotojams padarytos 13296 kopijos, iš jų popieriuje – 12576.

V. KULTŪRINĖ VEIKLA

Bibliotekose vykę renginiai buvo skirti Bibliotekų ir Vietos bendruomenių metams, valstybinėms ir kalendorinėms šventėms, bibliotekų jubiliejams paminėti, literatūros ir meno, krašto paveldo sklaidai, skaitymo skatinimo iniciatyvoms, neformaliai vaikų ir suaugusiųjų švietimui.

	Renginiai		Iš jų				Renginių lankytojų skaičius	
	2015 m.	2016 m.	Žodiniai ir kompleksiniai		Vaizdiniai		2015 m.	2016 m.
			2015 m.	2016 m.	2015 m.	2016 m.		
VB	165	196	75	128	90	68	8810	6815
MP	63	54	24	28	39	26	655	670
KP	370	419	176	181	194	238	3432	4160
SVB	598	669	275	337	323	332	12897	11645

Bibliotekose per metus organizuota 669 renginiai, jų skaičius, palyginti su 2015 m., padidėjo 71 arba 11,9 %: daugiau renginių organizuota ir viešojoje bibliotekoje, ir padaliniuose. Kaimo padaliniuose organizuota vidutiniškai po 28 renginius, 12 iš jų – žodiniai.

Organizuota 337 žodiniai ir kompleksiniai renginiai, kurie sudaro 50,4 visų renginių. Įvairios jų formos: literatūros, pasakų ir muzikos popietės bei valandėlės – 74, knygų pristatymai ir sutiktuvės – 41, parodų pristatymai – 24, teminiai vakarai – 19. Čia neišvardinti renginiai (iš viso 179) priskirti grupei „kiti“: viktorinos, konkursai, protų mūšiai, edukaciniai ir neformalaus švietimo užsiėmimai, spektakliai, vakaronės, diskusijos, susitikimai, kūrybinės dirbtuvės, filmų peržiūros, įvairūs projektai. Vaizdiniai renginiai (spaudinių ir kitų dokumentų, kūrybinių darbų parodos) sudaro 49,6 % visų renginių (2015 m. – 54,0 %).

Apie vaikams skirtus renginius žiūrėkite skyriuje „VI.3. Renginiai vaikams“.

Visuose bibliotekų renginiuose apsilankė 11645 žmonės – 1252 arba 4,9 % mažiau nei 2015 m.: renginių skaičius išaugo, tačiau lankytojų sumažėjo. Viešosios bibliotekos renginių lankytojų skaičius sumažėjo 1995 arba 22,6 %, nes dėl pastato rekonstrukcijos darbų nuo gegužės mėnesio Parodų salėje nebeeksponuojamos meno darbų parodos, nebenaudojama Didžioji salė, kurioje vyko dauguma renginių.

1. Kupiškio viešosios bibliotekos žodiniai ir kompleksiniai renginiai suaugusiems

BIBLIOTEKŲ METAMS buvo dedikuoti visi Kupiškio viešosios bibliotekos darbuotojų organizuoti renginiai. Populiariausios renginių formos – susitikimai su žymiais žmonėmis, rašytojais ir jų knygų pristatymai ar sutiktuvės, projektai.

• Projektas „Bibliotekos – bendruomenėms“

Kupiškio viešoji biblioteka įgyvendino Bibliotekų ir Vietos bendruomenių metams skirtą projektą (vadovė Jolita Pipynienė), kurį dalinai finansavo Lietuvos kultūros taryba. Gegužės 22 d. Skapiškyje vykusiame XX tarptautiniame teatrų festivalyje „Pienių vynas“ pristatyta projekto *edukacinė programa „Mus sujungė juostų pynė“*, skirta Skapiškyje praėjusio amžiaus trečiame dešimtmetyje veikusioms Vandos Silvestravičiūtės tautinių juostų dirbtuvėms atminti. Amatų kiemelyje tradicines aukštaitiškas juostas demonstravo ir mokė jas pinti kupiškėnės juostų pynėjos Alina Kulvinskienė ir Vida Palionienė.

Liepos 6-ją, minint Lietuvos valstybės dieną, Kupiškio marių Uošvės liežuvių saloje vyko meno ir muzikos festivalis „Stichijos“. Sala buvo padalinta į Žemės, Oro, Vandens ir Ugnies erdves. Tradicijas puoselėjančioje Žemės erdvėje įsikūrė juostų pynimo dirbtuvės. Šventės dalyviai turėjo galimybę susipažinti su tradicine juostų pynimo technika, kurios mokė Kupiškio technologijos ir verslo mokyklos dėstytoja A. Kulvinskienė ir tautodailininkė Violeta Laužikienė. Įgyvendintas ir kitas netradicinis sumanymas: visi norintys buvo kviečiami pasipuošti tautinių spalvų juostele-apyranke, kurią galėjo nusipinti patys. Trys spalvos, trys žmonės, tarsi mus jungianti juostų pynė.

Spalio 1 d. su edukacine programa „Mus sujungė juostų pynė“ dalyvauta parodos „EXPO Aukštaitija 2016“ Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos stende. Nuolatinė projekto talkininkė A. Kulvinskienė mokė aukštaitiškų juostų pynimo raštų, trispalves juosteles-apyrantes kartu su parodos lankytojais pynė vyresn. bibliografė J. Pipynienė, pristatyta Kupiškio kraštotyros leidinių įvairovė.

Projektas „Bibliotekos – bendruomenėms“ *spalio 2 d. svečiavosi Vilniaus kupiškėnų klube*, kuris įsikūręs Vilniaus mokytojų namuose. Laikinais einanti viešosios bibliotekos direktorės pareigas Lina Matiukaitė akcentavo, jog Vilniaus kupiškėnai yra neatskiriama Kupiškio bendruomenės dalis, siejama gimtosios vietos bei reikšmingų darbų, kurie jau yra padaryti ar daromi puoselėjant krašto tarmę, tradicijas, rašant jo istoriją. J. Pipynienė supažindino su projekto veiklomis, jo dalyviais, literatų klubo „Lėvens balsai“ almanachą „Prošvaistės“ pristatė leidinio redaktorė Eugenija Urbonienė, poetės Regina Baltrūnienė, Milda Narmontienė bei Genovaitė Koriznienė, skambėjo kupiškėno muzikanto Edvardo Kareivos armonikos garsai. Antroji renginio dalis buvo skirta kultūros paveldui – tautinių juostų raštams, su kuriais supažindino projekto dalyvė A. Kulvinskienė. Popietei baigiantis Vilniaus kupiškėnų klubo valdybai artėjančio 25-mečio proga įteiktos tautinės juostos, skirtukai knygoms ir kulinarinio paveldo produktas – sūris.

Parengtos dvi dailėtyrininko, žurnalisto *Vidmanto Jankausko fotografijų parodos „Pasivaikščiojimai po Kupiškio kraštą“*. Pirmoji buvo skirta ankstyvosios V. Jankausko fotografijoms (1995-1996 m.), kuriose užfiksuoti Kupiškio krašto gamtos vaizdai, antroje – įamžinti nykstančių kaimų vaizdai. Šios parodos eksponuotos ne tik viešojoje bibliotekoje, bet ir Alizavos, Skapiškio, Salamiesčio, Juodpėnų padaliniuose.

Spalio 15 d. Kupiškio etnografijos muziejuje vyko paskutinis projekto renginys – Algirdo Vilučio kupiškėnų tarmė parašytos eilėraščių knygos „*Kas otminčiai nesvėtima*“ pristatymas. Savo prisiminimus eilėmis užrašęs iš Stuburų kaimo kilęs kraštievis A. Vilutis į renginį atvyko su žmona Stanislava bei dukra Zita – dailininke grafike. Autoriui įteikta tradicinė projekto dovana – aukštaitiškų raštų tautinė juosta.

Apie šį projektą taip pat skaitykite skyriuje „VIII.1. Dalyvavimas programose, projektuose“.

• Nacionalinė Lietuvos bibliotekų savaitė „Stiprios bibliotekos – stipri visuomenė“

Šešioliktoji bibliotekų savaitė, atkartojanti Bibliotekų metų šūkį „Stiprios bibliotekos – stipri visuomenė“ balandžio 23-29 d. vyko ir Kupiškio viešojoje bibliotekoje. Prisijungiant prie Britų tarybos iniciatyvos organizuoti Viljamo Šekspyro 400-osioms mirties metinėms skirti *teatralizuoti skaitymai „Šekspyras gyvas“*. Persirengę Renesanso epochą atspindinčiais kostiumais, bibliotekos darbuotojai bei aktorius Romualdas Gudas įkūnijo keturis personažus: ponį ir poną bei tarnų porelę. Anglų papročiu, gerdami arbatą, žiūrovai klausėsi personažų skaitomų Šekspyro sonetų. Didysis anglų dramaturgas buvo prisimintas ir trumpomis sentencijomis, kurių po vieną perskaitė bene visi renginio dalyviai.

Balandžio 26 d. surengta klubo „Civitas“ *diskusija „Šeima ir valstybė“* su filosofu, interneto dienraščio „Bernardinai.lt“ direktoriumi Andriumi Navicku. Balandžio 27 d. pirmąkart apsilankė ir su kupiškėnais *susitiko bibliotekos globėjas Vytaras Radzevičius*, pristatęs savo knygą „Pasaulio puodai“ bei dovanotų knygų lentyną, papasakojęs įspūdžius iš gausių kelionių.

Balandžio 28 d. pristatytas *almanachas „Kupiškis: kultūra ir istorija. 2015“*. Renginio vedėja Kupiškio viešosios bibliotekos direktorės pavaduotoja Lina Matiukaitė pristatė leidinio sudarytoją Vidmantą Jankauską, taip pat dalyvavo publikacijų autorės, istorikė dr. Aldona Vasiliausienė, muziejininkė Violeta

Alekniėnė, urnalistė Eugenija Urbonienė, straipsnio herojus Gediminas Laužikas, kurio gausios šeimos istorija išliks leidinio puslapiuose. Renginyje skambėjo Kupiškio meno mokyklos akordeonistų Emos Urbonaitės ir Rusnės Baliūnaitės (mokytoja ekspertė Genovaitė Bartasevičienė) atliekami kūriniai.

Parodų salėje eksponuota didelio kupiškėnų dėmesio sulaukusi Priėnų rajono savivaldybės Justino Marcinkevičiaus viešosios bibliotekos ***kilnojamoji paroda „Justinas Marcinkevičius: nuo ištakų iki šiandienos“***.

Kaip kasmet, lankytojai buvo kviečiami paskirti bibliotekai 2 proc. gyventojų pajamų mokesčio, dovanoti bibliotekai naujų knygų (3 lankytojai padovanojo 3 naujas knygas), dalintis asmeninėmis jau perskaitytomis knygomis, paliekant jas mainų lentynoje. Lankytojams buvo teikiamos konsultacijos e. bankininkystės, e.deklaravimo, naudojimosi VB elektroniniu katalogu ir kitais aktualiais klausimais. Savaitės metu nemokamus LIBIS pažymėjimus gavo 14 skaitytojų.

Balandžio 29 d., paskutiniąją Bibliotekų savaitės dieną, Kupiškio rajono bibliotekininkai skyrė ***patirties dalijimuisi su kolegomis rokiškėnais*** ir apsilankymui garsiajame Rokiškio dvare. Apie tai skyriuje „XII.3. Profesinės kvalifikacijos kėlimas už bibliotekos ribų“.

• ***Renginiai su bibliotekos globėju***

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka ir projektas „Bibliotekos pažangai 2“ vykdė iniciatyvą „Atrask vaikystės biblioteką“, kurios tikslas – į bibliotekas pritraukti visuomenėje žinomus aktyvius Lietuvos žmones, galinčius ir norinčius prisidėti prie bibliotekų vykdomų veiklų, priartėti prie vietos bendruomenių ir su jomis pasidalinti savo žiniomis bei patirtimi, tampant bibliotekų globėjais. Kupiškio viešoji biblioteka ***tapti globėju pakvietė žurnalistą ir keliautoją, knygų autorių Vytautą Radzevičių***. Pirmąkart susitikti su kupiškėnais jis atvyko balandžio 27 d. Su mūsų kraštu susiję jo pirmieji žurnalistinės veiklos žingsniai, be to, Kupiškyje pas senelius jis praleisdavo moksleiviškas atostogas ir buvo mūsų bibliotekos lankytojas. Renginio metu svečias pristatė savo knygą „Pasaulio puodai“, papasakojo apie savo skaitymo pomėgius. Įdomiai, linksmi ir šmaikščiai pasakodamas, o pasakojimus iliustruodamas demonstruotomis ekrane nuotraukomis, pristatė epizodus iš visų vienuolikos savo kelionių po pasaulį kartu su Martynu Starkumi. Gausiai į renginį susirinkę žmonės šiltais ir ilgais plovimais palydėjo globėjo knygų lentynos atidengimo ceremoniją. Toje lentynoje iškart sudėtos svečio atvežtos 89 knygos, o per metus ji pasipildė dar du kartus.

Lapkričio 6 d. popietę kupiškėnai rinkosi į Kupiškio kultūros centrą, kur ***Martynas Starkus ir Vytautas Radzevičius*** labai nuotaikingai ir su humoru prisiminė linksmiausius ir kurioziškiausius savo kelionių po įvairias pasaulio šalis momentus. Šįkart bibliotekos globėjo lentyna vėl pasipildė naujomis knygomis – atvykdamas į Kupiškį jis atvežė per 30 įvairios tematikos knygų.

Gruodžio 16 d. vakare kupiškėnai, susibūrę į 7 komandas, dalyvavo ***„Intelektų kovose“ su Vytautu Radzevičiumi***. Paaiškinęs žaidimo taisykles, bibliotekos globėjas visus nuteikė optimistiškai, sakydamas, jog į tokius žaidimus ateinama linksmi praleisti laiką, pabūti bendraminčių draugijoje, ir jei ne laimėti, tai sužinoti daugybę naujų dalykų. Prizus komandoms, užėmusioms pirmąją-trečiąją vietas, įsteigė Kupiškio viešoji biblioteka bei rėmėjai – UAB „Skonio upė“. Protų kovų nugalėtoja tapo komanda „Green team ir Co“, antrieji liko „Optimistai“, tretieji „Tuk tuk Kupiškis“. Įsiamžinę su V. Radzevičiumi, komandų dalyviai neskubėjo skirstytis – kurį laiką aptarinėjo klausimus, rezultatus bei dalinosi ateities idėjomis. Ir šį kartą svečias atvyko netuščiomis: Kupiškio bibliotekai paliko porą dėžių knygų iš savo asmeninės bibliotekos.

• ***Tarptautinis poezijos festivalis „Poezijos pavasaris. 2016“***

Išskirtinis renginys Kupiškyje buvo ***„Poezijos pavasaris 2016“***. Po ilgosios 10-ties metų pertraukos Poezijos pavasario paukštė vėl atplasnėjo į Kupiškį. Poezija liejosi etnografijos muziejaus kiemelyje prie svyrnuoklio beržo ir Noriūnų dvaro parke. Į renginį atvyko poetas iš Meksikos Mario Bojorquez bei jam talkinusi poetė ir vertėja Dvilė Kuzminskaitė, poetai Nijolė Daujotytė, Dainius Gintalas, Elvyra Pažemeckaitė, Arvydas Valionis bei aktorius Petras Venslovas. Šventės akcentas – iš Kupiškio kilusių poetų Vytauto Rudoko ir Valdemaro Kukulo netekties datos. Abu kūrėjai, Anapilin išėję vienas prieš dešimt, kitas – prieš penkerius metus, paliko nemažą kūrybos kraitį. Gera buvo klausyti Petro Venslovo skaitomų V. Rudoko bei V. Kukulo, kitų poetų eilių, Žydrūnės Rakauskaitės ir Daivos Bubulienės lyriškos dainos „Teka lėtas Lėvu“ pagal kupiškėnų kompozitoriaus Algimanto Kriūkės muziką ir V. Rudoko eiles. Visi šventėje dalyvavę poetai pristatė savo kūrybą, perskaitę po keletą eilėraščių.

Tradicioniai, jau penktieji, ***„Poezijos pavasario aidai Kupiškyje“*** poetus ir jų kūrybos mylėtojus į šventę, kuri vyko Uoginiuose, Adomo Petrausko muziejaus amatų centre, sukvietė birželio 11 d. Skaityti savo kūrybos ir pabendrauti su bičiuliais atvyko Pasvalio, Biržų, Anykščių ir Kupiškio literatai. Renginio metu prisiminti amžinybėn iškeliavę poetai – Zita Lukošūtė ir Rimantas Urbonas. Eugenija Urbonienė džiugino klausytojus kupiškėnų tarme – perskaitė ištrauką iš XIX a. Kupiškio krašto poetės Uršulės Tamošiūnaitės eilėraščio „Pradžia pavoserio“. Svečiams surengta trumpa ekskursija po A. Petrausko muziejų.

• *Knygų pristatymai ir sutiktuvės*

Sausio 29 d. Kupiškėje apsilankęs tuometis LR teisingumo ministras, Seimo narys **Juozas Bernatoni**s viešojoje bibliotekoje pristatė savo knygą „*Socialdemokratija: žvalgantis naujų kelių*“. Susitikime dalyvavo Seimo narys Aleksandras Zeltinis. Autorius knygoje pateikia savo požiūrį į pastarųjų metų politinius procesus, kalba apie iššūkius, su kuriais susiduria šiuolaikiniai socialdemokratai ir aptaria tolimesnes socialdemokratijos raidos perspektyvas. Knygą su autoriaus autografu gavo visi norintieji ją turėti.

Vasario 6 d. popietę įvyko kupiškėno *Rimanto Urbono poezijos knygos „Abipus pilnaties“ ir apsakymų knygos „Žiogai žolėje“*, sudėtų į vieną leidinį, sutiktuvės. Į renginį atvyko R. Urbono giminės, nemažas būrys miesto bendruomenės, rajono literatų klubo „Lėvens balsai“ nariai, taip pat jį pažinoję Biržų literatai. Šioje knygoje sutilpo autoriaus eilėraščiai iš kelių kūrybos laikotarpių, taip pat stipriausi apsakymai bei novelės. R. Urbono kūrybą pristatė ir ištraukas skaitė jo šeimos nariai – vaikai, anūkai, taip pat literatai, prisiminimais pasidalijo brolis Stasys. Demonstruotas dokumentinis filmas „Iš Rimanto šalies“.

Balandžio 2 d., prieš pat Atvelykį, Kupiškio viešosios bibliotekos salėje susirinkę kupiškėnai pasitiko dar vieną knygą – žurnalistės *Ramunės Sakalauskaitės „Gyvenimas, koks jis buvo. Monsinjero Kazimiero Vasiliausko biografija“*. Autorė ir sudarytoja teigė, kad, knyga įdomi ne vien tuo, kad atskleidžia šio tauraus žmogaus biografijos puslapius, bet įdomi dar ir Lietuvos istorijos požiūriu. Likimas lėmė K. Vasiliauskiui gyventi valstybės ir tautos lūžio metais. Ši knyga – ne vien asmens biografija, bet ir stiprus tikėjimo liudijimas. Renginio metu prisiminta, kad garbusis monsinyoras įvairių renginių metu ne kartą lankėsi Kupiškėje. Tie monsinyoro apsilankymai įamžinti nuotraukose, kurios eksponuotos čia pat salėje. Renginio dalyviai įsigijo po knygą su autorės autografu.

Gegužės 7-ąją, Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieną, Kupiškio viešoji biblioteka prisijungė prie Lietuvos leidėjų asociacijos inicijuotos ir Bibliotekų metams skirtos *akcijos „Lietuva skaito“*, kurios tikslas – skatinti skaitymą, populiarinti lietuvių autorių kūrybą. Į susitikimą bibliotekos darbuotojai pakvietė žurnalistę *Audronę Urbonaitę* – knygų „Posūkyje – neišlėk“, „Cukruota žuvis“, „Žydiškų daiktų kambarys“, „Mano didžioji nuodėmė, žurnalistika“ ir daugybės straipsnių autorę. Renginį pradėjo Kupiškio kultūros centro jaunimo dramos studijos nariai, vadovaujami režisierės Vilijos Morkūnaitės, parodę interpretaciją pagal romaną „Žydiškų daiktų kambarys“. Susitikimo metu žurnalistė daugiausia kalbėjo apie knygą „Mano didžioji nuodėmė, žurnalistika“, skaitė jos ištraukas, vyko diskusija apie žurnalistiką.

Lapkričio 5 d. pristatytos dviejų Kupiškio literačių – *Birutės Zaborskytės-Jasinskienės „Bėgantis laikas“ ir Editos Petrulienės „Renkuosi gyvenimą“* – poezijos knygos. Šios abi moterys – tai mama ir dukra. B. Zaborskytė-Jasinskienė kilusi iš Terpeikių kaimo, mokėsi tuometinėje Kupiškio V. Rekašiaus vidurinėje mokykloje, daug metų dirbo medicinos srityje bei Raudonojo kryžiaus atstovybėje. Edita Petrulienė, kaip ir mama, baigė tą pačią vidurinę mokyklą, vėliau įgijo maisto technologo specialybę. Renginio metu eilėraščius skaitė Kupiškio literatės, Editos buvusios bendrklasės, dainavo Neįgaliųjų draugijos vokalinis moterų ansamblis „Prie Kupos“, vadovaujamas Gendrutės Kiaugienės.

Lapkričio 23-osios vakarą gausiai susirinkusių kupiškėnų Kupiškio kultūros centre laukė įdomus vakaras, kurį padovanojo Bibliotekų metams skirta programa. Viešėjo *aktorė, knygų autorė Nijolė Narmontaitė ir kapitonas Paulius Kovas*, pristatė savo knygas: „Gyvenimas audroje: kaip išlikti savimi“, „Aktoriai, režisieriai ir kasininkės: ko nematė žiūrovai“, „Aktoriai, režisieriai ir studentai: ko nematė žiūrovai“ ir „Aktoriai, režisieriai ir gerbėjai: ko nematė žiūrovai“ (pastaroji buvo išleista prieš porą savaitių). P. Kovo knygą galima skaityti ne tik kaip kelionės aprašymą, bet ir kaip vadybos vadovėlį, nes jos autorius – įvairiapusė asmenybė: buriotojas, keliautojas, lektorius, vadybininkas, daug metų dirbęs ir televizijoje. Minint Lietuvos tūkstantmetį jis dalyvavo projekte „Tūkstantmečio odisėja. Vienas vardas – Lietuva“ ir buvo aplink pasaulį plaukusios jachtos „Ambersail“ vienuoliktojo etapo kapitonas. Energinga ir džiaugsmu švytinti knygų autorė N. Narmontaitė prisipažino, kad norėjusi praskaidrinti žmonėms nuotaiką, todėl atsiradusios trys linksmos knygos, kurias galima skaityti atskirai, visiškai skirtingos istorijos ir herojai. Bibliotekininkės svečius apdovanojo aukštaitiškų spalvų juostomis, pintomis Kupiškio tautodailininkių.

• *Metų knygos rinkimai*

Vasario 4 d. bibliotekos Didžiojoje salėje susirinkę Trečiojo amžiaus universiteto klausytojai, bibliotekos lankytojai ir darbuotojai *rinko 2015 Metų knygą suaugusiųjų kategorijoje*. Dar kartą pristatytos nominuotosios metų knygos: Birutės Jonuškaitės „Maranta“, Valdo Papičio „Odilė, arba oro uostų vienvietė“, Dalios Staponkutės „Iš dviejų renkuosi trečią“, Antano Šileikos „Pirkiniai išsimokėtinai“ ir Tomo Vaisetos „Paukščių miegas“. Kiekvieną knygą pristatė vis kitas žmogus, įspūdiškai pasidalijo visi skaičiusieji pristatomas knygas. Balsuota lapeliuose pažymint mėgstamiausią knygą – balsų dauguma 2015 Metų knyga išrinktas Birutės Jonuškaitės romanas „Maranta“.

Vasario 9 d. viešojoje bibliotekoje apsilankiusi rašytoja *Birutė Jonuškaitė pristatė savo naujausią romaną „Maranta“*, dalyvavusį Metų knygos rinkimuose. Renginio dalyviai plovimais palydėjo žinią, kad Metų

knygos rinkimuose suaugusiųjų kategorijoje Kupiškio skaitytojai „Marantą“ išrinko 2015 Metų knyga. Ši knyga – tai šeimos saga, kaip ir anksčiau išleistas jos romanas „Didžioji sala“, ypač pamėgtas skaitytojų. Rašytoja ne tik atskleidė knygos rašymo aplinkybes bei priešistorę, bet ir skaitė ištraukas. Autorė pažadėjo, kad bus išleista ir antroji šio romano dalis. Norintieji įsigijo po knygą su rašytojos autografu.

Gruodžio 1 d. *Metų knygos 2016 rinkimų akcijoje* dalyvaujančių knygų suaugusiųjų kategorijos penketukas pristatytas bibliotekos lankytojams ir Trečiojo amžiaus universiteto klausytojams. Aptartos visos knygos: Eugenijaus Ališankos „Empedoklio batas“, Danutės Kalinauskaitės „Skersvėjų namai“, Kęstučio Navako „Vyno kopija“, Violetos Palčinskaitės „Atminties babilonai arba aš vejuos vasarą“ ir Rolando Rastausko „Trečias tomas“. Popietės dalyviai dalijosi išpūdžiais apie kai kurias jau skaitytas knygas, aptarė stilių, knygų temas. Visiems palinkėta gerų išpūdžių, malonaus skaitymo ir paraginta balsuoti.

• *Lietuvių kalbos dienoms skirti renginiai*

Vasario 27 d. 11 val. gimtosios kalbos mylėtojai buvo kviečiami pasitikrinti lietuvių kalbos žinias ir rašyti *Nacionalinį diktantą*. Prozininkės Danutės Kalinauskaitės tekstas „Sugrįžimas“ buvo transliuojamas per radiją ir internetu. Diktantas buvo rašomas Kupiškio savivaldybėje, L. Stuokos-Gucevičiaus gimnazijoje, viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose. Iš viso rašė 61 dalyvis. Iš jų, net 58 rašė bibliotekose: VB (8) bei padaliniuose – Alizavoje (5), Juodpėnuose (3), Naiviuose (10), Palėvenėlėje (11), Subačiuje (13), Salamiestyje (5), Skapiškyje (3). Kartu su kitais kupiškėnais diktantą rašė ir keletas bibliotekos darbuotojų.

Kovo 4 d. Kupiškio kultūros centro Vitrų salėje vyko *mokslinė konferencija „Gimtoji kalba – mano savastis“*, kurią organizavo Kupiškio viešoji biblioteka, etnografijos muziejus ir kultūros centras. Pranešimus skaitė VU Filologijos fakulteto dekanas docentas Antanas Smetona („Dabartinė kalba – mitai ir įvairovė“), profesorė mokslų daktarė Danguolė Mikulėnienė („Tapatybės paieškos, tarmiškumo vertė ir savivertė“) bei mokslų daktarė Violeta Meiliūnaitė („Tautiškumas ir etnografiškumas verslo sąlygomis“). Vyko Lietuvių kalbos žinių turnyras, kuriame geriausia sekėsi VB darbuotojoms Linai Matiukaitei ir Danutei Baronienei bei Skapiškio padalinio vyresn. bibliotekininkei Romai Bugailiškienei. Literatūrinę kompoziciją parodė Šepetos Almos Adamkienės pagrindinės mokyklos mokiniai.

• *Meno parodų pristatymai*

2016 m. organizuoti tik trijų parodų atidarymai, nes dėl remonto nebėra erdvių parodoms eksponuoti.

Nuo vasario 5 d. eksponuota, o vasario 18 d. kupiškėnų visuomenei pristatyta kilnojamoji *Lietuvos vertėjų portretų paroda „Šaligreta“*. Fotografijų autorius – poetas, vertėjas, Nacionalinės premijos laureatas Vladas Braziūnas. Kartu su juo į Kupiškį atvyko ir būrys Lietuvos literatūros vertėjų sąjungos (LLVS) narių. Apie vertėjo darbą pasakojo ir vertimus skaitė VU Romanų literatūros katedros profesorė Genovaitė Dručkutė, tos pačios katedros vedėjas docentas Vytautas Bikulčius, poetas, vertėjas V. Braziūnas, vertėjos Stasė Banionytė-Gervienė, Jonė Ramunytė ir Akvilė Melkūnaitė, LLVS pirmininkė Rasa Matulevičienė.

Kovo 3 dieną atidaryta meno darbų paroda „*Kūrybos erdvės 2016: Kūrybinis kokteilis*“. Tai buvo tradicinė, jau keturioliktoji, kupiškėnų menininkų darbų paroda. Joje dalyvavo 16 kūrėjų, iš jų – 10 dailės mokytojai. Paroda pavadinta „Kūrybinis kokteilis“ dėl labai įvairios tematikos ir skirtinga technika atliktų darbų. Žiūrovams buvo patikėta įvertinti šio kokteilio skonį. Koncertavo Kupiškio L. Stuokos-Gucevičiaus gimnazijos mišrus vokalinis ansamblis, vadovaujamas mokytojos Astos Remeikienės.

Kovo 16 d. VB Didžiojoje salėje atidaryta Izraelio ambasados Lietuvoje kilnojamoji fotografijų paroda „*Popiežiaus Pranciškaus viešnagė Izraelyje*“, atspindinti popiežiaus 2015 m. gegužę vykusios kelionės į šią šalį akimirkas. Parodos atidarymo proga su kupiškėnais susitikti atvyko garbus svečias, Izraelio ambasados Lietuvoje vadovas, ambasadorius Amiras Maimonas, renginyje dalyvavo ir Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas, Kupiškio rajono meras Dainius Bardauskas, Kupiškio Kristaus Žengimo į dangų parapijos klebonas, dekanas Mindaugas Kučinskas.

• *Klubo „Civitas“ diskusijos*

Vasario 11 d. bibliotekoje įvyko diskusija tema „*Paprastas žmogus vs. grobuoniai – pilietinė visuomenė karo ir konfliktų atveju*“. Lektorius – švedų vertėjas, žurnalistas, publicistas ir dokumentinių filmų kūrėjas, taip pat paramos Ukrainai grupės „Blue/Yellow“ įkūrėjas **Jonas Ohmanas**. Buvo rodoma filmuota medžiaga bei nuotraukos iš karo Ukrainoje, į kurią J. Ohmanui su paramos grupe teko keliauti apie 50 kartų. Susitikime nuskambėjo svarbi mintis: jei esame pilietinė visuomenė, turime nebūti abejingi savo šalies praeičiai, jos istorijai, nes atminties darbai labai svarbūs mūsų dabarties suvokimui.

Kovo 17 d. į susitikimą atvyko politologas, humanitarinių mokslų daktaras, docentas **Vytautas Dumbliauskas**. Įvyko diskusija tema „*Viešosios politikos analizė: ką valdžia daro, kodėl ji tai daro, kaip ji tai daro ir kokią tai turi reikšmę*“. Susitikimo metu lektorius supažindino auditoriją su viešosios politikos abėcėle, politikos formavimo ir įgyvendinimo procesais, aptarė politikos vertinimo dalykus. Susitikimo metu renginio dalyviai diskutavo politinės kultūros temomis.

Kas yra šeima? Koks šeimos ir valstybės santykis? Ar valstybė padeda šeimai? – šiuos ir panašius klausimus gvildeno bibliotekos lankytojai kartu su filosofijos daktaru, interneto dienraščio Bernardinai.lt direktoriumi **Andriumi Navicku** balandžio 26 d. įvykusioje diskusijoje „**Šeima ir valstybė**“. Diskusijos metu paliesti svarbūs šeimai dalykai: senų tėvų priežiūra, slaugos pagalba, vartotojiškos kultūros iššūkiai, pirmojo būsto šeimai problema, valstybiniai vaikų darželiai, bendravimo šeimoje klausimai ir kt.

Gaila, kad baigėsi Pilietinės visuomenės instituto projektas „Sąmoningas ir aktyvus piliečių dalyvavimas viešajame gyvenime“, kurį finansavo Europos Ekonominės Erdvės Finansinio Mechanizmo NVO programa Lietuvoje, ir „Civitas“ klubų diskusijos nutrūko. Tikimės, kad sulauksime kito panašaus suaugusiųjų švietimo projekto ir klubo diskusijos, kurių taip laukia kupiškėnai, atsinaujins.

● **Užsiėmimai TAU literatūros fakulteto klausytojams**

Biblioteka prisideda prie suaugusiųjų neformaliojo švietimo veiklos, bendradarbiauja su Trečiojo amžiaus universiteto Kupiškio skyriumi, bibliotekoje vyksta literatūros fakulteto užsiėmimai. Vasario 4 d. nagrinėtas Balio Sruogos gyvenimas bei kūryba, kovo 3 d. vyko poeto, žurnalisto Kazimiero Viliaus Laužiko poezijos skaitymai „Pasiklydęs tarp Neries ir Kupos“. Renginyje dalyvavo poeto našlė Silvija Laužikienė. Balandžio 7 d. organizuota popietė „Marcelijui Martinaičiui – 80 m.“, kurios metu klausytojai gilinosi į šio iškilaus poeto kūrybą, lapkričio 3 d. vyko literatūrinė popietė, skirta poetės Elenos Mezginaitės 75-mečiui paminėti. Gruodžio 1 d. TAU nariai susirinko į literatūrinę popietę „Rašytoja Laura Sintija Černiauskaitė ir jos kūryba“. Bibliotekininkai parenka literatūros bei muzikos įrašų, pateikia literatūrą.

● **Kiti renginiai, šventės ir akcijos**

Bibliotekų metai Informacijos ir kraštotyros skyriuje prasidėjo Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos ir projekto „Bibliotekos pažangai 2“ surengtu protų mūšiu „**Bibliomūšis 2016**“, kurio tikslas – gerai praleisti laiką, atrasti naujų žinių, suburti bibliotekos bendruomenę bendrai veiklai. Nuo sausio 20 d. trečiadienio vakarais vyko penki žaidimo etapai, į skyrių rinkosi įvairių profesijų ir pomėgių protų mūšio komanda „Kupa“: Algirdas Valiušis, Modestas Puišė, Tomas Vilkas, Juozas Vilčinskas, Vilija Morkūnaitė, Lina Matiukaitė. Kapitonu tapo viešosios bibliotekos IT specialistas Ričardas Balabonas. „Kupa“ pasirodė pukiai: surinko 135 taškus ir užėmė 5 vietą tarp 160 komandų iš visos Lietuvos bibliotekų.

Sausio 13 d. Lietuva minėjo 25-ąsias Sausio 13-tos įvykių metines ir **Laisvės gynėjų dieną**. Šia proga, įsijungdami į minėjimo akciją, bibliotekos darbuotojai 8 val. ryto užžiebė languose atminimo žvakelės ir tyloje prisiminė žuvusius už Lietuvos laisvę.

Balandžio 15 d. Kupiškio kultūros centre buvo minima **Pasaulinė kultūros diena**. Nominacijos „Už nuopelnus kultūrai“ bei Kupiškio rajono savivaldybės mero Dainiaus Bardausko skirti nominacijų pažymėjimai įteikti penkiems kultūros darbuotojams, tarp jų ir Kupiškio viešosios bibliotekos direktoriaus pavaduotojai Linai Matiukaitei. Į renginį atvykę svečiai – LR Seimo nariai Sergejus Jovaiša, Vytautas Saulis ir Aleksandras Zeltinis – įteikė padėkos raštus kultūros įstaigų darbuotojams, įvertintiems už profesinę veiklą. Padėkas gavo ir viešosios bibliotekos skyrių vedėjos Danutė Baronienė ir Jūratė Motiejūnienė. Koncertavo Kupiškio meno mokyklos mokiniai, smuikininkas Gediminas Dalinkevičius, gitaristas Simas Bušma ir Eglės Juozapavičienės vadovaujamas moterų vokalinis ansamblis „Eglė“.

Rugsėjo 2 d. vyko popietė „**Vaistinės praeitis ir dabartis Kupiškio mieste**“, prisimenant Kupiškio vaistinės 250 metų istoriją, kurią apžvelgė renginio vedėja Danutė Baronienė, prisiminimais dalijosi farmacininkės Birutė Bružienė, Aldona Gaidimauskienė ir Aurelija Šimonytė-Šilinskienė.

Pastaba: Visų VB bei padalinių renginių aprašymai ir nuotraukos yra svetainės www.kupiskiovb.lt rubrikose „Įvykę renginiai“, „Naujienos“ ir „Vaikams“.

2. Padalinių žodiniai ir kompleksiniai renginiai suaugusiems

Subačiaus miesto padalinys organizavo daugiau nei 20 įvairių žodinių renginių. Paminėtas Laisvės gynėjų dienos 25-metis: sausio 13-osios ryte bibliotekos languose uždegtos žvakutės, demonstruotas filmas „Mes dainuosim“, veikė spaudinių paroda. Gimtosios kalbos diena (vasario 21 d.) buvo skirti Justino Marcinkevičiaus poezijos skaitymai, Nacionalinį diktantą vasario 27 d. rašė 13 subatėnų.

Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos organizuotame interaktyviose protų kovose „Bibliomūšis“ dalyvavo Subačiaus padalinio komanda „Subačiaus smalsučiai“ – užimta 45 vieta tarp 160 komandų.

Tarptautinei poezijos dienai (kovo 20 d.) skirtoje popietėje „Kiekvienas gali prabilti eilėmis“ dalyvavo Anykščių krašto literatai Diana Šermūkšnienė ir Antanas Žvikas, savo kūrybą skaitė subatėnė Angelė Marija Jonuškienė, dainavo Naujųjų Elmininkų (Anykščių r.) moterų vokalinis ansamblis.

Nacionalinės bibliotekų savaitės metu, balandžio 27-ąją, paminėta Medicinos darbuotojų diena, pagerbti Subačiuje dirbantys medikai. Prie bibliotekos veikiantis moterų klubas „O vakarai ilgi...“ dalyvauja įvairiuose renginiuose, rengia kūrybinių darbų parodas. Šiais metais moteris karpinių iš popieriaus paslapčių mokė tautodailininkė Gėnia Vaičiakauskienė, vyko sukurtų darbų parodos pristatymas.

Jau prasidėjus Knygų Kalėdų akcijai pristatyta Vilniuje informacinių technologijų specialistu dirbančio kupiškėno Henriko Kulvinsko knyga „Lietuvių kalbos metmenys“. Autoriaus teigimu, tai knyga apie nuolatinį lietuvių kalbos tobulėjimą, svetimžodžių vartojimą ir naujų žodžių sudarymo galimybes.

Adomynės padalinys Nacionalinė bibliotekų savaitė „Stiprios bibliotekos – stipri visuomenė“ prasidėjo skaitymais „Šekspyras gyvas bibliotekoje“, 26 d. buvo skirta fotografijai – vyko popietė „Adomynė internete. Ar visi matėme?“ Balandžio 27 d. popietę prisimintas iš Adomynės krašto kilęs gydytojas, kultūros veikėjas Jurgis Šlapelis ir prieš 110 metų įsteigtas Marijos ir Jurgio Šlapelių lietuviškas knygynas. Kartu su Kupiškio kultūros centro (toliau – KKC) Adomynės padaliniu organizuotas tradicinis poezijos pavasarėlis „Prisijaukinkime poezijos paukštę“, Laisvės gynėjų diena skirtas renginys „Atmintis gyva, nes liudija“.

Adomynės dvare paminėtos Europos paveldo dienos. Kupiškio etnografijos muziejaus organizuotame renginyje vyresn. bibliotekininkė Egidija Namiejūnienė vedė ekskursijas „Adomynės dvaro istorija“.

Alizavos padalinys jau tapo tradicija paminėti socialinių darbuotojų dieną – vyko disputas „Ar lengva sėti gėrio grūdą?“ Organizuota edukacinė popietė „Laikas, kai susimąstome“, kurios metu buvo mokoma kaip panaudoti antrines žaliavas, pinti krepšelius, vazonus ir kitus būčiai naudingus daiktus.

Antašavos padalinys kartu su pagrindine mokykla organizavo Lietuvių kalbos dienoms skirtą viktoriną „Kalba gimtoji lūposna įdėta“, dalyvavo trys komandos, nugalėtojais tapo komanda „Draugai“.

JUBILIEJUS PAS VERONIKĄ. Antašavos bibliotekos 80-mečio šventė organizuota gegužės 27 d. Viktoriškų kaime veikiančios dailininkės Veronikos Šleivytės galerijos kieme, šimtamečių medžių paunksmėje. Čia susirinko antašaviečiai, šventės rėmėjai, skaitytojai, rajono bibliotekų darbuotojos. Vyresn. bibliotekininkė Laisva Čiuliepienė prisiminė bibliotekos istoriją, dėkojo Antašavos pagrindinei mokyklai, miestelio bendruomenei už bendradarbiavimą. Buvo daug sveikintojų jubiliejaus proga, bet visi nekantravo paklausti viešnios iš Vilniaus Sigutės Ach. Dailininkės pasakojo apie savo kūrybos kelią, iliustruotas knygas.

Juodpėnų padalinys Nacionalinės bibliotekų savaitės metu jau ketvirtus metus organizavo skaitymus netradicinėse erdvėse. Šių metų skaitymams pasirinkta tema „Medžiai“. Gamtos sąlygos neleido susirinkti lauke, todėl buvo skaitoma žiūrint pro langą į vėjo draskomus ir lietaus merkiamus medžius. Kartu su kaimo bendruomene, KKC Juodpėnų padaliniu biblioteka rengė kasmetę vasaros šventę „Po liepa“, prisidėjo prie Valstybės dienos paminėjimo, rudens dainų ir poezijos vakaro, Advento vakaronės su Adomynės etnografiniu ansambliu „Jara“, kalėdinio vakaro su Kupiškio kultūros centro choru „Cantus Vita“.

BENDRAS PROJEKTAS: Juodpėnai – Naiviai. Didžiausias metų renginys – viktorina „Kalba gimtoji lūposna įdėta“ – buvo skirtas lietuvių kalbos dienoms ir organizuotas kartu su Naivių padaliniu. Juodpėniečių ir naiviečių komandos turėjo prisistatyti, spręsti užduotis, ištaisyti netaisyklingus sakinius ir žodžius, paaiškinti tarmiškų žodžių reikšmes. Abiems komandoms sekėsi gerai, o laimėjo – draugystė.

Laičių padalinio bibliotekininkė visus renginius organizuoja kartu su KKC Laičių padaliniu. Tradicinė Skapiškio seniūnijos bendruomenių šventė „Užsigavėjimo vakaronė“ kasmet vyksta vis kitame kaime. Šiais metais svečius priėmė Laičių žmonės. Bendradarbiaujant paminėta Laisvės gynėjų diena, surengtas Advento vakaras „Gerumu sušildyk“, kuriame dalyvavo ir Skapiškio klebonas Salvijus Pranskūnas. Į popietę „Skaitau bibliotekoje“ buvo sukviesti visi bibliotekos bičiuliai.

Lukonių padalinys vykusioje literatūros popietėje „Dvi moterys – dvi mūzos“ pristatyta Terpeikių kaime gimusios Birutės Jasinskienės trečioji poezijos knyga „Bėgantis laikas“ ir jos dukros Editos Petrulienės pirmoji knyga „Renkuosi gyvenimą“. 2016 metų knygų rinkimams skirtoje popietėje pristatytas geriausių poezijos knygų penketukas, lukoniečiai pakviesti dalyvauti Knygų Kalėdų akcijoje. Bibliotekininkė prisidėjo organizuojant tradicinę kaimo šventę „Sveikas, kaimynėli“, Kovo 11-osios paminėjimą. Gegužės 31 d. Lukonių religinės bendruomenės atstovės rinkosi į popietę „Senųjų tradicijų puoselėjimas“.

Naivių padalinys Bibliotekų savaitės metu kvietė į edukacinę popietę „Ir naudinga, ir įdomu“, kurios metu kolegė iš Skapiškio padalinio Roma Bugailiškienė mokė pynimo iš popieriaus paslapčių. Į literatų klubo „Lėvens balsai“ almanacho „Prošvaitės“ pristatymą atvyko knygos sudarytojos ir autorės.

Didesni renginiai organizuojami kartu su kaimo bendruomene ir KKC Naivių padaliniu. Šimonių ir Skapiškio seniūnijų bendruomenės buvo pakviestos į šventę „Ir pakvipo Naiviai pyragais“. Bibliotekininkė rengė viktorinai klausimus, paruošė knygų parodą „Bendruomenių leidinius pavarčius“.

Įgyvendintas gražus sumanymas – organizuotas Advento renginių ciklas: buvo renkamosi kiekviena Advento sekmadienį ir uždegama po žvakę, vyko keturios teminės popietės. Popietėje „Uždekim Advento žvakelę“ kalbėta apie Advento prasmę, žvakių reikšmes, pinti Advento vainikai. Kitą sekmadienį naiviečiai rinkosi į koplytėlę šv. mišioms, po jų uždegta antroji žvakė, kunigas Salvijus Pranskūnas kalbėjo apie tikėjimą, viltį ir laukimą. Trečią sekmadienį vyko edukacinis užsiėmimas „Kalėdiniai papuošimai“, o renginių ciklas baigėsi padėkos popiete „Po angelo sparnu“, sulaukta garbių svečių: LR Seimo narių Jono Jaručio ir Raimundo Martinėlio, Kupiškio rajono mero Dainiaus Bardausko.

Noriūnų padalinys Nacionalinę bibliotekų savaitę pradėjo Šekspyro sonetų skaitymais romantiškoje Noriūnų dvaro aplinkoje, prie puodelio angliškos arbatos kartu su Noriūnų mėgėjų teatro „Dvarėlis“ aktorais. Vyko Aldonos Nečionienės siuvinėtų darbų parodos „Adatos stebuklai“ uždarymas.

GEROJI PATIRTIS – KOLEGĖMS. Lapkričio 25 d. organizuota edukacinė popietė „Antrinėms atliekoms – antras gyvenimas“, kurią vedė Skapiškio padalinio vyresn. bibliotekininkė Roma Bugailiškienė.

Palėvenėlės padalinyje Nacionalinės bibliotekų savaitės metu pristatyta kupiškėnės Vigilijos Grigienės fotografijų paroda „Sustok, akimirka žavinga“. Lietuvių kalbos dienoms paminėti paskelbta akcija „Rašau žodį patį gražiausią“, kurios metu išrinktas gražiausių žodžių dešimtukas: mama, Lietuva, meilė, viltis...

Kunigas, poezijos mylėtojas Justas Jasėnas savo parapijiečiams surengė susitikimą su aktore ir aštuonių knygų autore Dolorosa Kazragyte. Bibliotekininkei teko rūpintis renginio sklaida, šventė pavyko – buvusios mokyklos salė vos sutalpino visus norinčius. Treti metai organizuota popietė „Adventas – džugus laukimo metas“, kurios metu moterys pina adventinius vainikus ir pirmąjį Advento sekmadienį juos nešasi į bažnyčią.

Skapiškio padalinyje pristatytos 3 naujos knygos: literatų klubo „Lėvens balsai“ almanachas „Prošvaitės“, Klaipėdoje gyvenančios kraštiečių Gerdos Jankevičiūtės poezijos knyga „Kai vakaras groja“ ir skapiškietės Laimos Lapėnienės pirmoji knygelė „Sielos ledai“. Balandžio 2 d. Skapiškyje vyko humoristinių eilėraščių respublikinio konkurso baigiamasis renginys, kurį vedė bibliotekininkė.

Rugpjūčio 6 d. šv. Lauryno atleidų renginių sukuryje pristatytas Aldonos Raišienės kraštotyros darbas apie Skapiškio krašto muzikantus „Tos kaimo vakaruškos“.

Šepetos padalinys su ūkininkių draugijos Šepetos skyriaus „Skalsą“ moterimis organizavo tris renginius: poezijos popietes Motinos diena skirtą „Visos eilės, tik Tau, Mama“ ir klubo „Lėvens balsai“ narių kūrybai skirtą „Eilėse prabylantis širdies gerumas“ bei adventinę popietę „Sniego angelo giesmė“. Vyko Jono Grigalio medžio dirbinių parodos „Mediniai šaukštai“ atidarymas.

TRAUKOS CENTRAS: Virbališkių padalinys yra vienintelė kultūros ir švietimo įstaiga atokiame rajono kampelyje. Bibliotekininkės Lidija Mačiulienė ir Laima Čejauskienė į renginius kviečia Virbališkių ir aplinkinių kaimų žmones. Prie jų glaudžiasi ir Laukminiškių kaimo muziejaus darbuotoja Jolanta Knizikevičienė, nes muziejaus patalpos nešildomos ir naudojamos tik vasarą. Nėra čia nei mokyklos, nei laisvalaikio centro, o kaimo bendruomenė labai neaktyvi. Bibliotekininkės renginius pajvairina muzikiniais numeriais, suranda galimybių pasikviesti atlikėjus ir kolektyvus. Vien 2016 m. Virbališkiuose koncertavo muzikinė grupė „Nostalgija“, Noriūnų kapela „Iki ryto“, Kupiškio meno mokyklos mokiniai.

Diskusijoje „Ilgi žiemos vakarai su knyga“ buvo renkamos geriausios 2015 metų knygų rinkimuose dalyvavusios knygos, Bibliotekų ir Vietos bendruomenių metams bei Lietuvių kalbos dienoms skirtas renginys „Gimtųjų žodžių apkabintas, aš gyvas kalboje...“. Neseniai užsimezgusi virbališkiečių draugystė su Lailūnų kaimo (Rokiškio r.) bendruomene padovanojo du renginius – rokiškėnės auksarankės Veronikos Kairienės rankdarbių parodą ir susitikimą su autore bei adventinį vakarą „Pabūkim kartu“.

Jau ne pirmą kartą paminimi Laukminiškių kaime gimusios, Šiauliuose gyvenusios ir labai anksti mirusios poetės Jadvygos Gabriūnaitės jubiliejai. Kraštiečių 80-mečiui skirtame renginyje „Per patį bulviakasį ir reikėjo gi šitaip atsitikti“ prisiminamai dalinasi ne tik jos mokslo draugė Kazimiera Danutė Sokienė, giminaitė Nijolė Katinienė, bet ir svečiai iš Šiaulių: poetas Jaunius Kulnys, Branguolė Šimkūnienė.

3. Dokumentų parodos VB ir padaliniuose

Bibliotekose eksponuojamas parodas galima suskirstyti į keletą grupių: 1) personalinės, skirtos rašytojų, ir kitų žymių žmonių jubiliejams; 2) teminės, skirtos valstybinėms ir kalendorinėms šventėms, Bibliotekų metams, negrožinės literatūros sklaidai; 3) kraštotyrinės. Pagal formą – tradicinės ir virtualios, pagal dokumentų rūšis – spaudinių, rankraščių ir kūrybinių darbų.

• **Viešojoje bibliotekoje** veikė 14 suaugusiems skirtų dokumentų parodų. Prasidėjus bibliotekos pastato rekonstrukcijos darbams nuo gegužės mėnesio beveik neliko erdvių spaudinių parodoms rengti: Periodikos skaitykla perkelta į Abonementą, Informacijos ir kraštotyros skyrius prisiglaudė Meno ir muzikos skaitykloje. Eksponuotos parodos, skirtos rašytojų jubiliejams: „Žodžiai iš kasdienybės“ (Gintaro Grajausko 50-mečiui), „Filosofas, politikas, publicistas“ (Arvydo Juozaičio 60-mečiui).

Iš teminių parodų paminėtinos „Žemė – žmonijos lopšys“, „Kalba gimtoji lūposna įdėta“, „Sausio 1-oji – Lietuvos vėliavos diena“, „Knygos, kurias skaitė tėvai ir seneliai“. Parengta keletas parodų kraštotyros tema: „Pakeliaukime poeto keliais“ (Kazimiero Viliaus Laužiko 80-mečiui), „Kupiškio vaistinės istorija“, „Prancūzija – Kupiškis: tiltas tarp kultūrų“, skirta kupiškėnams, kurių gyvenimo ir veiklos keliai buvo susieti su Prancūzija – istorikui Broniui Dunduliui, vertėjai ir prancūzų literatūros tyrinėtojai Genovaitei Dručkutei, Luvro muziejuje dirbančiai Inai Valintėlytei. Meno skaitykloje eksponuota keletas meno tematikos parodų: „Modernusis menas“, „1000 idėjų interjerui“, „Senoji lietuvių skulptūra“, „Mintys scenos paraštėse“ (skirta tarptautinei teatro dienai) ir pasaulinei muzikos dienai skirta paroda „Jis atskrido sakalalis“.

● **Padaliniai** paruošė vidutiniškai po 16 spaudinių ir kitų dokumentų parodų: vienos bibliotekose jų būta po 20-26 (Subačiuje, Alizavoje, Rudiliuose, Salamiestyje, Skapiškyje), kitose – po 4-10 (Antašavoje, Adomynėje, Palėvenėlėje). Parodos buvo skirtos valstybinėms šventėms (Lietuvos valstybės atkūrimo dienai, Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienai, Laisvės gynėjų dienos 25-mečiui, Bibliotekų ir Vietos bendruomenių metams, gimtosios kalbos dienai, Prezidento Kazio Griniaus metams), kalendorinėms šventėms, Lietuvos nacionalinei bibliotekų savaitei, Metų knygų rinkimams.

Paminėtinos įvairios teminės parodos: „Saulė eina ratu“ (Adomynė), „Biblioteka – dvasinių turtų šventovė“ (Alizava), „Knyga, palikusi neišdildomą įspūdį“ (Noriūnai), „Ką saugo Lietuvos bibliotekos“ (Palėvenėlė), „Iš bibliotekos istorijos“ (Lukonys), „Gimtoji kalba – žmogaus garbė“ (Rudiliai), „Žmogus su knyga“ ir „... nepabuvęs kareivėliu, nebus geras artojėlis“ (Juodpėnai), „Skaityk, svajok“ (Salamiestis).

Didesnio lankytojų dėmesio sulaukia kraštotyros tematikos parodos: Subačiuje – „Balsingoji primadona – Vincė Jonuškaitė“, Adomynėje – „Įvairiapusis talentas: Jurgiui Šlapeliui – 140 m.“, Virbališkiuose – „Prisimenant Joną Vireliūną“, „Kleopas Jurgelionis“, „Kraštiečiui Kazimierui Babickui – 115 m.“, „Vytautas Kaluina“, Lukonyse – „Iš Lukonių bendruomenės istorijos“, Salamiestyje – „Trys kupiškėnų poetų jubiliejai: Broniui Žaliui – 85 m., Jadvygai Gabriūnaitei – 80 m., Z. Lukošūtei – 65 m.“

Daug parodų buvo skirta įžymių rašytojų, kultūros ir visuomenės veikėjų jubiliejams, jų kūrybos bei veiklos sklaidai. Taip paminėtos gimimo sukaktys: Juozui Apučiiui – 80 m., Jurgiui Bieliniui – 170 m., Kaziui Griniui – 150 m., Kaziui Inčiūrai – 110 m., Agatai Kristi – 125 m., Vytautui Mačerniui – 95 m., Marcelijui Martinaičiui – 80 m., Elenai Mezginaitei – 75 m., Gabrielei Petkevičaitėi-Bitei – 155 m., Romualdai Rakauskai – 75 m., Baliui Sruogai – 120 m. ir kt.

4. Kūrybinių darbų ir meno parodos VB ir padaliniuose

● **Viešosios bibliotekos Parodų salėje** eksponuotos 3 meno parodos: Sigutės Ach „Dideli ir maži, nerimti“, Vlado Braziūno fotografijos „Šaligreta“, „Kūrybos erdvės. 2016“ (tema „Kūrybinis kokteilis“). Apie parodų atidarymus skyrįje „V.1. Kupiškio viešosios bibliotekos žodiniai ir kompleksiniai renginiai suaugusiems“.

Dėl prasidėjusios pastato rekonstrukcijos nuo gegužės mėnesio Parodų salė buvo nebenaudojama, eksponavimui buvo ieškoma kitų erdvių. Trys fotografijų parodos jau veikė bibliotekos III aukšto koridoriuje: Vidmanto Jankausko „Pasivaikščiojimai po Kupiškio kraštą“, Erikos Masilionytės „Portretai“ ir mokinių fotografijų paroda „Neatstras Kupiškis“.

● **Kilnojamųjų parodų padaliniuose.** Sausio mėnesį į Skapiškio padalinį iškeliavo paroda „Nuo eskizo iki skulptūros“, skirta J.Kėdainio 100-osioms metinėms paminėti, o kovo mėnesį ši paroda eksponuota Naivių padalinyje. Vidmanto Jankausko fotografijų paroda „Pasivaikščiojimai po Kupiškio kraštą“ eksponuota Alizavos, Juodpėnų, Salamiesčio, Skapiškio padaliniuose.

● **Padaliniuose** veikė po 2-4 kūrybinių darbų parodas: Alizavoje – Audronės Užtupienės „Visas gyvenimas yra kūryba“, Antašavoje – „Antašava per objektyvą“, Juodpėnuose – Vandos Šimonytės „Raštuotos pirštinės“, Marytės Šližauskienės „Pomėgiai“, Lukonyse – Valdo Šimkaus „Lietuva mano akimis“, Noriūnuose – Aldonos Ramanauskienės „Popieriaus plastika“ ir Aldonos Nečionienės „Adatos stebuklai“, Palėvenėlėje ir Alizavoje – Vigilijos Grigienės „Sustok, akimirka žavinga“, Salamiestyje – Gražinos Laucienės ir Dariaus Kalendros piešiniai, Šepetoje – Jono Grigalionio „Mediniai šaukštai“, Virbališkiuose – Gemos Ivanauskaitės „Gamtos spalvų paletė“, Veronikos Kairienės rankdarbiai, Modesto Soko kūryba ir kt.

VI. DARBAS SU VARTOTOJAIŠ VAIKAIS

1. Vartotojai ir lankytojai

● **Vartotojai.** Statistikos departamento duomenimis 2016-01-01 Kupiškio rajone gyveno 2328 vaikai iki 14 metų (2015-01-01 buvo 2420, sumažėjo 92). 4-15 metų vaikų gyveno 1923, o rajono viešosiose bibliotekose skaito 1828 arba 95,0 % šio amžiaus vaikų. Bibliotekų paslaugomis naudojasi ir ne mūsų rajone gyvenamąją vietą deklaravę vaikai – tai pas senelius atostogaujantys anūakai, įvairių stovyklų dalyviai, kaimyniniuose rajonuose gyvenantys vaikai, o mokyklas lankantys Kupiškyje ar Subačiuje. Yra vaikų, kurie skaito viešojoje bibliotekoje ir kuriame nors padalinyje. Vaikai sudaro 29,7 % visų rajono SVB vartotojų.

Lyginamoji 2015-2016 m. rodiklių analizė:

	Vartotojų skaičius		Skirtumas	Prieaugis / kritimas %	Apsilankymų skaičius		Skirtumas	Prieaugis / kritimas %	Lankomumas	
	2015 m.	2016 m.			2015 m.	2016 m.			2015 m.	2016 m.
VB	822	802	-20	-2,4	13072	13705	+633	+4,8	15,9	17,1
MP	228	203	-25	-11,0	5393	4947	-446	-8,3	23,7	24,4
KP	832	823	-9	-1,1	22328	22218	-110	-0,5	26,8	27,0
SVB	1882	1828	-54	-2,9	40793	40870	+77	+0,2	21,7	22,4

Vartotojų vaikų skaičius (1828) viešosiose bibliotekose, palyginti su 2015 m., sumažėjo 54 arba 2,9%. Vaikų, ypač padaliniuose, mažės ir ateityje, nes mažėja gimstamumas, uždarnos arba reorganizuojamos mokyklos. Daugiausia vartotojų vaikų, kaip ir 2015 m., buvo Noriūnuose (95), Šepetoje (81), Salamiestyje (77), mažiausia – Juodpėnuose (15). Vidutinis vartotojų vaikų skaičius kaimo padaliniuose – 55.

● **Lankytojai.** Viešosios bibliotekos sulaukė 40870 lankytojų vaikų – išliko beveik toks pat skaičius kaip ir 2015 m. Vaikai per metus bibliotekose apsilanko vidutiniškai po 22 kartus. Dažniau jaunieji kupiškėnai lankėsi Vaikų literatūros skyriuje (+633), nes jie mielai dalyvauja įvairiuose edukaciniuose užsiėmimuose, viktorinose, filmų peržiūrose ir kituose renginiuose. Sumažėjo lankytojų Subačiaus miesto padalinyje (-446). Tik 6 kaimo padaliniuose išliko beveik toks pat lankytojų skaičius arba išaugo, o kituose – sumažėjo. Didžiausi neigiami pokyčiai ten, kur uždarytos arba reorganizuotos bibliotekų mikrorajonuose veikusios mokyklos: Rudiliuose (-788) ir Lukonyse (-534). Šie pokyčiai labai neramina: mažėjant mokykloms, mažės ir lankytojai bibliotekose. Vidutinis apsilankymų skaičius kaimo padaliniuose – 1489. Daugiausia lankytojų, kaip ir ankstesniais metais, sulaukė mokyklose įsikūrę Salamiesčio (3308) ir Antašavos (2941) padaliniai. Šiuose padaliniuose yra didžiausi lankomumo rodikliai – 43 ir 39.

2. Dokumentų išduotis

	Dokumentų išduotis fiz. vnt.		Skirtumas	Prieaugis / kritimas %	Skaitomumas	
	2015 m.	2016 m.			2015 m.	2016 m.
VB	21991	17911	-4080	-18,6	26,7	22,3
MP	6336	6107	-229	-3,6	27,8	30,0
KP	16366	17487	+1121	+6,8	19,7	21,2
SVB	44693	41505	-3188	-7,1	23,7	22,7

Lyginamoji 2015-2016 m. rodiklių analizė rodo, kad dokumentų išduotis vartotojams vaikams rajono viešosiose bibliotekose sumažėjo 3188 fiz. vnt. arba 7,1 %. Dokumentų išduoties sumažėjimo Vaikų literatūros skyriuje priežastys įvardintos skyriuje „IV.4. Dokumentų išduotis ir skaitomumas“. Mažiau dokumentų vaikams išduota Subačiaus miesto ir 7 kaimo padaliniuose, o didžiausi neigiami poslinkiai Rudiliuose (-420 fiz. vnt.) ir Noriūnuose (-288 fiz. vnt.).

Dokumentų išduoties išaugimą kaimo padaliniuose (+1121 fiz. vnt. ir 6,8 %) nulėmė šių rodiklių teigiamas pokytis keturiuose padaliniuose: Šepetoje (+918 fiz. vnt.), Skapiškyje (+370 fiz. vnt.), Antašavoje (+360 fiz. vnt.) ir Šimonyse (+351 fiz. vnt.). Padalinių ataskaitose nurodomos įvairios priežastys: Šepetos biblioteka bendradarbiavo su vietos pagrindine mokykla įgyvendinant skaitymo skatinimo projektus, organizavo daugiau renginių; į Skapiškio biblioteką viliojo suremontuotos, pagaliau šiltos patalpos ir edukaciniai bei kiti renginiai; Antašavos bibliotekos geresnius darbo rezultatus lėmė atsinaujinęs dokumentų fondas, geresnis bibliotekos prieinamumas (biblioteka dirbo 11 darbo dienų daugiau, negu 2015 m.); į Šimonių biblioteką po vaiko priežiūros atostogų grįžusi nuolatinė darbuotoja dažniau kvietė vaikus į renginius, edukacines pamokėles, savo veiklą aktyviai nušvietė socialiniuose tinkluose (facebook).

Vidutinė dokumentų išduotis vaikams KP 1165 fiz. vnt. (2015 m. – 1091 fiz. vnt.). Didžiausia išduotis Šepetoje (2705 fiz. vnt.) ir Alizavoje (2175 fiz. vnt.), o mažiausia – Laičiuose (215 fiz. vnt.).

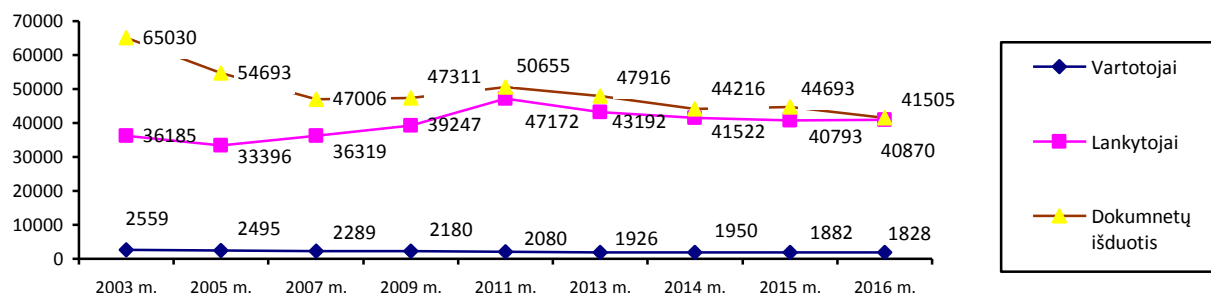
Grožinės literatūros išduotis 24360 fiz. vnt. ir sudaro 59 % visos išduoties vaikams, šakinės literatūros – 41 %. Šakinės literatūros išduotį labai padidina Vaikų literatūros skyriuje veikianti žaisloteka (žaislai priskiriami 7 skyriui). Kaimo padaliniuose šakinės literatūros išduotis sudaro tik 28,2 %.

Išduotis pagal dokumentų laikmenas: knygos – 23228 fiz. vnt. arba 56,0 % visos išduoties vaikams, periodiniai leidiniai – 10241 fiz. vnt. arba 24,6 %, kiti dokumentai (trimačiai, garso vaizdo ir kt.) – 8036 fiz. vnt. arba 19,4 %. Kitų dokumentų išduotis sumažėjo (nebuvo atnaujinama žaisloteka), periodinių leidinių – neįdomiai išaugo, o knygų – pasiliko tokia pati.

● **Skaitomumas** (vidutinė dokumentų išduotis vienam vartotojui). Bendras vaikų skaitomumo rodiklis (22,7), palyginti su 2015 m., nežymiai sumažėjo. Tam įtakos turėjo ryškus išduoties sumažėjimas Vaikų literatūros skyriuje. Didžiausias skaitomumas Lukonyse (37), o mažiausias – Laičiuose (8).

Jau kelinti metai stebimos tokios tendencijos, kurios būdingos ir kitų rajonų bibliotekoms: lankomumo rodikliai yra didesni už skaitomumo rodiklius. 2016 m. tokių padalinių buvo 9 arba 56 %. Tik Alizavos, Lukonių, Naivių, Šepetos padaliniuose skaitomumo rodikliai buvo žymiai didesni už lankomumo rodiklius. Vaikai bibliotekose naudojasi vieša interneto prieiga, dalyvauja renginiuose, bet vis mažiau skaito.

Darbo su vaikais rodiklių pokytis 2003-2016 m.

• 2003-2015 m. rodiklių pokyčių analizė:

- Vartotojų vaikų skaičius rajono viešosiose bibliotekose sumažėjo 731 arba 28,6 %. Mažėjimo tendencija stebima kiekvienais metais, išskyrus 2014 m. Didžiausią įtaką turi neigiami demografiniai pokyčiai (gimstamumo mažėjimas, emigracija) ir kaimo mokyklų uždarymas.
- Lankytojų vaikų skaičius iki 2011 m. augo (+13776 arba 41,3 %), o 2012-2015 m. mažėjo (-6379 arba 13,5 %). 2016 m. vaikų lankytojų skaičius labai nežymiai (tik 77) išaugo. Teigiamus pokyčius nulėmė VIP taškų plėtra, kompiuterinės įrangos atnaujinimas.
- Dokumentų išduotis skaitytojams vaikams sumažėjo 23525 fiz. vnt. arba 36,3 %. 2016 m. mažiausia išduotis per pastaruosius 14 metų. Neigiamų pokyčių priežastys: mažėjantis vaikų skaičius, padaliniai gauna labai mažai vaikiškų knygų ir periodinių leidinių, vaikai vis mažiau skaito, juos domina naujos technologijos ir kitoks laisvalaikio praleidimas.

3. Renginiai vaikams

	Iš viso		Iš jų				Renginių lankytojai	
	2015 m.	2016 m.	Žodiniai ir kompleksiniai		Vaizdiniai			
			2015 m.	2016 m.	2015 m.	2016 m.	2015 m.	2016 m.
VB	93	136	41	93	52	43	1318	1977
MP	28	19	13	10	15	9	395	438
KP	173	197	98	110	75	87	1477	1958
SVB	294	352	152	213	142	139	3190	4373

SVB iš viso organizuota 352 renginiai, 58 daugiau nei 2015 m. Žodiniai ir kompleksiniai renginiai sudarė 60,5 % visų vaikams skirtų renginių. Daugiau šių renginių vyko kaimo padaliniuose – vidutiniškai po 7 (2015 m. – vidutiniškai po 5-6). Dvigubai išaugo Vaikų literatūros skyriaus renginių skaičius, nes čia vyko neformalaus vaikų švietimo programos užsiėmimai ir nemažai kitų edukacinių renginių. Renginiuose apsilankė 4373 vaikai: 40 % daugiau organizuota renginių, 37 % išaugo jų lankytojų skaičius.

Renginiai pagal formas: literatūros, muzikos ir pasakų popietės – 50 (23,5 % visų renginių), kiti (viktorinos, konkursai, projektai, kūrybinės dirbtuvės, neformaliojo švietimo pamokos, edukaciniai užsiėmimai, protų kovos, pokalbiai, diskusijos) – 121 (56,8 %), knygų pristatymai – 19 (8,9 %).

3.1. Vaikų literatūros skyriaus (VLS) žodiniai ir kompleksiniai renginiai

• Susitikimai su rašytojais

Sausio 12 d. viešoji biblioteka vaikus pakvietė į susitikimą su rašytoja Renata Šerelyte. Jos laukė mokiniai, susirinkę Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos salėje. Rašytoja papasakojo apie save, šeimą ir kūrybą, pristatė naujausią knygą „Rebekos salos“. Šis romanas buvo įtrauktas į 2015 metų knygos rinkimų sąrašą paauglių kategorijoje.

Kovo 8 d. bibliotekos Parodų salėje su mažaisiais kupiškėnais susitiko knygų „Meškių istorijos“ ir „Drambliai ėjo į svečius“ autorė Evelina Daciūtė. Ji skaitė ištraukas iš savo kūrinių, bendravo su vaikais,

dalinosi įspūdžiais, o norintys galėjo įsigyti leidyklos „Tikra knyga“ išleistų knygelių ir gauti „Meškių istorijos“ autorės autografą.

• *Naujos veiklos kitose erdvėse*

Kupiškio viešoji biblioteka į parodų ir kongresų centre „Litexpo“ vykusią *17-tąją Vilniaus knygų mugę* vasario 25 d. pirmąkart buvo pakviesta atvykti dalyvio teisėmis. Bibliotekų erdvėje, Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos stende, edukacinius užsiėmimus organizavo bibliotekininkės Diana Kaušakytė, Rūta Vilkienė, Regina Vilčinskienė, Laimutė Kliopkinienė, Roma Vasiliauskienė, Roma Bugailiškienė. Vyko edukacinė programa *„Knygų skirtukų dirbtuvės“*, kurių metu su vaikais bendravo ir Knygų fejos. Mažieji mugės lankytojai labai aktyviai dalyvavo šiose veiklose, patys gaminosi įvairius knygų skirtukus, bendravo.

Spalio 1 d. Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka pakvietė dalyvauti parodoje *„Expo Aukštaitija 2016“*, kuri vyko Panevėžio „Cido“ arenoje. Šalia kitų veiklų organizuotos ir *„Vėjo malūnėlių dirbtuvės“*.

Kovo 4 d. Kupiškio viešąją biblioteką pirmąkart pasiekė technologinio švietimo projekto *Coder Dojo programavimo mokymai*. Labai gausiai susirinkę vaikai ir jaunimas (apie 100 dalyvių) turėjo galimybę susipažinti su programavimo pradmenimis. Tai gali būti pradžia, po kurios dalis vaikų susidomės, supras, kad prie kompiuterio galima ne tik žaisti, bet ir kurti. Ateityje planuojama bendradarbiauti su savanoriais mokytojais – mentoriais organizuojant tokio tipo nuolatinius mokymus bibliotekoje.

Gegužės 25 d. Pasvalio rajono savivaldybės Mariaus Katiliškio viešojoje bibliotekoje vykusioje *edukacijų mugė* dalyvavo ir Kupiškio VB specialistės Rūta Vilkienė ir Neringa Paukštienė, pasidalinusios įvairiomis idėjomis edukacinėse veiklose „Knygų fejos“, „Knygų skirtukai“ ir kt.

Liepos 6 d. Kupiškio marių saloje vykusiame muzikos ir menų *festivalyje „Stichijos“* Kupiškio VB Vaikų literatūros skyriaus darbuotojos organizavo edukacinį užsiėmimą „Vėjo malūnėlių dirbtuvės“, kuris pritraukė daugybę mažųjų lankytojų, turėjusių galimybę pasigaminti po malūnėlį.

• *Projektas „Fotografijos mokymai – paroda „Neatrastas Kupiškis“*

Gavus dalinį Lietuvos kultūros tarybos finansavimą, vykdytas projektas „Fotografijos mokymai – paroda „Neatrastas Kupiškis“, kurio tikslas išmokyti jaunuosius kupiškėnus fotografijos pagrindų, skatinti jų kūrybiškumą ir pajvairinti laisvalaikio užimtumą. Projekte dalyvavo apie 30 mokinių. Profesionalus fotografas Paulius Briedis pravedė 2 teorinius ir 2 praktinius užsiėmimus, kurių metu vaikai vaikščiojo po miestą, fiksavo įvairius, dažnai ir nepastebimus, aplinkos akcentus, meno kūrinius, pastatus. Dažniausia į jaunųjų fotografų objektyvą pakliuvo miestą puošiančios menininko Henriko Orakausko sukurtos skulptūros, kurių Kupiškyje beveik trys dešimtys. Projektą vainikavo facebook'e vykęs geriausio kadro konkursas ir paroda. Parengtas ir išleistas konkurso nugalėtojų nuotraukomis iliustruotas 2017 metų kalendorius. Didelio populiarumo sulaukė ir fotografijų paroda „Neatrastas Kupiškis“, kuri jau eksponuota viešojoje bibliotekoje ir Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijoje, o 2017 m. keliaus po viešosios bibliotekos padalinius. Projektas susilaukė tikrai didelio dėmesio, todėl ateityje planuojama jį pratęsti.

• *Neformalus vaikų švietimas*

METŲ NAUJIENA. Vaikų literatūros skyriuje buvo vykdomos dvi neformaliojo vaikų švietimo programos: „Šeštadieninė mokyklėlė 7-12 m. vaikams“ (vasario-birželio mėn.) ir „Knygų bičiulių klubas“ (rugsėjo-gruodžio mėn.). Pirmosios mokyklėlės tikslas – įvairiapusė vaikų saviraiška per dailę, skaitymus, muziką, taip pat informacinio raštingumo ugdymas, parodėlių ruošimas, akcentuojant bendravimo ir švenčių svarbą. Rugsėjo mėnesį imta vykdyti knygų klubo veiklą. Šio klubo užsiėmimai skiriasi nuo pirmųjų – vaikai mokomi knygų priežiūros, patys dalyvauja „knygų ligoninėje“, patys mokosi iliustravimo meno, aptariamos naujos arba pagal konkrečią temą parenkamos knygos. Veikla neapsiriboja tik knygomis, šeštadieniais žaidžiami stalo žaidimai, gaminamos kaukės šventėms, kuriami komiksai, kurie ateityje bus perkeliami į planšetinius kompiuterius. „Knygų bičiulių klubo“ veikla bus tęsiama ir kitais metais.

• *Tapo tradicija*

Teminiai *skaitymai netradicinėse erdvėse* vyksta 4 kartus per metus, įtraukiant vaikų darželių vaikus ir pradinių klasių mokinius. Kiekvienas susitikimas gamtoje turi skirtingą temą, nuotaiką. Pavasariniai skaitymai tradiciškai būna Nacionalinės bibliotekų savaitės atidarymo renginys, kuomet Kupos upės slėnyje susirenka visi paruošiamųjų klasių mokinukai, per mokslo metus jau gerokai pramokę skaityti.

„Vaikų Velykėlės“ kasmet labai laukiamos ir suteikia daug džiaugsmo vaikams, nes renginio metu tradiciškai dekoruojamas Didysis margutis, o šįkart jų laukė staigmena – Kupiškio meno mokyklos Subačiaus skyriaus mokiniai parodė muzikinę pasaką „Batuotas katinas“, kurios su dideliu susidomėjimu

klausėsi net mažiausi vaikučiai. Piešinius ir filmuką „Vaikų Velykėles Kupiškyje“ galima pamatyti interneto svetainėje www.kupiskiovb.lt.

Antrąkart Nacionalinės bibliotekų savaitės metu vyko *Vaikų knygos šventė* – renginys, vainikuojantis praėjusių metų skaitymo rezultatus, kuomet apdovanojami geriausi metų skaitytojai. Šventėje dalyvavo paramos ir labdaros fondo „Švieskime vaikus“ steigėjas Ramūnas Karbauskis ir visoms rajono švietimo įstaigoms bei bibliotekoms įteikė 2016 m. išleistų lietuvių autorių knygų „Vaikų bibliotekėlės“ rinkinius. Jau kelintus metus vykdomos akcijos tikslas – aprūpinti Lietuvos bibliotekas, mokyklas, darželius geriausiomis lietuvių autorių sukurtomis knygomis vaikams, skatinti vaikus skaityti, o rašytojus kurti literatūrą vaikams. Renginio pabaigos akcentu tapo pagal praėjusiais metais fondo dovanotą Birutės Mar knygą „Gėlininkė“ pastatytas spektaklis, kurį parodė Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijos mokinių dramos būrelis.

• *Metų knygos rinkimai*

Vaikų literatūros skyrius jau dešimtą kartą dalyvavo šioje akcijoje. Geriausių vaikų ir paauglių knygų rinkimai organizuoti tą pačią dieną. Vaikų kategorijos knygos rinkimai vyko improvizuojant jas: dienoraščio forma parašytą Ramunės Savickytės apsakymą „Adelės dienoraštis. Ruduo“ apie namus ir mokyklą pristatė ketvirtokai iš Kupos pradinės mokyklos. Kelis Rimvydo Stankevičiaus eilėraščius iš eiliuotos pasakos „Pūgos durys“ paskaitė ketvirtokas Rytis Truskauskas. B. Marcinkevičiūtės knygą „Gėlininkė“ išraiškingai inscenizavo P. Matulionio progimnazijos dramos būrelis nariai, vadovaujami Aušros Aleksandravičienės. Tomo Dirgėlos knygos „Pasaka apie raganą Šiokiątokią“ ištrauką apie sapną suvaidino bibliotekininkės, matyt dėl kūrinio komiško jį susirinkusių vaikų ir buvo išrinktas geriausias.

Paauglių kategorijos knygų rinkimai vyko diskusijos forma, buvo pristatomos visos knygos, aptariamoms su jas skaičiusiais progimnazijos šeštokais, o laimėtoja išrinkta Dainos Opolskaitės knyga „Eksperimentas gyventi“.

• *Šiaurės šalių bibliotekų savaitė*

Šioje iniciatyvoje Vaikų literatūros skyrius dalyvavo jau devynioliktą kartą. Šių metų savaitės tema buvo – Ateitis. Pirmadienis, lapkričio 14 d., buvo paskelbtas Skaitymų diena. Rytiniai skaitymai žvakių šviesoje, organizatorių pavadinti „Auštant“, buvo skirti mažiausiems skaitytojams. Renginys vyko Kupos pradinėje mokykloje, pirmokai su dideliu susidomėjimu klausė istorijų, stebėjo pasirodymus ir nuoširdžiai džiaugėsi galėdami įsijungti į bendrą veiklą. Vaikų literatūros skyriaus darbuotojos Rūta Vilkenė, Roma Vasiliauskienė ir Laimutė Kliopkinienė, taip pat mokyklos bibliotekininkė Ala Kiaušienė vaikams suvaidino ištrauką iš norvegų rašytojo Stiano Hūlės (Stian Hole) knygelės „Garmano vasara“. Vaidinimas peraugo į gyvą pokalbį su mokinukais, jie mielai pasakojo apie savo ateitį, svajones, visi pristatė piešinius, kuriuose – jų ateities profesijos. Iš šių darbų bibliotekoje parengta paroda ir eksponuota bibliotekoje. Renginio pabaigai bibliotekininkės vaikus nudžiugino judriomis užduotimis, o daugiausiai nuostabos šūksnių sukėlė „trijų Garmano tetulių“ vaišės.

3.2. Žodiniai ir kompleksiniai renginiai vaikams padaliniuose

Renginiai buvo skirti Metų knygos rinkimams, Bibliotekų ir Vietos bendruomenių metams, Nacionalinei Lietuvos bibliotekų ir Šiaurės šalių bibliotekų savaitėms, knygų pristatymams, kalendorinėms šventėms, neformaliai vaikų švietimui ir edukacijai. Vis populiariausi tarp vaikų ir jaunimo tampa įvairūs loginiai ir interaktyvūs žaidimai, viktorinos, protų mūšiai. Organizuodamos vaikams skirtus renginius, bibliotekos bendradarbiauja su mokyklomis ir kitomis ugdymo bei kultūros įstaigomis.

Subačiaus miesto padalinyje nuo vasario mėnesio dirba tik viena darbuotoja Audronė Bukienė, tačiau vaikams organizuota tikrai nemažai renginių. Pristatyta subatėnės mokytojos Angelės Marijos Jonuškienės spalvinimo knygelė „Duonelė žydi“ ir gimnazisto Almanto Kunsko fotografijų paroda „Spalvotos akimirkos“. Konstitucijos dienai skirtoje viktorinoje aktyviausiai dalyvavo Subačiaus gimnazijos 6 klasės mokiniai. Lietuvių kalbos dienos paminėtos tarmiško teksto ir Justino Marcinkevičiaus kūrybos skaitymais, o Nacionalinė bibliotekų savaitė pradėta Viljamo Šekspyro sonetų skaitymais. Šiaurės šalių bibliotekų savaitės metu organizuoti garsiniai Stian Hole knygos „Garmano vasara“ skaitymai.

VASAROS POPIETĖS BIBLIOTEKOJE. Vasara – atostogų metas, bet vaikai bibliotekos nepamiršta, daug laiko praleidžia prie kompiuterių. Liepos mėnesio pirmadieniais organizuotos keturios kūrybinės popietės, kurių tikslas pajavairinti vaikų užimtumą, skatinti kūrybiškumą, skaitymą ir tarpusavio bendravimą. Vaikai noriai įsitraukė į pasiūlytas veiklas: piešė, skaitė, kūrė pasakas ir jas pasakojo, žaidė stalo žaidimus, žiūrėjo animacinius filmukus, klausė kompaktinėse plokštelėse įrašytų pasakų ir dainelių.

Adomynės padalinyje Bibliotekų savaitei skyrė akciją „Aš skaitau, nes...“, pristatė naujas knygas.

Alizavos padalinyje Bibliotekų savaitės metu organizavo disputą „Ar kompiuteris pakeis knygą“ ir popietę „Laiškelyje pilna raidelių, iš jų susidaro žodelis...“. Bibliotekų metams buvo skirta akcija „Skaitome

netradicinėje erdvėje“ ir atvirų durų diena „Noriu būti bibliotekininkė“ – rugsėjo 29 d. bibliotekos skaitytojus aptarnavo ir su jais bendravo mokinės Ugnė Užsienytė ir Evelina Čereškevičiūtė.

Kaip ir kiekvienais metais organizuotos Atvelykio ir Kalėdų popietės, tik šį kartą jos buvo kiek kitokios ir savitos. Atvelykio popietėje „Pasidalinkime gerumu“ dalyvavo ir svečiai – Paketurių šv. Kazimiero vaikų globos namų auklėtiniai su socialinėmis pedagogėmis. Kalėdinė popietė „Spragės pastogėje ledinės žvakės“ vyko šventiškai papuoštoje bendruomenės namų salėje ir organizuota visų Alizavos kultūros įstaigų, seniūnijos ir bendruomenės jėgomis. Programą pajvairino inscenizacija pagal V. Haugo pasaką „Nyktukas Nosis“, o didžiausių ovacijų susilaukė X faktoriaus finalininkė Miglė Pivoriūnaitė.

Antašavos padalinys Nacionalinę bibliotekų savaitę pradėjo skaitymais „Šekspyras gyvas“, kuriuose dalyvavo IX klasės mokiniai su literatūros mokytoja Irena Dugniene.

Juodpėnų padalinyje vyko popietė „Skaitome ir iliustruojame“. Vaikai perskaitė Teklės Lapinskienės knygėlę „Miško pasaka“ ir kiekvieną nupiešė po iliustraciją. Iliustratoriai pristatė savo darbelius, papasakojo, ką norėjo perteikti savo piešiniu.

Lukonių padalinys Nacionalinei bibliotekų savaitei ir Motinos dienos skirtą renginį organizavo kartu su Subačiaus gimnazijos Lukonių skyriumi. Birželio 10 d. bibliotekininkė su mažaisiais bibliotekos draugais ir jų mokytojais išsiruošė į kelionę – į už 6 kilometrų esantį senąjį Terpeikių kaimą. Išvykos tikslas – aplankyti disko metiko, olimpinio ir pasaulio čempiono Virgilijaus Alekno gimtinę ir gamtos paminklą – senąjį Terpeikių ąžuolą, kuris istoriniuose šaltiniuose minimas jau nuo 1596 m. – jam daugiau nei 400 metų.

Tai buvo paskutiniai bibliotekininkės ir mokytojų kartu organizuoti renginiai – labai gaila, kad Lukonių pradžios mokykla jau uždaryta.

Naivių padalinys vaikus į renginius kviečia vasarą arba mokinių atostogų metu – kaimo vaikai iš Kupiškio ir Skapiškio mokyklų grįžta vėlai ir į biblioteką nebenori eiti. Organizuota viktorina „Mano gimtinė – šalelė Lietuva“ ir popietė „Knygose – visas pasaulis“.

Noriūnų padalinys 2015 Metų knygos rinkimuose dalyvaujančias knygas pasirinko aptarti su Noriūnų iniciatyvų klubo „Mes galim“ nariais ir vasario 12 d. išrinko geriausią paauglių kategorijos knygą – ja tapo T. Dirgėlos „Apie raganą Šiokiątokią“. Gruodžio 12 d. vykusios popietės metu pristatytos jau 2016 metų knygos rinkimams vaikų kategorijoje nominuotos knygos.

NAUJI DRAUGAI. Noriūnų J. Černiaus pagrindinės mokyklos darželio grupės vaikai – tapo gerais bibliotekos bičiuliais. Bibliotekų savaitės metu po kaukėmis pasislėpę bibliotekininkė Irena Gasparonienė (Varna) ir kultūros darbuotoja Violeta Laucienė (karvė Mamulė Mū) aplankė vaikus ir jiems organizavo popietę „Knygelė laukia tavęs“. Gegužės 24 d. bibliotekos duris nedrąsiai pravėrė naujieji draugai – darželio grupės vaikai su auklėtoja. Mažuosius smalsuolius domino viskas: knygos, žaidimai, dėlionės, žaislai. Tą pačią dieną bibliotekoje apsilankė ir V klasės mokiniai. Jie dar anksčiau buvo gavę po užduotį – savo mėgstamiausią knygą įtaigiai rekomenduoti draugui. Bibliotekininkė pasakojo apie šiuolaikines bibliotekas, demonstravo iš viešosios bibliotekos pasiskolintą elektroninę knygų skaityklę, rodė kaip naudotis – visi buvo apie ją girdėję, bet dar nelaikę rankose. Diskutuota, kas geriau – elektroninė ar tradicinė knyga?

Rudilių padalinys – tai bene aktyviausiai su skaitytojais vaikais dirbusi biblioteka, į renginių organizavimą įtraukusi būrelį „Pelėdžiukai“ narius. Nuo rugsėjo 1 d. Rudilių mokykla uždaryta, mažiau liko ir jaunųjų bibliotekos savanorių. Tačiau suspėta organizuoti nemažai renginių. Dalyvauta 2015 Metų knygos rinkimuose – paauglių kategorijoje geriausia knyga išrinkta Rebekos Unos „Atjunk“. Lietuvių kalbos dienoms skirti literatūriniai skaitymai „Graži esi, kalba gimtoji“, popietės „Velykiniu džiaugsmu dalinkimės per pus“ metu vyko ne tik gražiausio margučio rinkimai, bet ir vaikų taip mėgstamos protų kovos.

Bibliotekų savaitės metu tradiciškai pagerbti geriausi bibliotekos skaitytojai, pristatyta Selemono Paltanavičiaus knyga „Aš – lietuvis“ – šiai progai skirta popietė „Visada draugauki su knyga“. Baigiamasis savaitės renginys – „Penktadienis su Šekspyru“, kurio metu ne tik skaityti Šekspyro sonetai, bet ir klausyta kaip jie skamba kitomis kalbomis. Šiaurės šalių bibliotekos savaitės metu vyko trys renginiai – Šiaurės šalių autorių kūrybos skaitymai vaikams, paaugliams ir jaunimui. Paskutinis metų renginys buvo skirtas akcijai „Knygų Kalėdos“ – gruodžio 12 d. organizuoti garsiniai skaitymai „Dovanokime knygas bibliotekai“.

Salamiesčio padalinys – taip pat beveik visus renginius skyrė vaikams ir paaugliams. Vasario 12 d. bibliotekoje veikė kūrybinės dirbtuvės „Trispalvis knygos skirtukas“ – tai mokykloje vykusio netradicinio ugdymo dienos dalis. Minint Lietuvių kalbos dienas organizuota viktorina „Mes mylim savo gimtąją kalbą“.

PAMOKOS BIBLIOTEKOJE. Salamiesčio biblioteka yra įsikūrusi mokyklos patalpose ir tampa patrauklia erdve vesti pamokas, panaudojami kompiuteriai ir turimos knygos bei kita literatūra. Per metus čia vyko keletas pamokų, kurias vedė ir mokytojai, ir bibliotekininkė: „Narkotinių medžiagų žala organizmui“, „Pasitikrink dailės teorijos žinias“, „Poetė Violeta Palčinskaitė ir jos kūryba“ ir kt.

Populiari buvo skaitymo skatinimo iniciatyva „Atstogauti – su knyga“, kuri baigėsi gražiu renginiu „Laiškas ir piešinys perskaitytai knygelei“. Kūrybinėse dirbtuvėse „Angelų pasaka“ vaikai iš senų žurnalų gamino angeliukus, kurie papuošė mokyklos eglutę. Valandėlės „Perskaičiau knygelę – sukūriau eilėraštį“

metu vaikai skaitė mylimiems knygų herojams dedikuotus eilėraščius, buvo pristatytas 2016 Metų knygų rinkimų penketukas vaikų kategorijoje.

Skapiškio padalinys dalyvauja Neformalaus vaikų švietimo programos projekte „Neformaliojo vaikų švietimo paslaugų plėtra“ ir nuo 2016 m. rugsėjo mėnesio vykdo edukacinių užsiėmimų programą „Eko dirbtuvėlės“, kurios tikslas – skatinti jaunimo ir vaikų atsakingą požiūrį į gamtos išteklių saugojimą ekologinį sąmoningumą ir draugišką aplinkai elgesį. Programoje dalyvavo 15 mokinių, šeštadieniais organizuota 17 užsiėmimų, apsilankė 201 lankytojas. Užsiėmimų metu ne tik buvo kalbama apie ekologiją, bet ir ieškoma būdų, kaip suteikti atliekoms antrą gyvenimą: vaikai iš plastikinių butelių gamino baldą-pufą, pynė įvairias dėžutes, kūrė kalėdines eglutes ir jų papuošalus, parengė ir gyventojams išplatino vaikų piešiniais iliustruotą skrajutę-kalendorių, kuriame yra informacija apie atliekų rūšiavimo naudą, atliekų išvežimo Skapiškio seniūnijoje grafikas. Ši programa tęsis ir 2017 m., į veiklą bus įtraukta daugiau vaikų.

PATIRTIS – KOLEGĖMS. Vyresn. bibliotekininkė Roma Bugailiškienė su mokymais „Eko dirbtuvėlės“ buvo išvykusi į Naivių ir Noriūnų padalinius, taip pat pasidalijo patirtimi Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės – Bitės viešojoje bibliotekoje vykusiame seminare „Edukacinių užsiėmimų organizavimas“.

Šepetos padalinys aktyviai bendradarbiauja su pagrindine mokykla, kartu organizuoja renginius. Lietuvių kalbos dienoms buvo skirta viktorina „Knygų lentynų labirintais“, Laisvės gynėjų dienos – pilietinė akcija „Uždekime žvakutes žuvusiems už mūsų laisvę“, Metų knygos rinkimams – Birutės Mar knygos „Gėlininkė“ pristatymas. Nacionalinės bibliotekų savaitės metu Šepetos vaikai buvo kviečiami į rytmetį „Biblioteka – skaitymo idėjų lopšys“, akciją „Iš mažų širdelių – daug šiltų žodelių“, kurios metu rašė laiškus ir linkėjimus knygai ir bibliotekai, dalyvavo Kupiškio viešojoje bibliotekoje vykusioje Vaikų knygos šventėje. Birželio 1 d. pradinį klasių mokiniai su mokytojomis rinkosi į bibliotekos kiemėlį – į mokslo metų pabaigtuves ir geriausių skaitytojų pagerbimo šventę. Jos metu ne tik padėkota geriausiems skaitytojams, bibliotekos draugams ir jų mokytojoms, skaitytos mėgstamiausių knygų ištraukos, bet ir visi džiaugėsi pačių pasidarytais nerūpestingos vaikystės simboliais – margaspalviais vėjo malūnėliais.

Šiaurės šalių bibliotekų savaitės metu vaikai buvo supažindinti su Šiaurės šalių rašytojų knygomis ir jų herojais, dalyvavo integruotoje dailės pamokoje, kurios metu ne tik klausė pasakojimo T. Jansson knygose aprašytų Trolių Mumių nuotykius, bet ir patys iš plastilino lipdė šiuos linksmus ir bauginančius personažus.

SVEČIUOSE PAS BŪSIMUS SKAITYTOJUS. Minint Tarptautinę vaikų knygos dieną, bibliotekininkė Neringa Paukštienė buvo pakviesta į Kupiškio mokyklos „Varpelis“ „Kodelčiukų“ grupę, bendravo su vaikais, pasakojo apie savo darbą, patarė, kaip elgtis su knygelėmis. Kartu su dukra Eivile parengė mažą spektakliuką – sekė pasaką apie raudonkepuraite ir vaidino su savo pasidarytomis pirštukinėmis lėlėmis.

Šimonių padalinyje populiarios viktorinos ir edukaciniai užsiėmimai. Didžiausio susidomėjimo sulaukė viktorina „ABC“, skirta Lietuvių kalbos dienai paminėti. Viktorinoje „Ar pažįstu Europą“ dalyvavo mažiau vaikų, bet taip pat visiems patiko, nes užduotys buvo atliekamos kompiuteriu ir naudojant Europos žemėlapi. Per metus organizuotos 6 edukacinės pamokėlės, kurių metu vaikai mokėsi daryti popierines gėles, tautines vėliavėles, atvirukus bei kalėdinius žaisliukus iš modelino. Taip pat didelio susidomėjimo sulaukė stalo žaidimų vakarai bei vasaros kino teatras.

Virbališkio padalinio aptarnaujamoje teritorijoje nėra mokyklos, todėl vaikų nedaug ir dažniausia jie lankosi atostogų metu. Ateina ir Krizių centre laikinai gyvenantys vaikai. Selemono Paltanavičiaus 60-mečiui buvo skirta literatūrinė valandėlė „14 laiškų iš girios“. Popietėje „Kad namai alsuotų Velykomis“ ne tik supažindinta su šios šventės prasme ir tradicijomis, bet ir įvairiais būdais buvo marginami margučiai. Per Nacionalinę bibliotekų savaitę vaikai buvo pakviesti į pažintinę valandėlę „Baltos lankos, juodos avys“ – mažieji skaitytojai dėlėjo su knygomis susijusias dėliones, atliko kitas užduotis, bibliotekininkės supažindino su naujausiomis knygelėmis. Europos dienos paminėti buvo skirta viktorina „Žaidžiame Europą“, o Šiaurės šalių bibliotekų savaitė – valandėlė „Iš Šiaurės šalių bibliotekų lobyno“.

3.3. Vaizdiniai renginiai

Vaikams skirtos spaudinių ir kūrybinių darbų parodos sudaro 42 % visų bibliotekose veikusių parodų. Viešojoje bibliotekoje jų buvo 43, o padaliniuose – vidutiniškai po 6 (kai kuriuose padaliniuose buvo tik po 1-3 parodas). Daugiau nei pusė parodų – tai įvairios vaikų kūrybinių darbų parodos. Mažai rengiama vaikų literatūros sklaidai skirtų parodų – šiam darbo barui reikėtų skirti didesnę dėmesį, ieškoti naujų formų.

Daugiausia parodų skirta rašytojų jubiliejams bei jų kūrybos sklaidai: Zitai Gaižauskaitei – 65 m., Vilhelmui Grimui – 230 m., Karlui Kolodžiui – 190 m., Jeronimui Lauciui – 70 m., Marcelijui Martinaičiui – 80 m., Kristinai Nostlinger – 80 m., Selemonui Paltanavičiui – 60 m., Ramutei Skučaitei – 85 m.

Iš teminių parodų paminėtinos: „Vartyk ir skaityk“ (Subačius), „Iš šlaito šaltinėlis teka“ (Alizava), „Nuotykių bibliotekėlė“ (Naiviai), „Šiaurės šalių literatūra vaikams“ (Rudiliai), „Saugokime kitus kelyje“ (Salamiestis), „Žemė – ne tik žmonių planeta“ (Skapiškis), „Išgirskime gamtos kalbą“ (Virbališkiai).

Vaikų kūrybinių darbų (daugiausiai piešinių) parodos eksponuotos visuose padaliniuose.

Vaikų literatūros skyriuje rengiamų spaudinių parodų tikslas – paminėti Lietuvai svarbias datas, populiarinti tradicijas: „Kilnu ir garbinga už Tėvynę mirti“, „Svarbiausia diena“ (Vasario 16-ajai), „Laisvės kaina“ (Kovo 11-ajai), „Erškėčiuotas mūsų kelias“; supažindinti lankytojus su naujausiomis knygomis: „Perskaityk naują knygą“, „Metų knygos vaikams ir paaugliams rinkimai“; pristatyti rašytojų-jubiliatų kūrybą: „Draugauti su gamta“ (S. Paltanavičiui – 60 m.), „Milžinų genties“ (B. Sruogai – 120 m.), „Visuomenės ir literatūros tarnyboje“ (G. Petkevičiūtei-Bitei – 155 m.), „Apie burtininką Ozą ir Smaragdo miestą“ (A. Volkovui – 125 m.), „Apie Gretutę ir laisvę būti savimi“ (K. Nostlinger – 80 m.), „Detektyvų karalienė“ (A. Kristi – 125 m.); supažindinti su Kupiškio kraštu ir jo žymiais žmonėmis: „Kupiškio krašto rašytojai“, „Pažink Kupiškį“.

Vaikų literatūros skyriuje ir bibliotekos koridoriuose eksponuotos dvi dešimtys darželių auklėtinių ir mokinių kūrybinių darbų parodų: „Angelai“, „Vasarą ir žiemą saugo namo sienas“, „Mūsų draugai“, „Spalvų ir raidžių karalystėje“, „Gėlės, kurios nevysta“, „Gražiom spalvomis pražydęs baltas sniegas“, „Žiemos išdaigos“, „Ten, kur spalvos susitinka“, „Pasiklydusios mintys“, „Medžio rūbai“, „Spalvų šalis“, „Žaidžiu spalvomis“, „Kuo mes norime būti“ ir kt.

4. Informacinės paslaugos

• **Informacinių gebėjimų ugdymas.** Organizuota 62 informacinių gebėjimų ugdymo priemonė (pamokėlės, valandėlės, ekskursijos ir kt.): VB – 19, MP – 7, KP – 36 (vidutiniškai po 2-3).

Aktyviausiai šioje veikloje dalyvavo Rudilių padalinys. Tačiau užsidarius mokyklai, veikla jau keisis. Vaikai mokosi Noriūnų pagrindinėje mokykloje, į Rudilius grįžta vėlai, pasibaigus pamokoms. Vyresn. bibliotekininkė Vanda Ribokaitė vadovavo informacinių gebėjimų ugdymo būreliui „Pelėdžiukai“, kurį lankė 10 III-IV klasių mokinių. Mokiniai gaudavo informacinių gebėjimų įgūdžių pagrindus (pamokėlės pagal iš anksto sudarytą planą iki birželio mėnesio vyko kiekvieną savaitę, per metus 17, padėdavo ruošti renginius, dalyvaudavo įvairiose akcijose, projektuose. Pamokėlių temos: „Geriausios lietuvių vaikų rašytojai“, „Kalbiniai žodynai“, „Kraštotyra. Kupiškio krašto žmonės“, „Informacijos paieška internete“ ir kt.

Subačiaus padalinyje vaikams skirtos informacinių įgūdžių pamokėlės „Pasakų terapija“, 2016-ieji – Bibliotekų metai“, „Knygų Kalėdos“, Adomynės – „Informacijos daug. Kaip ją susirasti?“, Alizavos – „Aš esu biblioteka“, Antašavos – „Sveika, biblioteka“, „Noriu pamilti knygą“, Salamiestyje – „Informacijos paieška bibliotekos informaciniuose šaltiniuose“, Šepetos – „Pirmoji pažintis su biblioteka“.

Vaikų literatūros skyriuje pravesta 16 įvairios tematikos informacinių pamokėlių. Vaikų darželių auklėtiniams buvo skirtos pamokėlės „Pažinkime knygų pasaulį“, „Knygų iliustracijos“, „Rudeniniai užsiėmimai“, „Sena spinta“ (apie senoviškus drabužius), „Ką galima nuveikti per vasarą“.

Dėl viešosios bibliotekos pastato remonto rugsėjo mėnesio tris savaites Vaikų literatūros skyrius buvo uždarytas, bet bibliotekininkės savo skaitytojų nepaliko be knygų: naujausias knygas nunešdavo į Kupos pradinę mokyklą, ten jas pristatydavo ir palikdavo vaikams skaityti. Iš viso pravestos 6 pamokėlės.

Organizuotos 3 ekskursijos, kurių metu Kupos pradinės mokyklos mokiniai ir Povilo Matulionio progimnazijoje veikusios vasaros stovyklos dalyviai buvo supažindinti su Vaikų literatūros skyriaus paslaugomis, knygų fondu, čia vykstančiais renginiais, vaikai žaidė žaisloteke.

Daugelyje padalinių organizuotos ekskursijos parengiamųjų klasių mokiniams, jų metu vaikai supažindinami su naudojimosi biblioteka taisyklėmis, mokomi susirasti norimą knygą.

• **Užklausos.** Vaikams atsakyta į 508 užklausas (registruojamos tik sudėtingesnės paieškos reikalaujančios užklausos): VB – 84, padaliniuose – 424 (vidutiniškai po 27).

• **Interneto paslaugos.** VB ir visuose padaliniuose esančia Vieša interneto prieiga (VIP) naudojosi 749 vartotojai – 41 % bibliotekas lankančių vaikų iki 14 metų (2015 m. – 855 ir 45 %): VB – 139, padaliniuose – 610 (vidutiniškai – po 38, daugiausia Subačiuje – 176, Šepetoje – 63, Salamiestyje – 52). Apsilankymų skaičius – 19797 (2015 m. – 22795): VB – 3313, MP – 3044, KP – 13440 (vidutiniškai po 896, daugiausia Salamiestyje – 2445, Šimonyse – 1881, Šepetoje – 1851, Noriūnuose – 1400).

Interneto paslaugomis naudojosi 106 vaikais mažiau nei 2015 m., o VIP apsilankymų sumažėjo 2998. Didžiausią įtaką neigiamiems pokyčiams turėjo bendras vaikų vartotojų bibliotekose mažėjimas ir pasenusi kompiuterinė įranga, kuri jau nebevilioja lankytojų į bibliotekas.

• **Saugesnio interneto savaitė (vasario 8-12 d.).** Daugelyje padalinių stebėta tiesioginė transliacija iš renginio „Aš už geresnį internetą“. Pamokėlių ir kitų užsiėmimų metu žiūrėti filmukai „Saugus internetas mokykloje“, „Būk saugus internete“. Alizavos padalinyje vyko pamokėlės „Draugiškas internetas“, „Priklausomybė nuo interneto“, Rudiliuose – pamoka „Saugus ir draugiškas internetas“, paruoštos ir vaikams išdalintos taisyklės „Biblioteka pataria: Internetu būk atsargus“, vaikai atsakinėjo į testo „Ar esi saugus internete“ klausimus. Šepetos padalinyje su vaikais kalbėta apie saugų internetą, diskutuota, kaip elgtis patekus į keblias situacijas. Paaiškėjo, kad vaikai žino taisykles, kaip reikia saugiai naudotis internetu, bet kartais smalsumas nuveda ir ten, kur jiems dar neleidžiama.

VII. INFORMACINĖ IR KRAŠTOTYRINĖ VEIKLA

1. Automatizuotos bibliotekų informacinės sistemos kūrimas

• **Kupiškio VB elektroninis katalogas.** Su LIBIS programine įranga dirbama nuo 2003 m. birželio 25 d., nuo 2008 m. www.katalogas prieinamas vartotojams ir pačioje bibliotekoje, ir internetu. Bibliotekos elektroniniame kataloge yra 81176 knygų, natų, rankraščių, grafikos, elektroninių, garso ir vaizdo, trimačių, serialinių ir kitų dokumentų bibliografiniai įrašai, iš jų 25479 sudaro analiziniai įrašai. LIBIS suvestiniam katalogui iki 2016 12 31 buvo pateikti 57604 bibliografiniai įrašai. Iš jų viešosios bibliotekos darbuotojai sukūrė 2216 naujus bibliografinius įrašus (duomenys iš LIBIS SK statistikos).

Per metus sukurti 4382 bibliografiniai įrašai (2015 m. – 3857), iš jų: 2430 knygų ir serialinių dokumentų bibliografiniai įrašai, 1952 – analiziniai įrašai. Bibliografinių įrašų skaičiaus pokytį lemia naujų dokumentų gautis. 2016 m. įrašų sukurta daugiau nei 2015 m, nes gauta 763 fiz. vnt. dokumentais daugiau.

Bibliotekos kataloge www.OPAC skaitytojai virtualiai apsilankė 3828 kartus (2015 m. – 4268), atliko 9517 seansų (2015 m. – 10183), įvykdė 43634 paieškas (2015m. – 51255), peržiūrėjo 4392 aprašinius įrašus. Skaitytojams patogų dokumentų paiešką atlikti www.katalogas, rezervuoti, užsisakyti ir ateiti į biblioteką pasiimti dokumentų. Skaitytojai dokumentų paieškai nesinaudoja bibliotekoje esančiu e.katalogu (OPAC), o atėję į biblioteką, darbuotojams pateikia užklausas apie juos dominančius dokumentus.

• **Analizinės bibliografijos posistemis.** 2016 m. buvo tęsiamas analizinių įrašų kūrimas ir duomenų perdavimas į NBDB. Informacijos ir kraštotyros skyriaus darbuotojos aprašo rajoninį laikraštį „Kupiškėnų mintys“. Per metus iš šio laikraščio sukurtas 1231 naujas analizinis įrašas (2015 m. – 1281), iš jų 1033 įrašai eksportuoti į NBDB (2015m. – 1051). 179 bibliografiniai įrašai iš NBDB nukopijuoti į Kupiškio VB elektroninį katalogą (tai kraštotyrinio pobūdžio analiziniai įrašai iš respublikinės spaudos).

• **Padalinių dokumentų fondo rekatalogavimo** darbus atlieka VB Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus darbuotojos, tik Salamiesčio padalinio vyresn. bibliotekininkė pati rekatalogavo savo bibliotekos knygas. Per metus surekataloguoti 7965 egzemplioriai (2015 m. – 25149 egz.): Salamiesčio KP 1627 egz., Subačiaus MP 3510 egz., Laičių KP 2381 egz., Skapiškio KP 447 egz. Šie darbai jau eina į pabaigą – 2017 m. bus sutvarkyti Laičių ir Skapiškio padalinių fondai ir pradėti rekataloguoti Antašavos padalinio fondai.

• **Skaitytojų aptarnavimo posistemis (SAP)** Kupiškio VB veikia nuo 2007 m. sausio 2 d., SAP padaliniuose dar neįdiegtas. Populiari rezervavimo funkcija – rezervuoti 925 dokumentai (2015 m. – 902). Vieni skaitytojai www.katalogas patys rezervuojasi dokumentus, kiti skambina telefonu ir prašo darbuotojų rezervuoti reikalingą dokumentą. VB įdiegtas dokumentų grąžinimo įrenginys suteikia galimybę bet kuriuo metu į biblioteką grąžinti dokumentus. 2016 m. per DGI dokumentus grąžino 474 vartotojai (2015 m. – 461).

Skaitytojų autoinformavimo funkcija leidžia bibliotekai informuoti skaitytojus apie artėjančių dokumentų grąžinimo laiką, įspėti, kad jis yra skolininkas. Skaitytojams buvo išsiųsti 578 laiškai, iš jų 398 skaitytojai (69 %) pasinaudojo autoinformavimo paslauga (patys prasišė dokumentų grąžinimo laiką, el. laišku arba telefonu prašė darbuotojų pratęsti), 180 skaitytojų ignoravo gautus pranešimus. 2016 m. skaitytojams buvo išsiųsti pranešimai dėl 9010 dokumentų (2015 m. – 9410).

Nuo 2015 m. bibliotekoje lankytojai gali naudotis elektroninėmis knygų skaityklėmis. Elektroninių knygų skaityklių naudojimosi taisyklės neleidžia jų išduoti į namus, jomis galima naudotis tik bibliotekos skaityklose, į knygų skaitykles galima užsisakyti dokumentus tik iš www.wepaveldo. Apie šią naują skaitytojai buvo informuoti spaudoje, su skaityklių naudojimosi supažindinti Bibliotekų savaitės ir miesto šventės metu. Tačiau 2016 m. skaitytojai bibliotekoje esančiomis skaityklėmis naudojos tik vieną kartą.

Nuo 2012 m. rugsėjo mėn. biblioteka yra www.ibiblioteka.lt dalyvė. Tai bendras Lietuvos viešųjų, valstybinės ir nacionalinės reikšmės bibliotekų tinklas, skirtas pažangių elektroninių paslaugų teikimui. Portale skaitytojai gali užsisakyti LIBIS skaitytojo bilietą, užsiregistruoti ir persiregistruoti bibliotekoje, koreguoti informaciją apie save, pasikeisti slaptažodį, užsisakyti dokumentų, pateikti jam aktualų klausimą bibliotekininkui. Tačiau portalas www.ibiblioteka.lt nėra populiarus tarp skaitytojų, jie gana pasyviai naudoja jo paslaugomis. 2016 m. portale „Klausk bibliotekininko“ programoje gautos 4 užklausos, užsiregistravo ir persiregistravo 3 skaitytojai (2015 m. – 8).

• **Problemos, kylančios dirbant su LIBIS programine įranga.** 2016 m. pirmą kartą dėl lėšų trūkumo, nesudaryta sutartis su UAB „Asseco Lietuva“, kuri atlieka LIBIS priežiūrą. Todėl nebuvo atnaujinta LIBIS versija, dirbta su 2015 m. įdiegta versija (v4.27.0-4.28.1), išvengta didesnių LIBIS programos sutrikimų. Didžiausia buvo techninė problema: serverio išsijungimas dėl elektros tinklo įtampos svyravimo.

2. Informacinis fondas ir informacinė paieškų sistema

Informacinio fondo dydis: VB – 4590 fiz. vnt. dokumentų (iš jų Informacijos ir kraštotyros skyriuje – 3040 fiz. vnt.), MP – 612 fiz. vnt., KP – vidutiniškai po 262 fiz. vnt. Pagal IFLA rekomendacijas informaciniai dokumentai turi sudaryti 10 % viso fondo, Kupiškio VB tik 8,2 %, KP – 3,2 %.

Gauti 25 pavadinimų informaciniai leidiniai, vertingiausi iš jų – enciklopedijos, žinynai, žodynai, vadovai: „Lietuvių etnografijos enciklopedinis žodynas“, „Lietuva“, „Lietuvos karžygiai. T. 5, 6, 7“, „Dvarai kviečia užsukti“, „Asmenybės. 1990-2015 m. Lietuvos pasiekimai. D. 1 ir 2“, „Kelininkai, susiję su Lietuva“, „Pirmosios elektrinės Lietuvoje“, „Tūkstantmečio Lietuva ir jos žmonės. Tautos ūkis“, „Iš Panevėžio praeities: Dvarų kultūros atodangos“ ir kt.

- **Katalogai.** Kupiškio VB elektroniniame kataloge 81176 bibliografiniai įrašai (daugiau skyriuje „VII.1. Automatizuotos bibliotekų informacinės sistemos kūrimas“). VB kortelių katalogai buvo pildomi iki 2008 m. pabaigos. Pagrindiniame VB kortelių kataloge galima rasti informaciją apie visų rajono viešųjų bibliotekų fondus 1977-2008 m. Kupiškio VB kataloguose (kortelių ir elektroniniame) yra 193935 įrašai.

Padalinių abėcėliniai kortelių katalogai papildyti 2462 naujomis kortelėmis, kurias atspausdino Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus darbuotojai. Sisteminiai katalogai nuo 2011 m. nepildomi.

- **Kartotekos.** Viešosios bibliotekos kraštotyros kartoteka nuo 2009 m. nebepildoma (daugiau skyriuje „VII.1. Automatizuotos bibliotekų informacinės sistemos kūrimas“). Padaliniuose yra kraštotyros kartotekos, kurios per metus papildytos vidutiniškai po 15-30 kortelių. Informacijos ir kraštotyros skyrius pateikia naujus aprašus iš leidinių, kurių padaliniai neturi. VB pildoma bibliotekininkystės kartoteka.

3. Informacinis vartotojų aptarnavimas

- **Užklausos.** Per metus vartotojai pateikė 2570 bibliografinių užklausų, atsakyta į 2530 arba 98,4 % (registruotos tik sudėtingesnės paieškos pareikalavusios užklausos): VB – 1041, Subačiaus padalinyje – 395, kaimo padaliniuose – 1094 (vidutiniškai po 73). Bendras užklausų skaičius išliko panašus kaip 2015 m., tik nežymiai (-160) sumažėjo viešojoje bibliotekoje ir Subačiaus miesto padalinyje (-152), bet padidėjo kaimo padaliniuose (+324). Atsakant į užklausas, efektyviai naudojami įvairūs ištekliai – knygos, periodiniai leidiniai, spaudinių kopijos, rankraščiai, nuotraukos, kraštotyros kartotekos ir kt. 409 užklausos gautos elektroninėmis priemonėmis (el.paštu, skype, per „Klausk bibliotekininko“), į 393 tokiu pat būdu atsakyta.

Apie 60 proc. užklausų – kraštotyros tematikos. Informacijos ir kraštotyros skyriuje atsakyta į 524 užklausas: 379 temines, 121 faktografinę, 17 tikslinamųjų ir 7 adresines. Pagal mokslo šakas daugiausia istorijos ir geografijos užklausų – 174, visuomenės mokslų – 57, technikos mokslų ir meno – po 47.

Dažnai kraštotyros pobūdžio užklausas pateikia Kupiškio etnografijos muziejus (23), Kupiškio kultūros centras (8) bei laikraščio „Kupiškėnų mintys“ redakcija (32). Žurnalistai vykdė Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo finansuotą projektą „Kupiškio krašto kaimų istorijos“. Į Informacijos ir kraštotyros skyrių kreipiasi ir viešosios bibliotekos padalinių darbuotojos, kurioms atsakyta į 16 užklausų, kaimo bendruomenės ir kitos nevyriausybinės organizacijos. Sudarinėdamos biobibliografinius ar kitus kraštotyros leidinius informacijos kreipėsi Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės, Anykščių, Biržų bei Rokiškio viešosios bibliotekos. Mažiau užklausų pateikia moksleiviai, nes atliekant papildomas užduotis dažniausiai naudojasi informacinėmis technologijomis – taip sugaištama mažiau laiko, nors tokiais keliais surinkta informacija būna neišsami, o dažnai netiksli.

Pastaba: Statistinių ataskaitų „1 Biblioteka metinė“ lentelės „Vartotojų aptarnavimas“ 27-30 grafose nurodomas bendras užklausų ir VIP konsultacijų skaičius.

4. Vieša interneto prieiga (VIP)

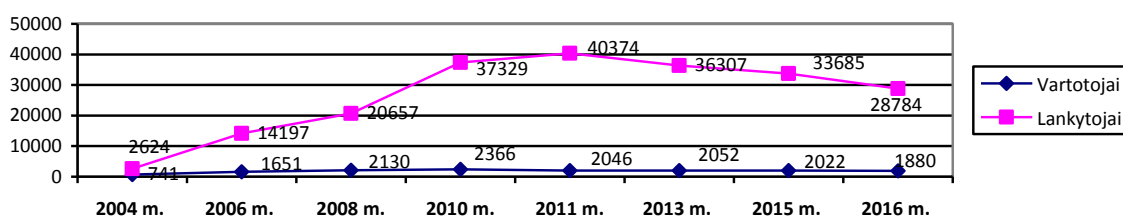
- **Registruotų interneto vartotojų skaičius per metus:** SVB – 1880 (2015 m. – 2022): VB – 703, Subačiaus miesto padalinyje – 342, kaimo padaliniuose – 835 (vidutiniškai po 56). Didžiausias VIP vartotojų sumažėjimas kaimo padaliniuose (-75) ir viešojoje bibliotekoje (-59). Daugiausia VIP vartotojų Noriūnuose – 95, Rudiliuose ir Salamiestyje – po 81, mažiausia Laičiuose – 9.

VIP veikia VB ir visuose padaliniuose, o šia paslauga naudojasi 30 % bibliotekų vartotojų. Vaikai iki 14 m. sudaro 40 % visų interneto vartotojų.

Interneto vartotojai apskaitomi ne tik pagal projekto „Bibliotekos pažangai“ vartotojų registracijos ir statistikos sistemos (VRSS) duomenis, bet ir pagal vartotojų registracijos korteles. Alizavos ir Salamiėsčio padaliniuose yra kompiuterių, kurie gauti ne iš projektų, todėl neprijungti prie šios sistemos.

- **Apsilankymų skaičius (VIP lankytojai):** SVB – 28784 (2015 m. – 33685), VB – 7774, MP – 4036, KP – 16974 (vidutiniškai po 1132). Palyginti su 2015 m., lankytojų skaičius SVB sumažėjo 4901, o didžiausias sumažėjimas kaimo padaliniuose – 2185 arba 11,4 %. Daugiausia VIP lankytojų buvo Salamiestyje (2747), Noriūnuose (2051). Kiekvienas interneto vartotojas VIP pasinaudojo vidutiniškai po 15 kartų per metus.

Interneto vartotojų ir lankytojų pokytis 2004-2016 m.

2004-2016 m. rodiklių dinamika rodo, kad registruotų interneto vartotojų skaičius augo iki 2010 m. – nuo 741 iki 2366 (3 kartus). Vėliau šis rodiklis pradėjo mažėti. 2004 m. VIP taškai veikė tik Kupiškio VB ir Šepetos padalinyje, o nuo 2012 m., įgyvendinus „Bibliotekos pažangai“ projektą, VIP yra visose rajono viešosiose bibliotekose. Daugiausia VIP lankytojų (40374) sulaukta 2011 m., o vėliau stebimas jų mažėjimas: nuo 2011 m. sumažėjo 11590 arba 28,7%. Vis daugiau gyventojų įsigyja kompiuterius, daugelį vietovių pasiekė šviesolaidis internetas. Dar viena priežastis – pasenusi bibliotekų kompiuterinė įranga, kuri gauta 2008-2010 m. Labai tikimės, kad ji bus atnaujinta vykdant naująjį VIPT projektą.

5. Elektroninės paslaugos

Viešoji biblioteka ir padaliniai vartotojams teikė šias elektronines paslaugas: paieška internete ir bendravimas socialiniuose tinkluose; mokesčių deklaravimas, e.bankininkystė kitos e.valdžios paslaugos; informacijos įrašymas į kompiuterines laikmenas, spausdinimas spausdintuvu, dokumentų skenavimas ir kt.; bevielis interneto ryšys, galimybė lankytojams dirbti nešiojamais kompiuteriais.

Viešoji biblioteka dar teikė šias paslaugas: paieška prenumeruojamose duomenų bazėse ir VB fonduose esančiuose skaitmeniniuose dokumentuose; VB elektroninis katalogas (dokumentų paieška, užsakymas, rezervavimas, grąžinimo termino pratęsimas); VB interneto svetainėje www.kupiskiovb.lt informacija; užklausų pateikimas per paslaugą „Klausk bibliotekininko“.

NAUJA PASLAUGA. 2015 m. gautos pirmosios elektroninės knygų skaityklės. Tačiau jomis 2016 m. pasinaudojo tik vienas skaitytojas, nes nepatogu, kad jomis galima naudotis tik bibliotekoje.

• **Elektroninių paslaugų statistika.** Interneto seansų skaičius ir trukmė apskaitoma pagal elektroninių paslaugų apskaitos programą (VRSS) ir kompiuterių retrospektyvos rodmenis. Kitos elektroninės paslaugos (atsisiųstųjų dokumentų ir įrašų skaičius, virtualių apsilankymų skaičius) apskaitomos pagal LIBIS Kataloguotojų darbo apskaitos programą ir prenumeruojamų duomenų bazių (DB) panaudojimo ir svetainės www.kupiskiovb.lt apsilankymų statistiką:

- Interneto seansų skaičius: SVB – 40253 (2015 m. – 46692), VB – 17679, MP – 4036, KP – 18538;
- Interneto seansų trukmė (val.): SVB – 23205 (2015 m. – 29325), VB – 5511, MP – 2929, KP – 147659;
- Atsisiųstųjų dokumentų skaičius (iš DB): SVB – 201 (2015 m. – 85), VB – 201;
- Atsisiųstųjų įrašų skaičius (iš VB e.katalogo ir DB): SVB – 4599 (2015 m. – 3594), VB – 4599;
- Virtualių apsilankymų skaičius (www.kupiskiovb.lt, VB e.kataloge, DB): SVB – 22989 (2015 m. – 20813).

Interneto seansų skaičius, palyginti su 2015 m., sumažėjo 13,8 %, o seansų trukmė – 6120 val. arba 20,9 %. Rodikliai mažesni, nes sumažėjo VIP lankytojų ir prisijungimų skaičius. Virtualių apsilankymų skaičius išaugo 2176 arba 10,4 %, nes dažniau lankytasi bibliotekos interneto svetainėje.

• **Tiesioginės transliacijos internetu, įvairios akcijos.** Iš ministudijos Lietuvos nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje 2016 m. vyko 19 tiesioginių internetinių transliacijų, kurias stebėjo bibliotekininkai, viešosios bibliotekos ir padalinių lankytojai. Vienos bibliotekos šioje veikloje dalyvavo labai aktyviai, susirinkdavo po keletą lankytojų, kitos į tai kreipė mažesnę dėmesį.

Kupiškio VB Informacijos ir kraštotyros skyrius organizavo 14 transliacijų stebėjimą, dalyvavo 92 lankytojai. Populiariausios transliacijos „2016 m. žemės ūkio naudmenų ir kitų plotų deklaravimas“, „Tiesioginių išmokų mokėjimo tvarka ir aktualijos“ bei „Sveikas gyvenimo būdas – mada ar būtinybė“, „Būk protingas, nepermokėk už vaistus“, „Už geresnį internetą“ ir kt.

Pastaba: Apie saugesnio interneto savaitės renginius skyriuje „VI.4. Informacinės paslaugos vaikams“.

• **Duomenų bazės (DB).** Kupiškio viešosios bibliotekos vartotojams ne vienerius metus jau žinomas EBSCO Publishing DB paketas (10 DB), siūlantis visateksčius elektroninius socialinių ir humanitarinių mokslų, medicinos, verslo ir ekonomikos žurnalus, laikraščius ir žinytus. Ja galima naudotis ir bibliotekoje, ir nuotoline prieiga. Dažniausia vartotojai ieško informacijos moksliniams darbams, pranešimams rengti.

EBSCO Publishing DB interneto seansų skaičius – 59, atsisiųstų dokumentų skaičius – 201, atsisiųstų įrašų skaičius – 207, virtualių apsilankymų skaičius – 180.

Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka pasirašė Naxos Music Library licencinę sutartį, kuri leido naudotis šia duomenų baze nuo 2015 m. Tai išsami muzikos DB, kurioje pateikiami įvairių muzikos žanrų įrašai, yra kompozitorių ir atlikėjų biografijos, muzikos terminų žodynas bei pasaulio šalių muzika, leidžianti atlikti paiešką pagal kultūros epochas ir meno kryptis. 2016 m. Kupiškio VB lankytojai galėjo naudotis šia duomenų baze, tačiau susidomėjimas ja nebuvo aktyvus.

Kultūros ministerijos lėšomis 2016 m. centralizuotai buvo prenumeruota Infolex teisinė duomenų bazė. Kupiškio viešajai bibliotekai skirtos 2 darbo vietos. Operacijų skaičius per metus 224.

6. Vartotojų mokymai

Bibliotekų darbuotojai organizavo 486 įvairius lankytojų mokymus (2015 m. – 331): VB – 117, MP – 90, KP – 369 (vidutiniškai po 24). Mokymų bendra trukmė 644 val. (2015 m. – 445 val.): VB – 226 val., MP – 72 val., KP – 346. Įvairiuose mokymuose dalyvavo 3168 žmonės (2015 m. – 1350). Palyginti su 2015 m., vartotojų mokymų rodikliai labai išaugo, nes bibliotekose vyko daugiau neformalaus vaikų švietimo ir kitų edukacinių užsiėmimų: mokymų skaičius 155 arba 68 %, valandos 199 arba 44,7 %, mokymuose dalyvavusių žmonių skaičius 1818 arba daugiau nei dvigubai.

• **Mokymai, skirti bibliotekų paslaugų klausimams, neformaliai švietimui ir kitai edukacijai:** mokymų skaičius – 209, trukmė – 319 val., dalyvių skaičius – 2889.

Pastaba: apie neformaliojo švietimo mokymus ir edukacinius užsiėmimus žiūrėkite skyriuose „V. Kultūrinė veikla“ IR „VI.3. Renginiai vaikams“.

• **Vartotojų kompiuterinio raštingumo ir interneto išteklių mokymai (grupėse ir individualiai):**

	Iš viso apmokyta žmonių		Mokymų trukmė		Mokymai grupėse, 2016 m.			Individualūs mokymai, 2016 m.	
	2015 m.	2016 m.	2015 m.	2016 m.	Grupių skaičius	Apmokytų žmonių skaičius	Mokymų trukmė val.	Apmokytų žmonių skaičius	Mokymų trukmė val.
VB	32	35	29	55	2	4	30	31	25
MP	48	73	49	73	0	0	0	73	73
KP	163	171	197	197	2	2	29	242	241
SVB	243	279	275	325	4	6	59	273	266

Bibliotekininkai mokė lankytojus kompiuterinio raštingumo ir interneto išteklių pagrindų individualiai ir grupėse, mokymus organizavo VB ir 12 padalinių (mokymų nebuvo Adomynėje, Antašavoje, Juodpėnuose, Laičiuose ir Naiviuose). Iš viso apmokyta 279 lankytojai, mokymų trukmė – 325 val. Mokymų vyko daugiau nei 2015 m., tačiau 5 padaliniai jų visai neorganizavo.

Kompiuterinio raštingumo mokymai grupėse vyko viešojoje bibliotekoje bei Rudilių ir Virbališkių padaliniuose. Mokymus „Išmokime dirbti kompiuteriu“ (trukmė 14 val.), „Paieška internete ir bendravimas“ (16 val.) ir „Interneto ištekliai“ (16 val.) baigė ir pažymėjimus gavo 6 žmonės.

Vartotojai buvo mokomi ir individualiai jų pageidaujamosiomis temomis, pavyzdžiui: bendravimas internete (e.paštas, Skype), dokumentų spausdinimas ir skenavimas, darbas su PowerPoint, Picasa, Exel ir kt. programomis, darbas su tekstų rengykle, e.komercija, e.bankininkystė, e.prekyba, e.valdžia, e.paveldas, darbo paieška, mokesčių deklaravimas, paieška internete t.t. Tokie mokymai paprastai trunka 0,5-2 val. Per metus individualiai apmokyta 273 lankytojai, bendra mokymų trukmė 266 val. Daugiausia lankytojų individualiai apmokyta Subačiaus (73), Skapiškio (55), Noriūnų (22) ir Virbališkių (20) padaliniuose.

Didžioji dalis besimokančių – vyresnio amžiaus žmonės, kurie mažiau imlūs naujoms technologijoms, todėl bibliotekininkams reikia ne tik žinių, bet ir kantrybės. Lankytojų mokymai tęsiasi ir pasibaigus projektui „Bibliotekos pažangai“, tačiau jau ne taip aktyviai. Pasak bibliotekininkių, dauguma lankytojų jau yra susipažinę su kompiuterinio raštingumo pagrindais ir turimų žinių jiems užtenka.

• **Vartotojų konsultavimas viešos interneto prieigos klausimais:**

- Individualių konsultacijų skaičius: SVB – 3251, VB – 1479, MP – 468, KP – 1304 (vidutiniškai po 87);

- Konsultuotų žmonių skaičius: SVB – 2950, VB – 1244, MP – 415, KP – 1291 (vidutiniškai po 86).

Viešos interneto prieigos klausimais konsultuota 459 arba 13,5 % lankytojų mažiau nei 2015 m. Jiems suteikta 453 konsultacijomis mažiau. Tai suprantama, nes sumažėjo ir bendras VIPT lankytojų skaičius. Daugiausia lankytojų konsultuota Kupiškio VB (1244), Subačiaus (415), Salamiesčio (247), Skapiškio (214), Šepetos (128), Antašavos (125) padaliniuose. Dažniausia konsultuota šiomis temomis: paieška internete (20 % visų konsultacijų), e.bankininkystė (10 %), sveikata, mokesčių deklaravimas ir kt.

Gyventojų mokymų ir konsultavimų apskaitos formos už kiekvieną mėnesį yra pildomos naujoje svetainėje <http://3erdve.sharepoint.com/mokymai>.

7. Kraštotyros veikla

Svarbiausios veiklos kryptys: kraštotyros dokumentų fondo įvairiose laikmenose ir informacijos apie Kupiškio kraštą bei jo žmones, kultūros paveldą kaupimas, tvarkymas, saugojimas, skaitmeninimas ir sklaida, dalyvavimas LIBIS analizinės posistemės kūrimo (VB), kraštotyros darbų ir leidinių ruošimas ir leidyba, virtualių parodų ir kitos kraštotyros informacijos viešosios bibliotekos svetainei www.kupiskiovb.lt rengimas, kraštotyros renginių organizavimas (apie juos skyriuje „V. Kultūrinė veikla“).

● **Kraštotyros informacijos kaupimas.** VB Informacijos ir kraštotyros skyriaus fonde 1133 fiz. vnt. inventorintų kraštotyros tematikos dokumentų, Subačiaus miesto padalinyje – 465 fiz. vnt., kaimo padaliniuose – vidutiniškai po 258 fiz. vnt.

2016 m. Kupiškio SVB dokumentų fondus papildė 28 pavadinimų kraštotyros knygos (kupiškėnų autorių ir apie Kupiškio kraštą), VB – 23 pavadinimų.

VB ir visi padaliniai gavo 5 pavadinimų leidinius: istorijos ir kultūros almanachą „Kupiškis. 2015“, R. Urbono apsakymų ir eilėraščių knygą „Žiogai žolėje. Abipus pilnatis“, kompaktinę plokštelę „Kupiškio krošto muzikantai“, parodos katalogą „Tapytoja Bronislava Jacevičiūtė-Ječiūtė. Tėviškė“ ir Kupiškio literatų klubo „Lėvens balsai“ kūrybos almanachą „Prošvaistės“.

Kitų leidinių gauta po 2-9 fiz. vnt.: knygos apie Kupiškio kraštą ir kupiškėnus – „Stasys Karazija: bibliografija“, „Virgilijus Alekna: mentalinės paslaptys: mokslinė publicistika“, „Kupiškio žydų bendruomenė: praeities ir dabarties sąsajos“, „Kur ošia Šimonių giria“, „Irena Žiurlienė: atsiminimai“ ir kt.; iš Kupiškio krašto kilusių autorių knygos – Viliaus Baltrėno „Lėkė vilkas pirkt ragų“ ir „Voveryte – labas“, Andrės Balžekienės „Tučių šeima gamtinėje“, Vidos Dilytės „Filosofo žmona“, Gerdos Jankevičiūtės „Kai vakaras groja“ ir „Tarp žemės ir dangaus“, Viliaus Laužiko „Saulės zuikučiai“, Renatos Šerelytės „Žvaigždžių medžiaga“, Jono Vizbaro „Duobėti lito keliai: VU Finansų ir kredito katedra ir Lietuvos banko bei nacionalinės valiutos atkūrimo istorija“ ir „Lito istorijos“, Petro Zlatkaus „Mylėk mane“, Kupiškio krašto literatų leidiniai: Birutės Zaborskytės-Jasinskienės „Bėgantis laikas“, Angelės Marijos Jonuškienės „Duonelė žydi“ ir „Svajonės užkalbėjimas“ Laimos Lapienienės „Sielos ledai: poezija ir proza“, Editos Petrulienės „Renkuosi gyvenimą“, Algirdo Vilučio „Kas otminčiai nesvėtima“.

● **Rankraštyno tvarkymas.** Kupiškio viešojoje bibliotekoje kaupiami, tvarkomi bei saugomi ir kiti dokumentai – nuotraukos, rankraščiai, lankstinukai, renginių skelbimai, kvietimai, programos, sveikinimų atvirukai, rajone veikiančių įstaigų, įmonių leidiniai, kita spausdinta medžiaga, elektroniniai dokumentai.

Toliau tvarkomas rankraščių fondas, saugomas Informacijos ir kraštotyros skyriuje. Rankraščių fondo formavimą sudaro 2 procesai: dokumentų grupavimas bei saugojimo vienetų parengimas. Per metus parengti 166 saugojimo vienetai: Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Kupiškio skyriaus fondas (F6) – 100 saugojimo vienetų bei liaudies muzikanto Aleksandro Kriūkės archyvas (F7) – 66 saugojimo vienetai. Tada rankraščiniai dokumentai įtraukiami į bendrąją dokumentų apskaitą (LIBIS) – 2016 m. sukurtas 61 įrašas redaguota 169 bei nuskaityti 373 įrašai. Įrašų kūrimo spartą trukdo besikeičiančios rankraščių dokumentų standarto naujovės aprašant nuotraukas, pritaikant grafikos tipą ir kt. Ne kartą tenka redaguoti įrašus, konsultuotis su Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos specialistais, nes tai viena iš naujų bibliotekos veiklos sričių. Reikšmingas trūkumas yra tas, kad nėra parengti ir patvirtinti rankraštinio fondo formavimą ir tvarkymą reglamentuojantys dokumentai.

Meno ir muzikos skaitykloje saugomas skulptoriaus Juozo Kėdainio rankraštynas, kuriame apie 2400 dokumentų (330 nuotraukų, 925 laišškai, 112 eskizų ir piešinių, 49 užrašų ir eskizų knygelės, apie 900 tarnybinių pranešimų, sveikinimų ir kt.). Dar ankstesniais metais dokumentai sugrupuoti pagal tipinę formą. Sutvarkyta ikonografija: nuotraukos sugrupuotos pagal temas (išskirtos 6 temos), sudėtos į atskirus vokus, ant kurių rašoma kiek galima tikslesnė nuotraukų metrika. Jau paruošti 145 tokie vokai.

2016 m. daugiausia buvo tvarkomi Juozo Kėdainio laišškai rašyti broliui Broniui ir kitiems namiškiams (218 saugojimo vnt.). Iš viso sutvarkyta 445 saugojimo vienetai. Laukia dar didelis ir daug laiko sąnaudų pareikalausiantis darbas – įrašų kūrimas LIBIS e.kataloge, dokumentų skaitmeninimas.

Svarbi rankraštyno dalis – tai fotografo Juozo Kraujūno fondas, kuriame savivaldybės perduoti 103 albumai su 9803 vnt. nuotraukų (įkainota 11679 Eur), ir J. Kraujūno archyvas (nuotraukos, negatyvai, kompaktiniai diskai), kurį po vyro mirties perdavė našlė V. Kraujūnienė. Šis labai vertingas ir didelis archyvas tik pradėtas tvarkyti.

VB Kraštotyros fonde saugomi bibliotekininkų ir kitų autorių paruošti kraštotyros darbai (125 vnt.), teminiai ir personalijoms skirti aplankai (daugiau nei 130 vnt.), kurie nuolat papildomi nauja medžiaga (išskarpomis ir kopijomis iš spaudos, nuotraukomis, kitais dokumentais). Įvairių kraštotyros informacinių šaltinių paklausa labai didelė. Jais naudojasi bibliotekininkai atsakydami į užklausas, krašto istorija ir dabartimi besidomintys lankytojai, muziejininkai, žurnalistai, mokiniai.

● **Kraštotyros darbai.** Parengta 17 naujų kraštotyros darbų (2015 m. – 17): VB – 1, padaliniuose – 16.

Jolita Pipynienė parašė „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos metraštį. 2015 m.“ (54 p.)

Padaliniai parengė 2015 metų veiklos kronikas, tik Adomynės padalinys rašo bibliotekos metraštį.

- **Kraštotyros informacija interneto svetainėje** <http://www.kupiskiovb.lt/index.php/krastotyra>. Skyriuje „Kraštotyra“ yra rubrikos „Bibliotekos leidiniai“, „Žymūs kupiškėnai“, „Kupiškio garbės piliečiai“, kurios nuolat papildomos nauja informacija. Rubrikoje „Žymūs kupiškėnai“ abėcėlės tvarka sudarytas personalijų sąrašas, kuriame daugiau nei 400 pavardžių. Apie 300 kupiškėnų pateikiama išsamesnė informacija.

8. Dokumentų skaitmeninimas

2015 m. LR kultūros ministras patvirtino „Skaitmeninimo kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programą“. LNB Nacionalinis skaitmeninimo ir VEPS centras atliko apklausą viešosiose bibliotekose apie kultūros paveldo objektų atrankos, pasirengimo skaitmeninti, skaitmeninių kopijų sukūrimo, turinio ilgalaikio išsaugojimo ir viešinimo virtualioje erdvėje veiklas. Pagal 2015 m. spalio mėnesį atliktą apklausą Kupiškio VB Informacijos ir kraštotyros skyriuje saugomi dokumentai skaitmeninami tik savo reikmėms: parodoms, renginiams, leidybai. Šią veiklą regione koordinuoja Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka.

Parengti „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos skaitmeninės kolekcijos nuostatai ir skaitmeninimo tvarkos aprašas“, kurie patvirtinti 2016 m. balandžio 1 d. VB direktorės įsakymu Nr. IV-24. Parengtas skaitmeninimo veiklų planas 2016 m., vykdyta dokumentų iki 1940 m. atranka, kurių daugumą sudaro fotografijos su Kupiškio gatvių vaizdais bei istoriniais objektais.

Naudojantis bibliotekos įranga suskaitmeninta 18 dokumentų iki 1940 m. (sukurti įrašai bei nuskenuota pagal šiai veiklai keliamus reikalavimus). Kitus dokumentus teks vežti į Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės VB skaitmeninimo centrą, nes turima įranga nepajėgi atlikti kokybiško skenavimo.

Pagal kultūros paveldo skaitmeninimo stebėsenos tvarką viešoji biblioteka įsipareigoja pateikti Panevėžio apskrities VB Virtualios bibliotekos skyriui ataskaitas apie per metus vykdytas skaitmeninimo veiklas. Tai viena iš naujausių ir neseniai prasidėjusių Informacijos ir kraštotyros skyriaus veiklos sričių, apimančių rankraščių fondo formavimo ir skaitmeninimo procesus.

VIII. DALYVAVIMAS PROGRAMOSE. PROJEKTŲ RENGIMAS

1. Dalyvavimas programose, projektuose

Lietuvos kultūros tarybos 2016 metų I pusmečio projektų konkursui (I kvietimas) dar 2015 m. pabaigoje parengtos 6 paraiškos, iš jų tik viena gavo dalinį finansavimą – 1500 eurų, įvertinta 63 balais.

Buvo įgyvendinamas projektas „*Fotografijos mokymai-paroda „Neatrastas Kupiškis“*“ (vadovė Rūta Vilkienė). Organizuoti fotografijos pagrindų mokymai Kupiškio miesto vaikams ir jaunimui, kuriuos vedė Paulius Briedis, įsigyta mokymams skirtų leidinių (7 vnt. už 77 Eur), fotoaparatas „Nikon D90+Nikkor 18-105 mm (400 Eur)“, televizorius „Finlux 40FLHYR274S (254 Eur)“, rėmeliai parodoms (25 vnt. už 101,25 Eur). Vyko geriausių kadrų konkursas ir išleistas nugalėtojų nuotraukomis iliustruotas 2017 metų kalendorius. Parengta kilnojama fotografijų paroda „Neatrastas Kupiškis“, kuri eksponuota viešojoje bibliotekoje ir jos padaliniuose, Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijoje.

Įgyvendinant Lietuvos kultūros tarybos 2016 metų II pusmečio projektų konkursui (II kvietimas) teiktą ir dalinai finansuotą (1000 eurų) projektą „*Bibliotekos – bendruomenėms*“ (vadovė Jolita Pipynienė), kuris buvo skirtas Kupiškio krašto kultūros paveldo, kraštotyros informacijos ir etnokultūros sklaidai bei Bibliotekų ir Vietos bendruomenių metams paminėti, etnokultūros ir kraštotyros informacijos sklaidai vykdyta per edukacinius aukštaitiškų juostų pynimo užsiėmimus bei kraštotyros leidinių pristatymus, įtraukė gausų dalyvių skaičių (apie 900 žmonių), nes jiems organizuoti buvo pasirinktos netradicinės erdvės. Edukacinės juostų pynimo dirbtuvės „Mus sujungė juostų pynė“, kurias vedė juostų pynėjos Alina Kulvinskienė, Violeta Laužikienė ir Vida Palionienė, gegužės 22 d. veikė Skapiškyje vykusio XX tarptautinio teatrų festivalio „Pienių medus“ Amatų kiemelyje, liepos 6 d. – Kupiškio marių saloje festivalio „Stichijos“ metu, spalio 1 d. – parodoje „EXPO Aukštaitija 2016“ Panevėžio Cido arenoje, spalio 2 d. – Vilniaus kupiškėnų klube (Vilniaus mokytojų namuose). Pristatyti kraštotyros tematikos leidiniai: istorijos ir kultūros almanachas „Kupiškis. 2015“, kupiškėnų tarpe parašyta Algirdo Vilučio poezijos knyga „Kas otminčiai nesvetima“ ir literatų klubo „Lėvens balsai“ kūrybos rinktinė „Prošvaistės“. Vidmanto Jankausko fotografijų paroda „Pasivaikščiokim po Kupiškio kraštą“ eksponuota ne tik viešojoje bibliotekoje, bet apeliavo ir Alizavos, Salamiesčio, Adomynės, Skapiškio bendruomenes.

Neformalaus vaikų švietimo (NVŠ) programos projektui „*Neformaliojo vaikų švietimo paslaugų plėtra*“, kurį administruoja Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, pateiktos 3 paraiškos ir skirtas

finansavimas (2260 Eur) programoms „Šeštadieninė mokyklėlė 7-9 metų amžiaus vaikams“, „Knygos bičiulių klubas“ ir „Eko dirbtuvėlės“. Veiklų įgyvendinimui įsigyta prekių už 1261,21 Eur: sėdmaišiai (4 vnt. už 80 Eur), knygų skaityklė „PocketBook Touch Lux3 (už 119 Eur), laminatorius (20,40 Eur). Taip pat pirktą knygų (46 fiz. vnt. už 408,82 Eur).

Vaikų literatūros skyriuje 2016 m. vasario-birželio mėnesiais vykdyta NVŠ programa „**Šeštadieninė mokyklėlė 7-9 m. vaikams**“ (vadovė Rūta Vilkieienė), kurios tikslas – per įvairias menines veiklas atskleisti vaiko sugebėjimus, skatinti vaikų užimtumą, mažinti socialinę atskirtį, padėti lengviau adaptuotis mokykloje. Šeštadieniais buvo vedami edukaciniai užsiėmimai įvairiomis temomis: kompiuterinio raštingumo, rankdarbių, dailės ir kt. Buvo sudaryta 12 vaikų (kurių ugdymui gautos lėšos) grupė, tačiau kiekvieno užsiėmimo metu dalyvių skaičius siekdavo 15-20, prisijungdavo ir kai kurių tėvai.

Nuo rugsėjo mėnesio buvo vykdoma programa „**Knygos bičiulių klubas**“, joje dalyvavo beveik visi vaikai iš šeštadieninės mokyklėlės. Šios programos pagrindinis tikslas – vaikų skaitymo skatinimas.

Edukacinių užsiėmimų programa „**Eko dirbtuvėlės**“ 2016 m. rugsėjo-gruodžio mėnesiais vyko VB Skapiškio padalinyje (vyresn. bibliotekininkė Roma Bugailiškienė), kurios tikslas – skatinti jaunimo ir vaikų atsakingą požiūrį į gamtos išteklių saugojimą, ekologinį sąmoningumą ir draugišką aplinkai elgesį. Dalyvauti programoje užregistruota 15 III-X klasių mokinių, šeštadieniais organizuota 17 užsiėmimų, kurių trukmė 39 val., iš viso apsilankė 201 lankytojas. Užsiėmimų metu ne tik buvo kalbama apie ekologiją, atsakomybę už savo veiksmus, bet ir buvo ieškoma būdų, kaip suteikti atliekoms antrą gyvenimą, kur dar galime naudingai pritaikyti atliekas. Vaikai iš plastikinių butelių gaminosi sau baldą-pufą, pynė įvairias dėžutes, kūrė kalėdines eglutes ir jų papuošalus, parengė ir gyventojams išplatino vaikų piešiniais iliustruotą skrajutę-kalendorių, kuriame yra informacija apie atliekų rūšiavimo naudą, atliekų išvežimo Skapiškio seniūnijoje grafikas. Ši programa tęsis ir 2017 m., į veiklą bus įtraukta daugiau vaikų ir tėvelių iš socialiai pažeidžiamų šeimų.

Daugiau apie projektų įgyvendinimą „V. Kultūrinė veikla“, „VI. Darbas su vartotojais vaikais“.

Kupiškio VB ir padaliniai kiekvienais metais aktyviai dalyvauja projekte „**Metų knygos rinkimai**“. 2016 m. buvo pateikta 18 paraiškų (jas rašė VB ir visi padaliniai), teigiamai įvertinta – 11. Metų knygos rinkimų akcijai skirtas knygas gavo Kupiškio VB Skaitytojų aptarnavimo ir Vaikų literatūros skyriai bei 9 padaliniai: Antašavos, Juodpėnų, Laičių, Lukonių, Naivių, Palėvenėlės, Salamiesčio, Subačiaus, Virbališkių. Iš viso 50 fiz. vnt. (2015 m. – 59 fiz. vnt.) už 276,34 Eur.

2. Projektų rengimas

Lietuvos kultūros tarybos 2016 metų II pusmečio projektų konkursui (II kvietimas) parengtos 3 paraiškos. Finansuotas tik vienas projektas.

Programos „Kultūros edukacija“ projektas „**Lietuvos radijo kūrėjai. Petras Babickas**“ (vadovė Lina Matiukaitė) – Lietuvos radijo pradininko Petro Babicko atminimo įprasminimui ir Lietuvos radijo 90-mečio paminėjimui skirta programa (jaunųjų radijo diktorių konkursas, jaunųjų fotomėgėjų darbų paroda, vakaras-portretas P. Babicko atminimui ir kt.). Projekto sąmata 3180 Eur, iš Kultūros rėmimo fondo prašoma 2490 Eur. Projektas įvertintas 46 balais, nefinansuotas.

„Socialinės integracijos, pilietiškumo ir bendruomenių aktyvumo didinimo programai“ parengtas projektas „**Bibliotekos – bendruomenėms**“ skiriamas Kupiškio krašto kultūros paveldo, kraštotyros informacijos ir etnokultūros sklaidai bei bibliotekų ir bendruomenių bendradarbiavimui. Projekto sąmata 2700 Eur, iš Kultūros rėmimo fondo prašoma 2150 Eur. Paraiška įvertinta 66 balais, skirta tik 1000 Eur.

Įgyvendinant „Kultūros edukacijos“ programos projektą „**Įmink kūrybos paslaptis su Renata Šerelyte**“ (vadovė Rūta Vilkieienė) buvo planuojama bendradarbiaujant su rašytoja Renata Šerelyte organizuoti kūrybinio rašymo dirbtuves 3-6 klasių mokiniams. Paraiška įvertinta 55 balais, finansavimas negautas.

Lietuvos kultūros tarybos 2017 metų I pusmečio projektų konkursui (I kvietimas) 2016 m. rudenį parengtos 3 paraiškos. Finansavimo negavo nei vienas projektas. Praeinamas balas – 55.

Projektų, skatinančių Lietuvos gyventojų pilietiškumą, politinį aktyvumą ir patriotiškumą, programai parengta paraiška „**Prožvalgos po Skapiškio kroštų**“ (vadovė Roma Bugailiškienė), skirta savo krašto istorijos ir kultūros pažinimui ir sklaidai įvairiomis formomis. Projekto sąmata 3073 Eur, iš Kultūros rėmimo fondo buvo prašoma 2553 Eur. Paraiška įvertinta 37 balais.

Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio programai parengtas projektas „**100 metų – 100 asmenybių: „Lietuvos istorijoje – kupiškėnų vardai**“ (vadovė L. Matiukaitė), skiriamas šimtui Kupiškio krašto įtakingiausių ir žymiausių asmenybių, dirbusių 1918-2017 m., išrinkti, Kupiškio rajone ir ne Kupiškyje gyvenančių kraštiečių pilietiniam sąmoningumui ir istorinei savimonei ugdyti. Projekto sąmata 5355 Eur, iš Kultūros rėmimo fondo buvo prašoma 3345 Eur. Paraiška įvertinta 59 balais.

Skaitymo skatinimo programai teikta paraiška „**Knyga – kelias į savęs pažinimą**“ (vadovė Rūta Vilkieienė) nepaėjo administracinės patikros.

IX. BIBLIOTEKOS ĮVAIZDŽIO FORMAVIMAS

Bibliotekos naudoja įvairias savo veiklos ir paslaugų viešinimo, įvaizdžio kūrimo priemones: tai informacija žiniasklaidoje (periodinėje spaudoje, internete, per televiziją ir radiją), skelbimai bibliotekose ir kitose viešose erdvėse, kvietimai į renginius, elektroniniai laiškai, facebook, įvairaus pobūdžio leidiniai, priemonės reprezentacijai su bibliotekos atributika, renginių fotografavimas ir filmavimas ir kt.

1. Leidiniai

- **Knygos.** Kupiškio viešoji biblioteka 2016 m. knygų neišleido. Kupiškio etnografijos muziejaus specialistės Aušros Jonušytės sudarytoje serijos „Lietuvos valsčiai“ monografijoje „Kupiškis: Naujausi moksliniai lokaliniai tyrimai“ spausdinami du viešosios bibliotekos darbuotojų straipsniai: Linos Matiukaitės „Kupiškio krašto bibliotekų istorijos fragmentai“ ir Danutės Baronienės „Ugniagesiai ir jų veikla Kupiškio krašte (Iš priešgaisrinės tarnybos istorijos)“.

Skapiškio padalinio vyresn. bibliotekininkė R. Bugailiškienė parengė, sumaketavo ir atspausdino Aldonos Raišienės kraštotyros darbą „Tos kaimo vakaruškos“ (apie Skapiškio krašto muzikantus). 25 puslapių knygelė išleista savilaidos būdu 15 egz. tiražu.

- **Lankstinukai (3).** Kraštotyrinio pobūdžio lankstinukai: „Jadvyga Gabriūnaitė: 1936 09 10 – 1990 06 13“ ir „Kleopas Jurgelionis. Nepažintas poetas, nesuprastas žmogus: 130 metų sukakčiai“ (parengė Virbališkių padalinio vyresn. bibliotekininkės L. Mačiulienė ir L. Čejauskienė), „Tos kaimo vakaruškos“ (parengė R. Bugailiškienė).

- **Lankstinukų formos parodų katalogai (2).** Paroda „Kūrybos erdvės 2016: Kūrybinis kokteilis“ (parengė L. Matiukaitė), Gemos Ivanauskaitės kūrybos darbų paroda „Gamtos spalvų paletė“ (parengė Virbališkių padalinio vyresn. bibliotekininkė L. Mačiulienė).

- **Kalendoriai (2).** „Kupiškio kalendorius 2017 metams: jubiliejai, datos“ (sudarytoja D. Baronienė), „2017 metų kalendorius: jubiliejai, šventės, atmintinos dienos, datos“ (sudarytoja L. Matiukaitė).

- **Programos, skrajutės, skirtukai (6).** Skirtukas-kalendorius „Kodėl reikia rūšiuoti šiukšles?“ su informacija apie šiukšlių išvežimo grafiką Skapiškio seniūnijoje ir vaikų darbeliais (parengė R. Bugailiškienė ir edukacinių užsiėmimų „Eko dirbtuvėlės“ dalyviai). L. Matiukaitė paruošė Nacionalinės Lietuvos bibliotekų savaitės „Stiprios bibliotekos – stipri visuomenė“ renginių programą, R. Vilčinskienė – skrajutes „Knygų Kalėdos“ ir „Kupiškio viešoji biblioteka – Vilniaus knygų mugėje“. J. Širvinskienė atnaujino skrajutes „Užsisakyk ar rezervuok knygą internetu“ ir „Elektroninio katalogo galimybės“.

- **Skelbimai, kvietimai (parengta daugiau nei 60)** naudojami informacijos apie bibliotekose renginius ir kitas veiklas sklaidai. VB juos rengia R. Vilčinskienė, L. Matiukaitė ir R. Vilkienė. Skelbimai kabinami skelbimų lentose bibliotekose, įvairiose įstaigose, lauko stenduose, skelbiami laikraščiuose ir interneto svetainėse, facebook'e, siunčiami el. paštu.

- **Bibliotekininkų pagalba ruošiant įvairius leidinius, rašant straipsnius.** Kasmečio istorijos ir kultūros almanacho „Kupiškis“ (vyr. redaktorius ir sudarytojas dailėtyrininkas, žurnalistas V. Jankauskas, redakcinei kolegijai priklauso ir VB darbuotojos L. Matiukaitė bei D. Baronienė) keturioliktam numeriui – „Kupiškis. 2016“ bibliotekininkai paruošė 4 publikacijas.

Toliau renkama informacija „Kupiškėnų enciklopedijos“, kurios sumanytojas ir vyr. redaktorius jau minėtas V. Jankauskas, trečiajam tomui. Darbe talkina ir bibliotekų darbuotojos: jos parašė 5 straipsnius (biogramas), taip pat redagavo anksčiau pateiktą informaciją.

Informacijos ir kraštotyros skyriaus darbuotojos talkino Kupiškio etnografijos muziejaus specialistei Aušrai Jonušytei rengiant valsčių serijos monografiją „Kupiškis“: tikslino bibliografinių išnašų duomenis, asmenybių gyvenimo ir veiklos datas. Bendradarbiavo su rajono laikraščiu „Kupiškėnų mintys“ – surado ir pateikė daug informacijos žurnalistams jų įgyvendinamam projektui „Kupiškio krašto kaimų istorijos“.

Daugiau apie leidiniams paruoštus straipsnius skyriuje „IX.2. Straipsniai ir informacija žiniasklaidoje, kituose leidiniuose“.

2. Straipsniai ir informacija žiniasklaidoje, kituose leidiniuose, internete

Straipsnius tradicinei periodinei spaudai, kraštotyros leidiniams ir interneto svetainėms 2016 m. rengė 24 bibliotekininkai: VB – 9 ir padalinių – 15. Iš viso jie parašė 225 straipsnius. Daugiausia straipsnių parengė už VB interneto svetainės administravimą atsakinga vyresn. bibliotekininkė R. Vilčinskienė ir Skaitytųjų aptarnavimo skyriaus vedėja J. Širvinskienė – po 17, direktoriaus pavaduotoja L. Matiukaitė (14), padalinių darbuotojos A. Bukienė (16) ir N. Paukštienė (15), L. Dešrienė (12) ir J. Vosylienė (9).

Iš viso straipsnių, publikacijų, informacijų, vaizdo siužetų apie rajono bibliotekas 2016 m. 315 (2015 m. – 317, 2014 m. – 328)										
Tradicinė periodinė spauda 55 (69)				Kiti leidiniai, knygos (bibliote- kininkų)	Informacija internete 227 (214)				Televizija, radijas 24 (32)	
Parašyta bibliotekininkų 13 (24)		Parašyta ne bibliotekos darbuotojų 42 (43)			Bibliotekininkų 203 (191)		Ne bibliotekininkų 24 (23)		LRT radijas	TV „Kupiškėnų studija“
Respub. spauda	Rajono spauda	Respub. spauda	Rajono spauda		VB svetainė	Kitos svetainės	VB svetainė	Kitos svetainės		
2 (6)	11 (18)	15 (8)	27 (35)		9 (5)	164 (178)	39 (13)	0 (2)		

2.1. Spauda (tradicinė)

• **Bibliotekų darbuotojai** įvairiems periodinės spaudos ir kraštotyros leidiniams paruošė 22 straipsnius (2015 m. – 29): žurnalui „Tarp knygų“ – 2, rajono laikraščiui „Kupiškėnų mintys“ – 11, kitiems leidiniams – 9. Straipsnių sumažėjo, nes laikraštis „Kupiškėnų mintyse“ labai nenoriai spausdina straipsnius apie bibliotekose įvykusius renginius. Straipsnius tradicinei spaudai rašė 9 bibliotekininkai: VB – 6, padalinių – 3 (Alizavos, Palėvenėlės ir Skapiškio).

Žurnale „Tarp knygų“ spausdinti tik 2 straipsniai: L. Matiukaitės „Skulptoriaus Juozo Kėdainio 100-osioms gimimo metinėms“ ir J. Širvinskienės „Biblioteka jau turi globėją“.

Kultūros ir istorijos almanachui „Kupiškis. 2016“ paruoštos 4 publikacijos: L. Matiukaitės – „Kultūros įvykių kronika. 2016“, „Naujausi leidiniai apie Kupiškio kraštą ir jo žmones: 2015-2016 m.“, rubrika „Lėvens balsai“, D. Baronienės – „Kupiškio kalendorius 2017 metams: jubiliejai, datos“.

„Kupiškėnų enciklopedijos“ III tomui L. Matiukaitė paruošė 5 biogramas (E. Urbonienės, R. Urbono, G. Koriznienės, A. Uldukienės ir K. Stančiko).

• **Ne bibliotekos darbuotojų straipsniai.** Apie bibliotekas spausdintos 42 įvairaus pobūdžio žurnalistų ir kitų asmenų publikacijos: rajono laikraštyje „Kupiškėnų mintys“ – 27, respublikiniuose leidiniuose – 15. Žurnalistai gana dažnai lankosi bibliotekose vykstančiuose renginiuose ir juos aprašo.

Apie bibliotekas ir bibliotekininkes daugiausia rašė „Kupiškėnų minčių“ žurnalistės B. Aleknienė (10 straipsnių) ir J. Banionienė (9). Šio laikraščio rubrikoje „Kviečia“ nemokamai skelbiama informacija apie būsimus bibliotekų renginius, veikiančias parodas.

Laikraštyje „Ūkininko patarėjas“ apie bibliotekas, jų organizuotus renginius rašė žurnalistė V. Juškienė (6 straipsniai), „Panevėžio krašte“ 4 straipsnius apie bibliotekas paskelbė L. Rušėnienė, 3 istorikės A. Vasiliauskiene straipsniai spausdinti laikraščiuose „XXI amžius“ ir „Lietuvos aidas“.

Bibliotekininkų ir žurnalistų straipsnių periodinėje spaudoje aprašus galima rasti: bibliotekininkystės kartotekoje, Kupiškio VB e.kataloge per straipsnių paiešką (prieiga per www.kupiskiovb.lt, www.libis.lt).

2.2. Televizija ir radijas

• **Viešojo įstaiga Kupiškio televizijos ir informacijos centro „Kupiškėnų studija“** rengia valandos trukmės informacinę-apžvalginę laidą „Savaitė“, kurią galima žiūrėti internete www.kupiskis.lt/ nuoroda „Kupiškėnų studija“ ir <https://www.youtube.com/user/KupiskioTV?feature=mhee>. „Savaitėje“ per metus parodyti 18 reportažų apie viešųjų bibliotekų vykdomus projektus, renginius, akcijas.

• **LRT** radijas vasarą keliavo po Lietuvos miestus ir miestelius. Rugpjūčio 26 d. speciali laida buvo transliuojama iš Kupiškio. Joje dalyvavo laikinai einanti direktorės pareigas Lina Matiukaitė ir kalbėjo apie buvusią sinagogą, kurioje įsikūrusi viešojo biblioteka. LRT radijo laidos „Ryto garsai“ rubrikoje „Kultūros anonsai“ 5 kartus informuota apie Kupiškio viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose įvyksiančius renginius.

2.3. Internetas

• **Informacija apie bibliotekas, jų veiklą, paslaugas.** Įvairiose interneto svetainėse buvo paskelbta 227 straipsniai (2015 m. – 214). 203 iš jų parengta bibliotekų darbuotojų

VB svetainėje www.kupiskiovb.lt buvo 164 straipsniai (2015 m. – 180): VB darbuotojų – 58, padalinių 106. Straipsnius rašė 9 VB darbuotojos, daugiausia R. Vilčinskienė (15 strp.) ir J. Širvinskienė (12), 14 padalinių bibliotekininkės, daugiausia A. Bukienė (16), N. Paukštienė (15), L. Dešrienė (11). Renginių skelbimus (jų būta apie 50) ruošė R. Vilčinskienė, L. Matiukaitė ir R. Vilkienė.

Tinklapyje www.temainfo.lt publikuoti 3 bibliotekininkų (M. Levickienės, R. Vilkienės ir R. Bugailiškienės) bei 7 žurnalistų R. Briedienės ir V. Juškienės straipsniai apie rajono viešąsias bibliotekas, jose vykusius renginius. Šios svetainės kalendoriuje skelbiami bibliotekų būsimų renginių anonsai.

Laikraščio „Kupiškėnų minčys“ internetiniame puslapyje www.kmintys.lt publikuoti 6 straipsniai.

Kupiškio savivaldybės svetainėje www.kupiskis.lt paskelbta 9 skelbimai apie būsimus Kupiškio viešosios bibliotekos renginius. Svetainėje yra reklaminis skydelis „Viešosios bibliotekos renginių planas“.

Po 2-4 straipsnius ar skelbimus apie Kupiškio bibliotekas ir jų renginius, įvairias akcijas paskelbta svetainėse <http://3erdve.lt>, <http://kupiskenukuryba.lt>, <http://www.kupiskiokultura.lt>, www.pavb.lt, <http://www.vilniauskupiskenai.lt>, <http://www.bernardinai.lt>, <http://www.anyksta.lt>, <http://15min.lt>, <http://panevezys.lt>, <http://etnografijosmuziejus.lt>, <http://www.skaitymometai.lt>, www.lietuve.lt, www.psvb.lt, <http://www.panrs.lt>, www.civitas.lt, <http://www.lsdpkupiskis.lt> ir kt.

● **Kupiškio VB svetainės www.kupiskiovb.lt tvarkymas.** VB svetainės nauja versija sukurta 2010 m., ją reikėtų atnaujinti. Svetainę administruoja ir pildo nauja informacija vyresn. bibliotekininkė Regina Vilčinskienė. Įkeliami aktualūs reklaminiai skydeliai („Bibliotekų metai“, „Metų knygos rinkimai“, „Knygų Kalėdos“ ir kt.), parengtos dvi virtualios parodos. Iš viso bibliotekos svetainėje paskelbta 279 publikacijos: 164 straipsniai, 39 skelbimai, 16 – kvietimų, 60 – kitos informacijos.

Naujausia informacija ir nuotraukos skelbiamos viešosios bibliotekos facebook paskyroje <http://www.facebook.com/kupiskiovb>. Savo paskyras turi susikūrę Šimonių, Subačiaus ir kiti padaliniai.

3. Kitos bibliotekos įvaizdžio kūrimo priemonės

Bibliotekų renginiai ir kiti svarbūs įvykiai fotografuojami, nuotraukos archyvuojamos, aprašomos, įrašomos į elektronines laikmenas. Svarbesni renginiai filmuojami, kaupiamas vaizdo įrašų archyvas. Sumontuotas filmukas „Vaikų Velykėlės 2016“.

Iki kiekvieno mėnesio 24 d. visi VB skyriai ir padaliniai bibliotekos administracijai pateikia informaciją apie ateinančio mėnesio renginius. Sudaroma VB ir padalinių mėnesio renginių (veiklos) programa, kuri paskelbiama bibliotekos tinklapyje, taip pat persiunčiama savivaldybei. Kupiškio rajono savivaldybės Kultūros švietimo ir sporto skyrius sudaro bendrą kultūros ir švietimo įstaigų mėnesio veiklos programą, kurioje pateikiama informacija ir apie viešosios bibliotekos bei padalinių žodinius renginius, kūrybinių darbų ir spaudinių parodas.

Viešojoje bibliotekoje įvairi informacija iškabinama vidaus stenduose, langų vitrinose, taip pat mieste esančiose skelbimų lentose. Visuose padaliniuose yra reklamai skirti stendai. Reprezentacijai naudojami ankstesniais metais pagaminti rašikliai, maišeliai ir puodukai su bibliotekos atributika.

X. BENDRADARBIAVIMAS

1. Bendradarbiavimas su įvairiomis institucijomis

Kupiškio viešoji biblioteka aktyviai bendradarbiauja su visomis Kupiškio miesto ugdymo įstaigomis: Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazija, Kupiškio Povilo Matulionio progimnazija, mokykla „Varpelis“, Kupos pradinė mokykla, Kupiškio meno mokykla, vaikų lopšeliais-darželiais „Saulutė“ ir „Obelėlė“, VšĮ Kupiškio vaikų dienos centru, Paketurių šv. Kazimiero globos namais. Su daugeliu pasirašytos bendradarbiavimo sutartys. 2016 m. pasirašyta sutartis su Kupiškio Trečiojo amžiaus universitetu. Veiklos sritys įvairios: informacijos teikimas, informacinių gebėjimų ugdymas, skaitymo skatinimas, renginių organizavimas, dalyvavimas projektuose, galimybė naudotis vieša interneto prieiga.

Palaikomi glaudūs ryšiai su Kupiškio etnografijos muziejumi ir kultūros centru, Kupiškio turizmo ir verslo informacijos centru, laikraščiu „Kupiškėnų mintys“, VšĮ Kupiškio televizijos ir informacijos centro „Kupiškėnų studija“, Kupiškio policijos komisariatu, Kupiškio rajono etninės kultūros plėtros taryba.

Aktyviai bendradarbiaujama su Kupiškio rajono literatų klubu „Lėvens balsai“, Kupiškio Trečiojo amžiaus universitetu – šių asociacijų užsiėmimai vyksta Kupiškio VB patalpose, bibliotekininkai talkina organizuojant renginius. Biblioteka draugauja ir su Vilniaus kupiškėnų klubu, dalyvauja renginiuose.

Bibliotekų metais labai suaktyvėjo bendradarbiavimas su Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešąja biblioteka – dėkojame kolegoms už pakvietimus dalyvauti bendruose projektuose ir kitose iniciatyvose, už nuoširdų dalijimąsi patirtimi ir mums suteiką galimybę pasidalinti savąja patirtimi (dalyvavimas Vilniaus knygų mugėje ir parodoje „Expo Aukštaitija. 2016“ su edukacinėmis programomis).

Bibliotekininkai dėkingi Kupiškio VB renginių ir projektų rėmėjams: Lietuvos kultūros tarybai, Kultūros ministerijai, Kupiškio rajono savivaldybei ir jos merui Dainiui Bardauskui, LR Seimo nariams Audriui Šimui ir Aleksandrui Zeltiniui, savivaldybės tarybos nariams Sauliui Dugnei ir Zigmantui

Aleksandravičiui, UAB „Šalva“, Labdaros ir paramos fondui „Švieskime vaikus“, leidyklai „Nieko rimto“, Lietuvos rašytojų sąjungos Rašytojų klubui, UAB „Patogu pirkti“, Kupiškio kultūros centrui, UAB „Kupiškėnų mintys“, www.temainfo.lt, Kupiškio turizmo ir verslo informacijos centrui, Kupiškio etnografijos muziejui, VŠĮ Kupiškio televizijos ir informacijos centro „Kupiškėnų studija“ ir kt.

Padaliniai bendradarbiauja su mokyklomis, kartu organizuoja įvairius renginius, vykdo bendrus projektus. Ypatingai su mokyklomis susietos 5 sujungtosios bibliotekos – jos mokyklų bendruomenių dalis. Palaikomi ryšiai su Kupiškio kultūros centro padaliniais, seniūnijomis, nevyriausybiniėmis organizacijomis – ūkininkių draugija „Sodžius“, kaimo bendruomenėmis. Dažni renginių rėmėjai yra ūkininkai ir verslininkai.

2. Bibliotekų bičiuliai

GLOBĖJAS SURASTAS. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, įgyvendindama projekto „Bibliotekos pažangai 2“ iniciatyvą „Atrask vaikystės biblioteką“, kvietė prie prisijungti Lietuvoje žinomus, autoritetą turinčius žmones ir tapti bibliotekų globėjais. Kupiškio viešoji biblioteka nuo 2016 m. pavasario jau turi globėją – juo maloniai sutiko tapti žurnalistas, keliautojas, knygų autorius Vytautas Radzevičius. Šis visoje Lietuvoje garsus, be galo įdomus ir išsilavinęs žmogus, vaikystės vasaras praleidęs pas senelius Kupiškyje, jau tris kartus susitiko su kupiškėnais – pasakojo apie keliones po įvairias pasaulio šalis, pristatė savo knygą „Pasaulio puodai“, pravedė „Intelektų kovas su Vytautu Radzevičiumi“, atidengė bibliotekos globėjo knygų lentyną – bibliotekai jau dovanavo daugiau nei pusantro šimto tikrai vertingų knygų.

Kupiškio viešoji biblioteka turi daug bičiulių – tai kupiškėnai ir mūsų kraštui prijaunantys žmonės. Palaikomi ryšiai su humanitarinių mokslų dr. Klementina Vosylyte, Žiedūne Zaveckiene, prof. Genovaite Dručkute, dr. Aldona Vasiliauskiene, dailėtyrininku Vidmantu Jankausku, rašytojais Renata Šerelyte, Audrone Urbonaite ir Jurgiu Usinavičiumi, kompozitoriumi Algimantu Kriūka, dailininkais Henriku Orakausku, Saverija Kaziūnaite, Irena Žviliuviene, Dalia Grybauskaite, Egle Kuckaite, Birute Sarapiene, aktoriumi Romualdu Gudu bei kt.

Subačiaus miesto padalinys jau treči metai turi du globėjus – profesorių, habil. fizinių mokslų dr. Romualdą Karaziją ir Ustronės knygnešių muziejuje (Panevėžio r.) dirbantį Audrių Daukšą. Tęsiasi draugystė su kalbininku prof. Prano Skardžiaus sūnėnu, Lietuvos kariuomenės savanorių draugijos pirmininku Dainiumi Gudeliu, su žurnalistu Antanu Kubiliumi, filologe, docente Dalia Dilyte-Staškevičiene.

Alizavos padalinys palaiko ryšius su chorvedžiu, docentu Pranu Jankausku, Lukonių – su profesoriumi Stasiu Karazija, poeto Liudo Šeštoko artimaisiais, Salamiesčio – su kalbininke, humanitarinių mokslų dr. Klementina Vosylyte, Skapiškio – su dr. Aldona Vasiliauskiene, Šimonių – su rašytoja Renata Šerelyte, Naivių – su akademiko Juozo Matulio vaikais. Palėvenėlės biblioteka gražiai bendrauja su kunigu Justu Jasėnu ir Palėvenėlės parapijos bendruomene.

3. Narystė kitose organizacijose

Lietuvos bibliotekininkų draugijos Kupiškio skyrius jungia 18 narių. Deja, aktyvia veikla negalime pasidžiaugti. Kupiškio VB yra Savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos narė. Kupiškio VB direktorė Daiva Bubulienė iki 2016 m. liepos mėnesio buvo Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos narė.

Informacijos ir kraštotyros skyriaus vedėja Danutė Baronienė ir Virbališkių padalinio vyresn. bibliotekininkė Lidija Mačiulienė priklauso Kupiškio rajono etninės kultūros plėtros tarybai. D. Baronienė tarybos ataskaitiniame susirinkime skaitė pranešimą „Etninės kultūros sklaida rajono bibliotekose 2016“.

Padalinių darbuotojos aktyviai dalyvauja bendruomenių veikloje, yra jų valdybų narės. Dvi bibliotekininkės yra jų pirmininkės: Laisva Čiuliepienė – Antašavos, Roma Bugailiškienė – Skapiškio.

XI. METODINĖ VEIKLA

Už metodinę veiklą atsakinga direktorės pavaduotoja, kuri organizuoja renginius bibliotekų darbuotojų profesinei kvalifikacijai kelti, metodines išvykas į padalinius, teikia praktinę ir metodinę pagalbą, konsultacijas, rengia Kupiškio rajono SVB veiklos planus ir ataskaitas.

1. Normatyviniai, planavimo ir atskaitomybės dokumentai, metodinės rekomendacijos

Vadovaujantis „Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metais programa“, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015 m. kovo 4 įsakymu Nr. ĮV-15, parengti dokumentų skaitmeninimą reglamentuojantys dokumentai: „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos skaitmeninimo tvarkos aprašas“ ir „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos skaitmeninės kolekcijos nuostatai“ (patvirtinta 2016 m. balandžio 1 d. VB direktoriaus įsakymu Nr. ĮV-24),

„Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos skaitmeninamų kultūros objektų atrankos komisijos darbo reglamentas“ (patvirtinta 2016 m. balandžio 1 d. VB direktoriaus įsakymu Nr. IV-25).

Kupiškio rajono savivaldybė Taryba 2016 m. balandžio 28 d. sprendimu Nr. TS-142 patvirtino „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos teikiamų paslaugų sąrašą ir kainas“.

Parengta nauja Vaikų literatūros skyriaus vyresn. bibliotekininko pareigybių aprašo redakcija (patvirtinta 2016 m. sausio 5 d. VB direktoriaus įsakymu Nr. IV-2).

Lina Matiukaitė parengė Kupiškio rajono savivaldybės viešųjų bibliotekų 2017 metų veiklos planą, parašė Kupiškio rajono SVB 2015 metų veiklos tekstinę ataskaitą. Parengtos SVB, VB ir padalinių 2015 m. statistinės ataskaitos „1 Biblioteka metinė“ ir duomenys suvesti į LIBIS Bibliotekų statistikos modulį.

2. Praktinė pagalba

• **Metodinės išvykos.** Organizuotos tik 9 išvykos į padalinius, iš jų 6 skirtos darbo patikrinimui ir konsultacijoms, 1 – dalyvavimui Antašavos bibliotekos jubiliejuje, 2 – Laičių ir Skapiškio padalinių dokumentų fondų patikrinimui. Per metus apsilankyta visuose padaliniuose, domėtasi jų darbu, dokumentacijos pildymu, veiklos planų ir paskirtų rekomendacijų vykdymu, fondo tvarkymu ir kitais klausimais. Išvykose dalyvavo 10 VB darbuotojų. Iš viso metodinėse išvykose praleista 48 darbo dienos. Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėja Jūratė Motiejūnienė į padalinius vyko 12 kartų, direktoriaus pavaduotoja L. Matiukaitė – 7 kartus, skyrių vedėjos D. Baronienė ir J. Širvinskienė – po 4-6 kartus. Daugiausia dienų (po 6) dokumentų fondų patikrinimuose praleido J. Motiejūnienė ir vyresn. bibliotekininkės Z. Vadišovienė (po 6 dienas), D. Kaušakytė ir R. Vilčinskienė (po 4 dienas).

Retai apsilankoma padaliniuose, metodinės išvykoms reikėtų skirti didesnę dėmesį. 2016 m. viešosios bibliotekos darbuotojai buvo užimti ir kitais darbais, susijusiais su pastato rekonstrukcija – knygų fondo pervežimu į laikinas patalpas, skyrių perkėlimu iš vieno aukšto į kitą. Padidėjo darbo krūvis administracijos darbuotojams – nuo birželio mėnesio nedirbo direktorė D. Bubulienė. Tikimės, kad pradėjus dirbti naujam direktoriui metodinių išvykų problema bus išspręsta.

• **Konsultacijos** įvairiais darbo klausimais darbuotojams teikiamos metodinių išvykų, pasitarimų, asmeninių pokalbių metu, elektroniniais laiškais, skype, telefonu.

XII. PERSONALAS

1. Darbuotojų skaičius ir kaita

• **Etatų skaičius SVB** nepasikeitė – 46,6. Iš jų: 34 – profesionalūs bibliotekininkai, 4 – kvalifikuoti specialistai ir 8,6 – techninis personalas;

- VB – 27 etatai: profesionalūs bibliotekininkai – 18, kvalifikuoti specialistai – 4, techniniai darbuotojai – 5;

- Subačiaus MP – 2,15 etato: 2 – profesionalūs bibliotekininkai, 0,15 – valytojos;

- KP – 16,1 etato: 14 – bibliotekininkai, 2,1 – valytojos. Po 0,5 bibliotekininko etato yra Laičių ir Lukonių padaliniuose. Padalinių bibliotekininkės antraeilėse pareigose dirba valytojomis po 0,15 etato.

Kupiškio rajono viešosiose bibliotekose dirbo 39 darbuotojai (2016 12 31), iš jų 32 profesionalūs bibliotekininkai. Taupant lėšas savivaldybės vadovų iniciatyva metų pabaigoje buvo laikinai neužimti 4 bibliotekininkų etatai (3 viešojoje bibliotekoje ir 1 Subačiaus padalinyje) ir 3,35 techninių darbuotojų etatai.

	Etatų skaičius	Profesionalių bibliotekininkų išsimokslinimas							
		Darbuotojai		aukštasis		aukštesnysis		kitas	
		Iš viso	Iš jų profesionalūs bibliotekininkai	skaičius	%	skaičius	%	skaičius	%
VB	28,35	22	15	9	60,0	6	40,0	-	-
MP	2,15	1	1	1	100,0	-	-	-	-
KP	16,1	16	16	6	37,5	9	56,2	1	6,3
SVB	46,6	39	32	16	50,0	15	46,9	1	3,1

Aukštąjį išsimokslinimą turi 16 arba 50 % profesionalių bibliotekininkų (2015 m. – 51,4 %), iš jų bibliotekininkystės ir komunikacijos mokslų – 8. Universitetinį išsimokslinimą turi 14 profesionalių bibliotekininkų ir aukštąjį neuniversitetinį – 2. Iš viso 19 bibliotekininkų (59,3 %) turi aukštąjį ir aukštesnįjį bibliotekininkystės ir informacijos mokslų išsimokslinimą. Specialistų kiekvienais metais mažėja: į pensiją

išėjusius dažniausia pakeičia jau kitų profesijų išsimokslinimą turintys žmonės, kuriems nėra lengva dirbti bibliotekose, suprasti šio darbo specifiką.

• **Darbuotojų kaita** nebuvo didelė. Iš darbo išėjo 3 profesionalūs bibliotekininkai, nebuvo priimtas nei vienas darbuotojas. Nuo vasario 1 d. su kolektyvu atsisveikino pensinio amžiaus sulaukusi ir beveik 40 metų bibliotekoje išdirbusi Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vyresn. bibliotekininkė Julė Kaminskienė. Nuo vasario 1 d. iš darbo išėjo Subačiaus miesto padalinio vedėja Inga Dovydenienė. To paties padalinio vyresn. bibliotekininkė Audronė Bukienė pervesta į Subačiaus padalinio vedėjos pareigas.

2016 m. liepos 27 d. iš darbo atleista viešosios bibliotekos direktorė Daiva Bubulienė. Nuo rugpjūčio 2 d. laikinai direktorės pareigas ėjo direktoriaus pavaduotoja Lina Matiukaitė.

• **Profesinės šventės.** Balandžio 15 d. Kupiškio kultūros centre buvo minima *Pasaulinė kultūros diena*. Pirmą kartą Kupiškio kultūros puoselėtojams buvo įteiktos penkios statulėlės „Už nuopelnus kultūrai“. Vientinių statulėlių kūrėjas – kalvis Audrius Laucius. Garbingas apdovanojimas atiteko ir Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktoriaus pavaduotojai Linai Matiukaitei – už profesionalią organizacinę veiklą formuojant ir įgyvendinant strategines bibliotekos veiklos kryptis, svarų indėlį išsaugant kultūros vertybes, puoselėjant tradicijas, įgyvendinant kultūrinės iniciatyvas. Seimo narys Aleksandras Zeltinis Seimo švietimo, mokslo ir kultūros komiteto padėkomis apdovanojo Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėją Jūratę Motiejūnienę bei Informacijos ir kraštotyros skyriaus vedėją Danutę Baronienę.

2. Bibliotekininkų profesionalumo ugdymo renginiai Kupiškio viešojoje bibliotekoje

Per metus kvalifikaciją pakėlė ir seminarų bei kitų mokymų baigimo pažymėjimus gavo 28 bibliotekininkai (87,5 %): VB – 12, padalinių – 16.

• **Viešosios bibliotekos ir padalinių darbuotojų pasitarimuose** (2016 m. – 5) aptartos įvairios bibliotekų veiklos aktualijos, darbo organizavimo klausimai: veiklos planų 2017 metams rengimas, bibliotekų veiklą reglamentuojantys dokumentai („Bibliotekų veiklos strateginės kryptys 2016-2022 metams“, „Kupiškio rajono savivaldybės biudžetinių įstaigų vardu gautos paramos skirstymo taisyklės“), veiklos planų vykdymas, projektas „Bibliotekos pažangai 2“ ir jo veiklos, Bibliotekų metų ir Nacionalinės bibliotekų savaitės, Knygų Kalėdų akcijos ir Metų knygos rinkimų renginiai, dokumentų fondų tvarkymas, kasmetė turto inventorizacija, VB ir padaliniuose vykdomi projektai, rajono viešųjų bibliotekų finansinė ir materialinė būklė, su bibliotekininkų atlyginimų kėlimu susiję klausimai. Buvo supažindinama su naujausiomis knygomis, dalintasi įspūdžiais iš seminarų, mokymų, konferencijų, išvykų.

Rugsėjo mėnesio pasitarime dalyvavo rajono meras Dainius Bardauskas, nuo balandžio mėnesio dirbanti Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus vedėja Jurgita Trifeldienė ir šio skyriaus vedėjo pavaduotojas Vytautas Knizikevičius (jis paskirtas viešosios bibliotekos kuratoriumi ir pagal galimybes dalyvauja pasitarimuose). Lapkričio mėnesio pasitarimas dėl viešosios bibliotekos rekonstrukcijos darbų vyko savivaldybės posėdžių salėje, bibliotekininkų veikla domėjosi meras D. Bardauskas ir savivaldybės administracijos direktorius Marius Mališauskas. Meras buvo užsukęs ir į gruodžio mėnesio pasitarimą.

Pranešimus pasitarimų metu skaitė 9 darbuotojos: direktoriaus pavaduotoja Lina Matiukaitė (5), Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėja Jūratė Motiejūnienė (2), Informacijos ir kraštotyros skyriaus vedėja Danutė Baronienė (3), Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja Janina Širvinskienė (1) ir 4 padalinių darbuotojos: R. Bugailiškienė, E. Namiejūnienė, Evelina Lučinskienė ir Lidija Mačiulienė.

• **Seminarai, konferencijos** (2016 m. – 2). Kovo 4 d. organizuotas seminaras „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos 2015 metais: veiklos rezultatai, problemos, perspektyvos“. Pranešimus skaitė ir skaidrėmis juos iliustravo: direktoriaus pavaduotoja Lina Matiukaitė – „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos 2015 metais“, Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėja Jūratė Motiejūnienė – „Bibliotekų dokumentų fondai 2015 metais: būklė ir problemos“. Supažindinta su „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos ir jos padalinių darbuotojų priedų, priemonių ir vienkartinės išmokų ir materialinių pašalpų skyrimo tvarka“. Apie naują įmonę AB „Energijos skirstymo operatorius“ (ESO) ir interneto svetainės <http://www.manogile.lt/> paslaugas informavo UAB „Verslo aptarnavimo centras“ vyresn. vadybininkė Šarūnė Grimalauskaitė.

Kupiškio etnografijos muziejus, kultūros centras ir viešoji biblioteka Lietuvių kalbos dienoms paminėti organizavo mokslinę konferenciją „Gimtoji kalba – mano savastis“, dalyvavo 22 bibliotekos darbuotojai: VB – 7, padalinių – 15. Pranešimus skaitė: doc. Antanas Smetona „Dabartinė lietuvių kalba – mitai ir tikrovė“, profesorė, dr. Danguolė Mikulėnienė „Tapatybės paieškos, tarmiškumo vertė ir savivertė“, dr. Violeta Meilūnaitė „Tautiškumas ir etnografiškumas verslo sąlygomis“.

• **Mokymai.** Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka vykdė projektą „Bibliotekų specialistų mokymai“, kurį dalinai finansavo Lietuvos kultūros taryba. Įgyvendinant šį projektą, gegužės 31

d. ir spalio 20 d. Kupiškio viešojoje bibliotekoje organizuoti *išvažiuojamieji mokymai*, kuriuos vedė PAVB darbuotojai Aivaras Neimontas ir Toma Apynytė-Kirslienė. Mokymai 3 temomis, dalyvavo 26 bibliotekininkai (kai kurie – abiejuose mokymuose): VB – 11, padalinių – 15.

Mokymų temos ir dalyviai:

- „Skrajučių, plakatų ir vizitinių kortelių maketavimas su atvirojo kodo programa „Inscape“ (pradžiamokslis), 22 dalyviai: VB – 8, padalinių – 14.
- „Darbas su nuotraukų redagavimo programa GIMP“, 8 dalyviai: VB – 3, padalinių – 5.

Nuotolinius mokymus „Nemokamos debesų kompiuterijos paslaugos ir jų taikymo galimybės bibliotekose“ baigė VB vyresn. bibliotekininkė R. Vilčinskienė.

Labai gera praktika tapo išvažiuojamieji ir nuotoliniai mokymai: jie buvo tikrai naudingi, vyko darbo vietose, juose galėjo dalyvauti daugiau darbuotojų. Tokio pobūdžio mokymų pageidautume ir ateityje.

Paskaitos kitose įstaigose. Vaikų literatūros skyriaus vedėja Rūta Vilkienė pranešimą „Skaitymo įtaka vaiko raidai ir psichologijai“ skaitė vaikų lopšeliuose-darželiuose „Saulutė“ ir „Obelėlė“ bei mokykloje „Varpelis“ šių ugdymo įstaigų pedagogams ir vaikų tėvams.

3. Profesinės kvalifikacijos kėlimas už bibliotekos ribų

Kvalifikaciją už bibliotekos ribų (su mokslo universitetuose ir kolegijose) kėlė 7 bibliotekininkai (2015 m. – 16): VB – 6, padalinių – 1. Tai sudaro 21,9 % visų darbuotojų. Dėl sumažinto finansavimo viešoji biblioteka neturėjo pakankamai lėšų komandiruotėms apmokėti, todėl dalyvauta ne visuose seminaruose ir mokymuose. Komandiruotėms ir kvalifikacijos kėlimui išleista 257,20 eurų.

- **Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka (PAVB)** organizavo nemažai seminarų, konferencijų, į kuriuos buvo kviečiami ir kupiškėnai. Deja, dalyvauta tik seminare „*Edukacinių užsiėmimų organizavimas*“ (2016 10 17), kuriame Skapiškio padalinio vyresn. bibliotekininkė R. Bugailiškienė skaitė pranešimą ir pristatė Skapiškio padalinyje vykdomą edukacinę veiklą – neformalaus vaikų švietimo programą „Eko dirbtuvėlės“. Dalyvavo ir VLS vyresn. bibliotekininkė L. Kliopkinienė.

- **Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos** organizuotuose *Prano Mašioti skaitymuose* dalyvavo Vaikų literatūros skyriaus vedėja R. Vilkienė ir vyresn. bibliotekininkė R. Vasiliauskienė, *Bibliotekų metų baigiamojoje konferencijoje* – laikinai direktorės pareigas ėjusi L. Matiukaitė.

- **Projektas „Bibliotekos pažangai 2“** organizavo daug įvairių mokymų, dauguma jų buvo susiję su bibliotekų parengtų BP2 projektų įgyvendinimu. Kupiškio VB projektas nebuvo finansuotas, todėl dalyvauta tik kai kuriuose mokymuose: „*Klientų patirties valdymas veiklos procesuose*“ (2016 06 13/15) – J. Širvinskienė, mokymų programoje „*Strateginio planavimo sesija*“ (2016 09 12/14) – L. Matiukaitė ir J. Širvinskienė, patirties dalijimosi seminare „*Vartotojai, partneriai, bibliotekos, savivaldybė*“ (2016 10 27/28) – L. Matiukaitė ir J. Motiejūnienė, projekto „*Bibliotekos pažangai 2*“ pabaigos konferencijoje – R. Vilkienė.

- **Kiti seminarai, mokymai, stažuotės, konferencijos.**

Pasvalio Mariaus Katiliškio viešojoje bibliotekoje vykusioje edukacinių programų mugėje-seminare „*Sužinok, dalyvauk, pasiūlyk kitiems*“ (2016 05 25) dalyvavo ir edukacines programas pristatė Vaikų literatūros skyriaus vedėja R. Vilkienė ir Šepetos padalinio vyresn. bibliotekininkė N. Paukštienė.

L. e. p. direktorė L. Matiukaitė dalyvavo Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos Anykščiuose organizuotuose teoriniuose-praktiniuose mokymuose „*E-knygų rinka ir bibliotekų partnerystė*“ (2016 04 19/20), Ateities visuomenės instituto mokymuose „*Inovacijos kultūros įstaigose*“ (2016 06 06/08, Anykščiai), *Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos posėdyje* (2016 12 06, Molėtų viešoji biblioteka).

- **Šiaulių kolegijos** komunikacijos ir informacijos studijų krypties bibliotekos informacijos išteklių koleginių studijų programos IV kurse studijuoja Vaikų literatūros skyriaus vedėja Rūta Vilkienė ir Šepetos padalinio darbuotoja N. Paukštienė.

- **Išvykos.** Vasario 20 d. *Vilniaus knygų mugėje* dalyvavo 7 bibliotekininkės: L. Matiukaitė, R. Vilčinskienė, R. Vilkienė, L. Kliopkinienė, D. Kaušakytė, R. Vasiliauskienė, R. Bugailiškienė.

Nacionalinę bibliotekų savaitę Kupiškio viešosios bibliotekos ir jos padalinių darbuotojai užbaigė *išvyka į Rokiškį*. Susipažinta su kolegų rokiškėnų darbu, pabuvota Rokiškio J. Keliuočio viešojoje bibliotekoje, atskirai įsikūrusiame Vaikų ir jaunimo literatūros skyriuje, Pandėlio padalinyje. Rokiškio krašto Muziejuje apžiūrėta Liongino Šepkos drožinių ekspozicija, paroda iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos „Karalienės Viktorijos laikų moda 1830-1900 m.“ Dalyvauta edukacinėje programoje „*Sūrio kelias*“, 50-mečio proga pasveikinta Lukonių padalinio vyresn. bibliotekininkė Loreta Aleksiejūnienė.

XVIII. MATERIALINĖ BAZĖ

1. Patalpų būklė

• **Remontai.** Padalinių patalpų remontu ir kitais ūkiniais klausimais rūpinasi Kupiškio VB administracija.

Bibliotekai nuosavybės teise priklauso tik viešosios bibliotekos pastatas (L. Stuokos-Gucevčiaus a. 3A, Kupiškis) ir 250 kv. m. patalpos buvusių kareivinių pastate, Gedimino g. 53 B, Kupiškyje. Padaliniai laikinai neatlygintinai naudojami mokyklų, seniūnijų, kultūros namų patalpomis. 2016 m. turto panaudos sutartys sudarytos su Kupiškio rajono savivaldybės administracija, Kupiškio kultūros centru ir 7 mokyklomis.

Viešoji biblioteka įsikūrusi avarinės būklės buvusioje sinagogoje. 2016 m. rugpjūčio mėnesį prasidėjo pastato rekonstrukcijos darbai. UAB „Projektų rengimo centras“ projektas „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos pastato Kupiškyje, Lauryno Stuokos-Gucevičiaus aikštėje rekonstrukcija“ (vertė 2,2 mln. eurų) finansuojamas Valstybės investicijų programos lėšomis. Užsakovas – Kupiškio rajono savivaldybė, darbus vykdo UAB „Infes“ iš Vilniaus, 2016 m. įsisavinta 102 tūkst. Eur: VIP – 100 tūkst. Eur, savivaldybės – 2 tūkst. Eur: sutvirtinta dalis pastato pamatų ir kolonos, įrengtos naujos vidaus perdangos. 2017 m. numatyta skirti 312 tūkst. Eur: VIP – 257 tūkst. Eur, savivaldybės – 55 tūkst. Eur. Darbai turi būti atnaujinti gegužės mėnesį. Biblioteka dar veikia rekonstruojamame pastate, todėl laukia nelengvas etapas – persikėlimas į laikinas patalpas (realiausias variantas – Kupos pradinės mokykla).

2016 m. ilgalaikio turto remontui iš sutaupytų viešosios bibliotekos biudžeto lėšų skirta 3780 eurų, už kuriuos pakeisti langai Lukonių ir Virbališkių padaliniuose.

• **Remontuotinų bibliotekų skaičius** – 6. Būtina remontuoti Alizavos, Naivių, Salamiesčio padalinių patalpas. Neaiški situacija dėl Adomynės, Palėvenėlės, Šimonių padalinių – sprendžiamas klausimas dėl jų iškelimo į kitas patalpas.

• **Patalpų šildymas.** Situacija per metus beveik nepasikeitė. 15 bibliotekų yra centrinis arba elektrinis šildymas (šildoma iš bendrų katilinių įvairių rūšių kuru arba elektra), Adomynėje – pasenę elektriniai šildymo prietaisai, veikiantys naktiniu režimu, čia temperatūra nepakyla aukščiau 12-14 laipsnių šilumos, o per sezoną už šildymą reikia mokėti iki 700 eurų. Prasidėjus šildymo sezonui porą mėnesių šie radiatoriai neveikė, nes remontuojant dvaro patalpas buvo pažeisti elektros kabeliai.

Pastaraisiais metais vis aktualesnė tampa padalinių patalpų šildymo problema: bibliotekos pasilieka uždarytų ar reorganizuotų mokyklų pastatuose arba dideliuose sovietmečiu statytuose kultūros namuose, kurių šildymo išlaidos labai didelės. Stengiamasi taupyti, todėl Juodpėnų, Laičių, Naivių, Virbališkių ir bibliotekose tikrai šalta, paspaudus šaltukui patalpose būna 8-12 laipsnių šilumos.

• **Patalpų plotas (kvadratiniai metrai):**

- Bendras patalpų plotas: SVB – 2618, VB – 1257, MP – 165, KP – 1196 (vidutiniškai – 80);
- Plotas, reikalingas bibliotekų funkcijoms atlikti: SVB – 1919, VB – 622, MP – 123, KP – 1174.

Bendras bibliotekų patalpų plotas padidėjo 27 kv. m, nes Lukonių padaliniui skirta viena uždarytos mokyklos klasė. Plotas, reikalingas bibliotekų funkcijoms atlikti, sumažėjo 350 kv. m dėl viešosios bibliotekos pastato rekonstrukcijos darbų – nuo rugpjūčio mėnesio Didžiojoje ir Parodų salėse bei Periodikos skaitykloje dirbo statybininkai (čia buvo statybvieta).

• **Lentynų apskaita:**

Viso fondo lentynų metrai: SVB – 4358, VB – 1295, MP – 316, KP – 2747 (vidutiniškai – 183).

Lentynų ilgis sutrumpėjo 72 metrais, nes 3458 fiz. vnt. sumažėjo dokumentų fondai. Sumažėjus naudojamam viešosios bibliotekos plotui, dalis lentynų buvo išmontuota.

2. Informacinės technologijos ir kitos priemonės

• **Kompiuteriai ir dauginimo priemonės** (2016-12-31), priklausančios viešajai bibliotekai ir naudojamos (dalis jų dar neperduotos į VB balansą, bet į šį paskirstymą įtrauktos, nes įranga jau naudojama).

- kompiuteriai:

- SVB – 103 (2015 m. – 106), iš jų vartotojams – 64, darbuotojams – 35;
- VB – 33 (2015 m. – 36), iš jų vartotojams – 11, darbuotojams – 22;
- Subačiaus MP – 7 (2015 m. – 7), iš jų vartotojams – 5, darbuotojams – 2;
- KP – 63 (2015 m. – 63), iš jų vartotojams – 48, darbuotojams – 15.

Nepriskaičiuoti 19 laikinai nenaudojamų (pasenusių) kompiuterių, kurie yra VB balanse.

Didžioji dalis kompiuterių jau pasenę, gauti 2008-2011 m. įgyvendinant projektą „Bibliotekos pažangai“. Būtina atnaujinti ne tik viešos interneto prieigos, bet ir darbuotojų kompiuterizuotas darbo vietas.

2016 m. pabaigoje kaip valstybės turtas iš Bibliotekų kompiuterizavimo programos gauti 3 nauji stacionarūs kompiuteriai SK Lenovo ThinkCentre M800z All-in-One po 853,05 Eur (viso už 2559,15 Eur). Jie bibliotekai pasitikėjimo teise dar neperduoti ir kol kas dar nepajungti.

- *dauginimo priemonės* (spausdintuvai, kopijavimo aparatai, daugiafunkciniai įrenginiai, skeneriai): SVB – 34 (VB – 16, MP – 2, KP – 16). Nepriskaičiuota nenaudojama įranga (3 spausdintuvai ir 1 skeneris).
- 2 serveriai ir *programinė įranga*.
- *elektroninės knygų skaityklės* „Cybook ODYSSEY HD Frontlight“.
- *elektroninės skaityklės* „Samsung Galaxy TAB S 8.4“ (2 vnt. už 866 Eur 36 ct) gautos iš Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos (2015-11-30 Nr. SD-15-1477 raštas savivaldybei).

• ***Kitos techninės priemonės*** (gautos anksčiau): spausdintuvai knygų išdavimo kvitams – 4, brūkšninių kodų skaitytuvai – 8, filmavimo ir skaitmeninės vaizdo kameros – 3, televizoriai – 2, fotoaparatai – 5, muzikiniai centrai – 3, vaizdo grotuvas – 1, įgarsinimo įranga (mikrofonas, stiprintuvas, garso kolonėlės), mikrofonų su kolonėlėmis rinkinys – 1, vaizdo projektoriai – 2, dokumentų grąžinimo įrenginys – 1.

• ***Telefonai***. Fiksuoto ryšio telefonus 2016 m. turėjo Kupiškio VB ir 8 padaliniai (53 %). Telefonus sėkmingai pakeičia internetas ir socialiniai tinklai – taip patogiau ir pigiau.

• ***Įsigyta įvairių prekių*** už 6223 Eur (2015 m. – 2587 Eur). Iš sutaupytų viešosios bibliotekos biudžeto lėšų (1962,19 Eur) įsigyta kompiuterinės įrangos: 4 kompiuteriai: Intel Core i36100 3,7Ghz/24 LED/128GB SSD/4GB DDR4 (1 vnt. už 446,36 Eur) ir Intel Pentium G4400 3.3GHz/24 LED/128GB SSD/4GB DDR4 (3 vnt. už 1163,67 Eur), spausdintuvas CITIZEN CT – S310 II BK (už 168,19 Eur). Skapiškio padaliniui nupirkti 4 auditoriniai stalai (už 194,21 Eur) ir kiliminė danga (už 136 Eur), įsigyta dokumentų naikintuvas DAHLE22084 (už 100,41 Eur), dulkių siurbliai (3 vnt. už 130,54 Eur). Už likusius pinigus pirkti kasečių spausdintuvams, kanceliarinių, švaros ir kitų prekių.

Pastaba: Apie projektų lėšomis įsigytas prekes skyriuje „VIII. 1. Dalyvavimas programose, projektuose“.

XIV. FINANSAVIMAS

1. Gautos lėšos (eurais)

Iš viso – 404777 (2015 m. – 372390)

- ***Iš biudžeto (steigėjo ir valstybės) – 398529 (2015 m. – 368444) iš jų:***
 - savivaldybės skirtos lėšos – 384165 (2015 m. – 355705)
 - Kultūros ministerijos lėšos dokumentų fondų komplektavimui – 14364 (2015 m. – 12739)
- ***Už mokamas paslaugas – 1940 (2015 m. – 1294)***
- ***Fizinių ir juridinių asmenų parama – 228 (2015 m. – 152):***
 - 2 procentai gyventojų pajamų mokesčio – 228 (2015 m. – 152)
- ***Programų, projektų lėšos – 4080 (2015 m. – 2500):***
 - Kultūros remimo fondas (Lietuvos kultūros taryba) – 2500 (2015 m. – 2000)
 - Mokinio krepšelio lėšos (neformalus vaikų švietimas) – 1580 (2015 m. – 500)

2. Visos išlaidos (eurais)

Iš viso – 404777 (2015 m. – 372386):

- ***Darbo užmokesčiui – 252398 (2015 m. – 233035)***
- ***Įnašai socialiniam draudimui – 77873 (2015 m. – 71932)***
- ***Dokumentams įsigyti – 24463 (2015 m. – 19237): iš savivaldybės 10099; iš Kultūros ministerijos – 14364***
- ***Statybiniams sklypams, naujiems pastatams ir priestatams – 0,0 (2015 – 0,0)***
- ***Kitos išlaidos – 50043 (2015 m. – 48182):***
 - ryšiai (telefonai ir internetas) – 5098 (2015 m. – 5200)
 - transporto išlaikymas – 827 (2015 m. – 1625)
 - kvalifikacijos kėlimas ir komandiruotės – 257 (2015 m. – 169)
 - ilgalaikio turto remontas – 3780 (2015 m. – 30)
 - komunalinės paslaugos (šildymas, elektra ir kt.) – 25303 (2015 m. – 30610)
 - įvairios prekės ir kitos išlaidos – 14778 (2015 m. – 10548). Įsigyta baldų, kompiuterinės įrangos, kanceliarinių, ir kitų prekių, apmokėta už renginius, paslaugas pagal sutartis ir sąskaitas-faktūras, patalpų apsaugą, kompiuterinės įrangos draudimą ir palaikymą bei kitas paslaugas.
 - ilgalaikis turtas – 0,0 (2015 m. – 0,0).

Pastaba: Prie lėšų ir išlaidų pridėtos Kultūros ministerijos lėšos dokumentams įsigyti (14364 Eur), todėl čia pateikiami duomenys apie gautas lėšas nesutampa su statistinių ataskaitų „I Biblioteka metinė“ VIII

lentelėje pateiktais duomenimis. LNB specialistai nurodė statistinėse ataskaitose prie gautų lėšų Kultūros ministerijos skirtų lėšų nepridėti, o išlaidose – nurodyti visas išlaidas dokumentams pirkti.

Visos 2016 m. gautos lėšos (404777 Eur), palyginti su 2015 m., padidėjo 32387 Eur arba 8,7 %. Iš savivaldybės gautas finansavimas (384165 Eur) buvo 28460 Eur arba 8,0 % didesnis nei 2015 m.

Nuo 2016 m. liepos 1 d. dviem bazinės mėnesinės algos dydžiais (71 Eur neatskaičius mokesčių) padidėjo bibliotekininkų atlyginimai, Kultūros ministro įsakymu gautos papildomos tikslinės lėšos – 20231 Eur. 1580 Eur daugiau gauta iš programų ir projektų.

Iš savivaldybės buvo gautas nurodymas efektyviai naudoti biudžeto lėšas, kiek galima jas taupyti, į laikinai neužimtus etatus nepriimti naujų darbuotojų. Metų gale 5170 Eur panaudota darbuotojams skatinti – už gerus darbo rezultatus ir sėkmingą projektų įgyvendinimą priskaičiuotos vienkartinės išmokos. Dalis sutaupytų darbo užmokesčio lėšų buvo perkelta komunalinių paslaugų skoloms apmokėti, ilgalaikio turto remontui (3780 Eur), kompiuterinės įrangos įsigijimui (2000 Eur), periodikos prenumeratai ir naujoms knygoms įsigyti (3600 Eur).

XV. IŠVADOS

- ✓ 2016-ieji, Bibliotekų ir Vietos bendruomenių metai, Kupiškio viešosioms bibliotekoms buvo nelengvi, permainingi, bet įdomūs ir įsimintini: prasidėjo Kupiškio viešosios bibliotekos pastato rekonstrukcijos darbai (įsisavinta jau 102 tūkst. eurų), biblioteka lankytojus aptarnavo dar senose patalpose, buvo vykdomos ir kitos įprastos veiklos, skaitymo skatinimo iniciatyvos, projektai.
- ✓ Rajono viešųjų bibliotekų tinklas ir vartotojų skaičius išliko stabilūs, tačiau kai kurie rodikliai, palyginti su 2015 m., sumažėjo: lankytojų skaičius 5,8 %, dokumentų išduotis 3,5 %. Neigiami pokyčiai kasmet mažėjant gyventojų skaičiui, yra daugelyje Lietuvos bibliotekų. Viešosios bibliotekos buvo lankomos ir reikalingos, jų paslaugomis naudojosi trečdalis rajono gyventojų (33,8 %).
- ✓ Gauta 10 % dokumentų daugiau nei 2015 m. Dokumentų komplektavimui skiriamos Kultūros ministerijos lėšos tikrai nepakankamos, tačiau labai džiugu, kad po daugelio metų rajono savivaldybė skyrė lėšų (2000 Eur) naujoms knygoms pirkti.
- ✓ Viešojoje bibliotekoje pradėtas dokumentų skaitmeninimas, toliau tvarkomi viešojoje bibliotekoje saugomi rankraščiai. Tai tik labai didelių darbų pradžia.
- ✓ Viešojoje bibliotekoje jau visas dešimtmetis, kai įdiegtos LIBIS Skaitytojų aptarnavimo ir kitos posistemės – vartotojai aptarnaujami kompiuterizuotai. Padalinių dokumentų fondai baigiami rekataloguoti, tačiau skaitytojų aptarnavimo posistemė dar neįdiegta nei viename padalinyje.
- ✓ Lietuvos kultūros tarybai buvo teiktos 8 projektų paraiškos, tačiau finansavimą gavo ir buvo vykdomi tik du projektai: „Bibliotekos bendruomenėms“ ir „Fotografijos mokymai-paroda „Neatrastas Kupiškis“.
- ✓ Išsiplėtė edukacinės ir neformalusis vaikų švietimo veiklos: finansuotos ir įgyvendintos 3 NVŠ programos, o įvairios edukacinės veiklos pristatytos ne tik bibliotekose, bet ir kitose netradicinėse erdvėse – Vilniaus knygų mugėje, Vilniaus kupiškėnų klube, Panevėžyje veikusioje parodoje „Expo Aukštaitija. 2016“, Kupiškio rajone vykusiose šventėse „Stichijos“ ir „Pienių vynas“.
- ✓ Vyko kraštotyros, literatūros ir meno populiarinimo renginiai – per metus jų būta 337, apsilankė 11645 žiūrovai ir klausytojai. Kupiškėnai noriai renkasi į susitikimus su rašytojais, kitais žymiais žmonėmis.
- ✓ Kupiškio viešoji biblioteka nuo pavasario jau turi savo globėją – juo tapo žurnalistas, keliautojas, knygų autorius Vytautas Radzevičius. Manome, kad tai labai geras ir tikslingas pasirinkimas.
- ✓ Pokyčiai gerinant padalinių materialinę bazę labai nedideli – pakeisti langai Lukonių ir Virbališkių bibliotekose. Išlieka kai kurių kaimo bibliotekų patalpų apšildymo problema.
- ✓ Aktyvūs bibliotekininkų gebėjimų ir kompetencijų gerinimo mokymai – per metus kvalifikaciją pakėlė 87,5 % profesionalių bibliotekininkų. Padidėjo, nors ir nelabai žymiai, bibliotekininkų atlyginimai
- ✓ 2017 m. Kupiškio viešosios bibliotekos darbuotojų laukia tikrai didelis išbandymas – bibliotekos perkėlimas į laikinas patalpas Kupos pradinės mokyklos pastate. Labai norisi tikėti, kad toks laikinumas ilgai neužsitęs, ir po 4-5 m. lankytojus jau galėsime pakviesti į atnaujintą ir modernią biblioteką.

Ataskaitą parengė
Direktoriaus pavaduotoja

Lina Matiukaitė